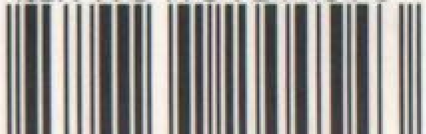
EDITURA ALLFA

Iubiri de altădată

Guy de Maupassant aduce de această dată în fața cititorului douăzeci și două de povești de dragoste, scene de viață decupate din tulburătorul secol XIX francez. Și în acestea, la fel ca în textele sale mai cunoscute publicului românesc, Maupassant rămâne un fin analist al moravurilor, un scriitor lipsit de prejudecăți, reușind totuși să nu cadă pradă idealismului.

Fie că surprind iubirea interzisă, pe cea pătimașă, iubirea naivă sau pe cea născută din capriciu, fie că vorbesc despre fidelitate sau adulter, despre gelozie sau statornicie, istorisirile sale ne prezintă, pe rând, câte o fațetă a sufletului omenesc. Maupassant, care nu s-a sfiit niciodată să abordeze cele mai controversate teme pentru vremea sa, are marele merit de a sonda în interioritatea spiritului uman fără să-l judece și fără să-l exalte, cu acea privire pătrunzătoare, clinică aproape, a marilor prozatori.

www.all.ro

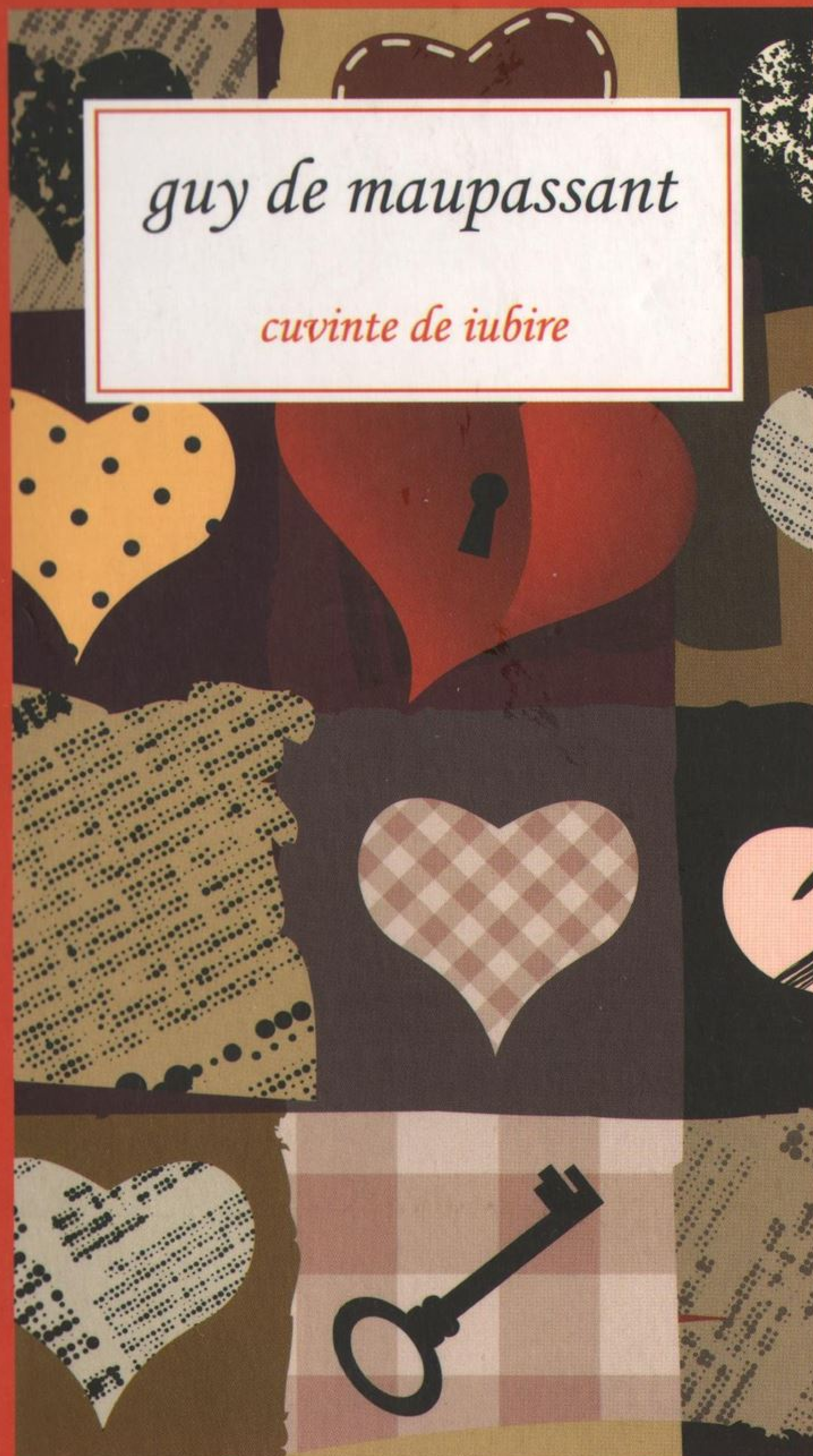
ISBN 978-973-724-454-3

13

Iubiri de altădată

guy de maupassant

Iubiri de altădată

cuvinte de iubire

Iubiri de altădată

MADEMOISELLE FIFI ET AUTRES NOUVELLES
Guy de Maupassant

CUVINTE DE IUBIRE
Guy de Maupassant

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
MAUPASSANT, GUY DE
Cuvinte de iubire / Guy de Maupassant;
trad.: Liliana Urian. – Bucureşti: ALLFA, 2013
ISBN 978-973-724-454-3

I. Urian, Liliana (trad.)

821.133.1-34=135.1

Editura **ALLFA**: Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3,
sector 6, cod 060512 – Bucureşti
Tel.: 021 402 26 00
Fax: 021 402 26 10
Distribuţie: Tel.: 021 402 26 30; 021 402 26 33
Comenzi: comenzi@all.ro
www.all.ro

Redactare: Mădălina Vasile
Tehnoredactare: Liviu Stoica
Corectură: Dorina Ivan
Design copertă: Alexandru Novac

guy de maupassant

Guy de Maupassant (1850-1893), unul dintre cei mai apreciaţi scriitori ai secolului al XIX-lea şi precursor al literaturii moderne, a semnat trei sute de nuvele, şase romane, trei cărţi de călătorie şi un volum de versuri. După finalizarea studiilor de la Lycée „Pierre-Corneille", din Rouen, a devenit redactor colaborator pentru publicaţiile *Le Figaro*, *Gil Blas*, *Le Gaulois*, dedicându-şi timpul liber scrierilor literare. În 1880 publică prima operă de anvergură, sub titlul *Bulgăre de seu* (*Boule de suif*), prima lucrare a cărei acţiune surprinde perioada războiului franco-prusac, urmată de nuvelele *Doi prieteni* (*Deux amis*) şi *Domnişoara Fifi* (*Mademoiselle Fifi*). În 1883 a apărut primul său roman, *O viaţă* (*Une vie*), care, în mai puţin de un an, s-a vândut în 25 000 de exemplare, pentru ca doi ani mai târziu, în 1885, să fie publicat cel mai cunoscut roman al său, *Bel-Ami*. Amator de călătorii, ajunge să viziteze Algeria, Italia, Sicilia, Marea Britanie, de unde revine de fiecare dată cu noi povestiri. Spre sfârşitul vieţii, măcinat de suferinţă, se înstrăinează complet de lume, trăindu-şi ultimele zile într-un sanatoriu din Paris.

guy de maupassant

cuvinte de iubire

Traducere din limba franceză şi note de
Liliana Urian

EDITURA ALLFA

Domnişoara Fifi

Maiorul, comandant al garnizoanei prusace şi conte de Farlsberg, citea corespondenţa rezemat de speteaza unui fotoliu tapisat şi cu picioarele sprijinite pe marmura unui elegant şemineu în care pintenii cizmelor lui săpaseră, de trei luni de când ocupase castelul Uville, două găuri care de la o zi la alta se adânceau tot mai mult.

Ceaşca de cafea scotea aburi de pe un gheridon cu intarsii, pătat cu lichior, ars cu trabucul, zgâriat de briceagul ofiţerului cuceritor care, uneori, oprindu-se din ascuţirea vreunui creion, însemna pe mobila fină cifre sau desene, după cum i se năzărea.

Odată terminate scrisorile, începu să frunzărească ziarele nemţeşti pe care tocmai i le adusese sergentul, apoi se ridică şi, după ce mai aruncă în foc vreo trei, patru bucăţi mari de lemn verde - căci domnii aceştia tăiau unul câte unul copacii din parc pentru a se încălzi-, se apropie de fereastră.

Ploua cu găleata, o ploaie normandă împrăştiată parcă de o mână furioasă, o ploaie piezişă, deasă ca o cortină, alcătuind un soi de zid cu dungi oblice; o ploaie biciuitoare, împroşcând cu noroi, înecând totul, o ploaie cum vezi numai în Rouen - oala de noapte a Franţei.

Ofiţerul privi îndelung peluza inundată şi, jos în vale, râul Andelle umflat de ape şi dând pe dinafară; bătea cu degetele în geam în ritmul unui vals din zona Rhinului,

când un zgomot îl făcu să se întoarcă: era secundul său, baronul de Kelweingstein, cu grad de căpitan.

Maiorul era un munte de om, lat în umeri, cu o barba lungă în formă de evantai atârnându-i pe piept ca o față de masă. Toată persoana lui impozantă și solemnă te ducea cu gândul la un păun militar, un păun care își purta coada răsfirată sub bărbie. Avea ochii albaștri, reci și calmi, și un obraz tăiat de sabie în războiul cu Austria; era văzut ca un bărbat curajos și un ofițer de ispravă.

Căpitanul, un roșcovan îndesat, cu ditamai burduhanul strâns cu forța în cingătoare, își purta părul înflăcărat tuns foarte scurt, altfel firele ca de foc te-ar fi făcut să crezi, atunci când căpătau anumite reflexii, că are un chip fosforescent. Într-o noapte, la o petrecere de nuntă, își pierduse doi dinți fără să-și mai amintească prea bine cum, iar din cauza asta acum scotea niște cuvinte stâlcite pe care nu le înțelegeai întotdeauna. Era chel doar în creștet, unde avea o tonsură ca de călugăr, iar în jurul cercului de piele goală, avea un păr lânos și creț, arămiu și strălucitor.

Comandantul îi strânse mâna, iar apoi dădu pe gât dintr-o singură înghițitură ceașca de cafea (a șasea de dimineață și până acum), ascultând raportul subordonatului său despre incidentele apărute în timpul serviciului. Apoi se apropiară amândoi de fereastră, hotărând că vremea nu era prea veselă. Maiorul, om liniștit, cu nevastă acasă, se acomoda cu orice, dar baronul căpitan, mare amator de petreceri, un obișnuit al locurilor rău famate și fustangiu înveterat, turba că stătea de trei luni închis în castitatea obligatorie a acelui post uitat de lume.

Cum cineva bătea la ușă, comandantul îi strigă să intre și un bărbat, unul dintre soldații aflați în slujba lui,

apăru în prag, anunțând prin simpla lui prezență că masa era gata.

În sala de mese îi găsiră pe cei trei ofițeri mai mici în grad: un locotenent, Otto de Grossling, și doi sublocotenenți, Fritz Scheunaubourg și marchizul Wilhem d'Eyrik, un blond scund, arogant și brutal cu oamenii, necruțător cu cei învinși și violent ca o armă de foc.

De când intrase în Franța, camarazii lui nu-l mai numeau altfel decât „domnișoara Fifi". Această poreclă i se trăgea de la înfățișarea lui cochetă, talia subțire strânsă parcă în corset, figura palidă pe care abia-i mijise mustața și de la forma în care alesese să-și exprime disprețul suveran față de ființe și lucruri, folosind tot timpul expresia franțuzească *fi, fi donc*[1], pe care o pronunța cu un ușor șuierat.

Sala de mese a castelului Uville era o încăpere lungă și somptuoasă, ale cărei oglinzi vechi de cristal, găurite de gloanțe, și ale cărei tapiserii mari de Flandra, ciopârțite cu lovituri de sabie, ceea ce făcea ca materialul să atârne pe alocuri, spuneau multe despre îndeletnicirile domnișoarei Fifi în orele ei libere. Pe pereți tronau trei portrete de familie: un războinic în armură, un cardinal și un președinte, fumând pipe lungi de porțelan, în vreme ce într-o ramă care își pierduse în timp stratul de aur, o nobilă doamnă cu pieptul strâns în corset afișa, cu un aer arogant, o mustață enormă desenată cu cărbune.

Prânzul ofițerilor se scurse în tăcere în sala mutilată, întunecată de ploaia torențială, deprimantă prin aspectul ei deplorabil și al cărei parchet vechi din lemn de stejar devenise dur ca podeaua unui cabaret. După ce

---

[1] „Ptiu! Bleah!"

terminară de mâncat, se apucară, ca în fiecare zi, să vorbească despre inamic, fumând, cu un pahar de băutură în față. Sticlele de coniac și de lichior treceau din mână în mână și toți, cufundați în scaune, sorbeau din pahare cu înghițituri mici și repetate, păstrând în colțul gurii tubul lung și curbat al pipei de ceramică, pictată în culori țipătoare, menită să-i seducă pe hotentoți.

De cum li se golea paharul, îl reumpleau într-un gest de plictiseală resemnată. Domnișoara Fifi îl spărgea însă pe al său de fiecare dată, iar un soldat îi aducea imediat altul. Învăluiți într-o ceață de fum acru, se lăsară copleșiți de o beție moleșită și tristă, de acea aghesmuială sumbră a oamenilor care n-au nimic de făcut. Numai că, dintr-odată, baronul se ridică în picioare. Și, cuprins de revoltă, zise:

— Pentru numele lui Dumnezeu, nu mai putem continua așa, trebuie să găsim ceva de făcut.

Locotenentul Otto și sublocotenentul Fritz, doi nemți cu accentuate trăsături nemțești, grave și cam din topor, răspunseră într-un glas:

— Ce, domnule căpitan?

Baronul se gândi câteva secunde, apoi reluă:

— Ce? Ei bine, putem să organizăm o petrecere, dacă domnul comandant ne dă permisiunea.

Maiorul își scoase pipa din gură:

— Ce fel de petrecere, căpitane?

Baronul se apropie:

— Mă ocup eu de toate, domnule comandant. Îl trimit pe Datorie la Rouen să ne aducă femei; știu și de unde să le luăm. Pregătim un supeu, avem tot ce ne trebuie și, cel puțin, o să petrecem o seară frumoasă.

Contele de Farlsberg ridică din umeri zâmbind:

— Eşti nebun, prietene.

Dar toţi ofiţerii se ridicară în picioare, înconjurându-l pe şeful lor şi implorându-l:

— Haideţi, domnule comandant, daţi-i căpitanului permisiunea, e atât de trist aici!

În cele din urmă, maiorul cedă:

— Fie, zise el.

Şi baronul trimise pe dată după Datorie, un subofiţer bătrân, care nu fusese niciodată văzut zâmbind, dar care îndeplinea cu stricteţe toate ordinele şefilor săi, oricare ar fi fost acestea.

În poziţie de drepţi, Datorie primi cu figura lui impasibilă instrucţiunile baronului, apoi ieşi. Cinci minute mai târziu, o căruţă militară mare, acoperită cu un coviltir, pleca prin ploaia necruţătoare în galopul celor patru cai.

Deodată, ca scuturaţi de un frison, se treziră toţi din moleşeală, feţele li se înviorară şi se puseră pe vorbă.

Chiar dacă ploaia continua să cadă cu aceeaşi furie, maiorul fu de părere că vremea nu mai era chiar aşa de mohorâtă, iar locotenentul Otto era convins că cerul avea să se însenineze în curând. Domnişoara Fifi nu-şi mai găsea locul. Se ridica, se aşeza la loc. Privirea ei limpede şi aspră căuta ceva de spart. Deodată, fixând-o pe doamna cu mustaţă, tinerelul blond îşi scoase revolverul.

— Tu n-o să vezi ce-o să fie aici, zise el şi, fără să se ridice de pe scaun, ţinti.

Două gloanţe trase unul după altul găuriră ochii portretului. Apoi, marchizul strigă:

— Să meşterim o mină!

Şi brusc, conversaţiile se întrerupseră ca şi cum toată lumea ar fi fost cuprinsă de un interes nou şi puternic.

Mina era o născocire a lui, o modalitate de a distruge, distracția lui preferată.

În momentul în care a părăsit castelul, contele Fernand d'Amoys d'Uville, proprietarul legitim, n-a avut timp să ia nimic cu el, nici să ascundă ceva, în afară de argintărie, pe care a dosit-o în gaura unui zid. Or, cum era foarte bogat și somptuos, salonul cel mare, a cărui ușă dădea spre sufragerie, avea, înainte de fuga precipitată a stăpânului, aspectul unei galerii de muzeu.

Peretele era acoperit de tablouri, desene și picturi de preț, în timp ce, pe mobile, pe etajere și în vitrinele elegante, mii de bibelouri, vase din porțelan, statuete, statuete de Saxa și figurine grotești din China, sculpturi vechi din fildeș și pahare de Veneția populau vastul apartament cu mulțimea lor prețioasă și bizară.

Din toate astea nu mai rămăsese nimic. Nu pentru că ar fi fost furate – maiorul conte de Farlberg n-ar fi permis așa ceva –, ci pentru că domnișoara Fifi meșterea din când în când câte o mină. Și, în ziua aceea, ofițerii se distrară pe cinste preț de cinci minute.

Micuțul marchiz se duse să aducă din salon toate cele trebuincioase. Se întoarse cu un ceainic foarte elegant din porțelan roz de China, pe care îl umplu cu praf de pușcă și în care, prin cioc, introduse cu grijă o bucată lungă de iască, apoi o aprinse și alergă să ducă infernala mașinărie înapoi în camera vecină.

După care se întoarse în grabă și închise ușa. Nemții erau toți în picioare și așteptau, cu figuri zâmbitoare, luminate de o curiozitate copilărească. Și, când explozia zgâlțâi castelul, dădură cu toții buzna.

Domnișoara Fifi, care apucase să intre prima, bătea entuziasmată din palme în fața unei Venus din lut

ars al cărei cap în sfârşit zburase. Fiecare aduna de pe jos bucăţile de porţelan, minunându-se de dantelarea stranie a cioburilor, examinând noile stricăciuni, contestând unele ravagii care ar fi fost produse de explozia precedentă, în timp ce maiorul măsura cu un aer patern vastul salon răvăşit de proiectilul demn de Nero şi presărat cu resturi de obiecte de artă. El ieşi cel dintâi de-acolo, declarând cu bonomie:

— De data asta a ieşit aşa cum trebuie.

Însă intrase atâta fum în sufragerie, amestecându-se cu cel de tutun, că nu se mai putea respira. Comandantul deschise fereastra şi toţi ofiţerii, întorşi să mai bea un pahar de coniac, se apropiară.

Aerul umed năvăli în încăpere, aducând cu sine un soi de pulbere de apă care le pudra bărbile şi un miros de inundaţie. Ofiţerii priveau copacii înalţi îndoiţi de ploaie, valea largă, înceţoşată de revărsarea norilor întunecaţi şi, jos, în depărtare, clopotniţa bisericii care se înălţa ca un vârf cenuşiu în ploaia torenţială.

De la sosirea lor, clopotul nu mai bătuse. De altfel, asta era singura rezistenţă pe care cotropitorii o întâmpinaseră în zonă: cea a clopotului. Parohul nu refuzase nicidecum să-i primească şi să-i hrănească pe soldaţii prusaci. Ba chiar acceptase de multe ori să bea o sticlă de bere sau de vin alături de comandantul duşman, care îl folosea adesea pe paroh ca pe un intermediar, binevoitor. Dar comandantul nu putea să-i ceară nici măcar un clinchet de clopot; mai degrabă s-ar fi lăsat împuşcat. Era forma lui de protest împotriva invaziei, protest paşnic, protest al tăcerii, singurul, zicea el, care se cuvine unui preot, adept al blândeţii şi nu al vărsării de sânge. Şi toată lumea, pe o distanţă de zece leghe de jur împrejur,

lăuda hotărârea și eroismul abatelui Chantavoine care îndrăznea să susțină doliul public și să-l proclame prin muțenia înverșunată a bisericii lui.

Satul întreg, entuziasmat de această rezistență, era gata să-l susțină pe pastor până la capăt, să înfrunte orice primejdie, considerând protestul tacit ca o formă de salvare a onoarei naționale. Țăranilor li se părea că meritau recunoaștere din partea patriei mai mult decât Belfort și Strasbourg, că dăduseră un exemplu la fel de bun și că numele cătunului lor va rămâne în memoria tuturor. Și, în afară de asta, nu le refuzau nimic prusacilor.

Comandantul și ofițerii se amuzau pe seama acestui curaj inofensiv. Și cum toți cei din ținut se arătau binevoitori și docili în fața lor, le tolerau cu plăcere patriotismul mut.

Numai micuțul marchiz Wilhelm ar fi vrut să-i forțeze să bată clopotul. El era furios la culme pe considerația politică a superiorului său față de preot și în fiecare zi îl implora pe comandant să-l lase să facă „Ding-dong-ding-dong" măcar o dată, o singură dată, ca să mai râdă și ei un pic. Și cerea asta cu alintări pisicești, cu lingușiri de femeie, cu vocea mieroasă a unei metrese înnebunite de dorință. Dar comandantul nu ceda neam, iar domnișoara Fifi, ca să se consoleze, mai meșterea câte-o mină care exploda în castelul Uville.

Cei cinci bărbați rămaseră acolo, preț de câteva minute, strânși grămadă, trăgând în piept aerul umed. În cele din urmă, locotenentul Fritz zise cu un râs forțat:

— Tomnișoarele n-o să aibă freme prea frumoasă pentru blimbarea lor.

După care se despărțiră, fiecare ducându-se în treaba lui, căpitanul având multe de făcut pentru pregătirea petrecerii.

Când se adunară din nou la căderea nopții, se puseră pe râs văzându-se toți dichisiți și strălucitori ca în zilele de paradă militară, pomădați, parfumați, plini de prospețime. Părul comandantului părea mai puțin grizonat decât în acea dimineață, iar căpitanul se răsese în cap, lăsându-și doar mustața, ceea ce-l făcea să pară că are o flacără sub nas.

În pofida ploii, fereastra rămase deschisă și din când în când unul dintre ei se ducea să tragă cu urechea. La ora șase și zece minute, baronul semnală un huruit îndepărtat. Toți se repeziră să vadă și, în curând, căruța ajunse la fața locului cu cei patru cai în galop, plini de noroi până pe spate, înfierbântați și gâfâind.

Cinci femei coborâră în fața intrării, cinci fete frumoase, alese cu grijă de un camarad al căpitanului, căruia Datorie îi dăduse cartea de vizită a ofițerului său. Sigure că vor câștiga bani frumoși, ele nu se lăsaseră rugate, cunoscându-i de altfel pe prusaci, de trei luni de când aveau de-a face cu ei, și obișnuite fiind cu bărbații și cu situația lor. „Asta ne e meseria", își ziceau ele pe drum, fără îndoială pentru a răspunde vreunei tresăriri secrete a unui rest de conștiință.

Și pe dată, intrară cu toții în sufragerie. Luminată, aceasta părea și mai lugubră în starea ei jalnică. Masa, încărcată cu fripturi, veselă scumpă și cu argintăria găsită în zidul unde fusese ascunsă de proprietar, dădea acestui loc aspectul unei taverne de bandiți care cinează după un jaf. Fericit, căpitanul le luă în primire pe femei cu familiaritate, complimentându-le, îmbrățișându-le, adulmecându-le, evaluându-le valoarea lor de femei ușoare. Și cum cei trei tineri voiau să-și aleagă fiecare câte una, el se împotrivi cu autoritate, rezervându-și dreptul de a

le repartiza în mod corect, în funcţie de grad, pentru a nu încălca în niciun fel regulile ierarhiei militare.

Aşadar, pentru a se evita orice discuţie, orice contestaţie şi orice bănuială de părtinire, le alinie după statură şi se adresă celei mai înalte pe un ton poruncitor:

— Numele tău?

Ea răspunse, îngroşându-şi vocea:

— Pamela.

Iar el hotărî:

— Numărul unu, numita Pamela, adjudecată comandantului.

Apoi, după ce o sărută pe cea de-a doua, pe Blondine, în semn de proprietate, pe durdulia Amanda i-o oferi locotenentului Otto, sublocotenentului Fritz pe Eva - Roşioara - şi celui mai tânăr dintre ofiţeri, firavului marchiz Wilhem d'Eyrik, pe cea mai mică dintre toate, Rachel, o brunetă tinerică cu ochii negri ca tăciunele, o evreică al cărei nas cârn confirma regula potrivit căreia toţi cei din rasa ei au nasul încovoiat.

De altfel, toate erau drăguţe şi plinuţe, şi nu aveau fizionomii foarte diferite, căci practicile amoroase cotidiene şi viaţa comună petrecută în casele de toleranţă le făcuseră să fie aproape identice la înfăţişare şi la piele.

Cei trei tineri cerură permisiunea să-şi ducă femeile sus sub pretextul că vor să le ofere perii şi săpun să se spele, dar căpitanul se opuse cu precauţie, zicând că erau suficient de curate cât să se aşeze la masă şi că cei care vor urca o să vrea la întoarcere să facă schimb şi asta ar tulbura celelalte cupluri. Experienţa îi dădu câştig de cauză marchizului. Aşa că se limitară la sărutări, multe sărutări pline de promisiuni.

Pe neaşteptate, Rachel se sufocă, tuşind cu lacrimi şi scoţând fum pe nări. Marchizul, spunându-i că o sărută, îi suflase fum de tutun în gură. Ea nu se supără, nu scoase niciun cuvânt, dar îşi privi fix stăpânul cu o furie care mocnea în străfundul ochilor ei negri.

Se aşezară la masă. Comandantul părea la fel de încântat ca ceilalţi. La dreapta o aşeză pe Pamela, în stânga, pe Blondine, iar în timp ce îşi despăturea şervetul spuse:

— Ai avut o idee grozavă, căpitane.

Locotenenţii Otto şi Fritz, politicoşi de parcă s-ar fi aflat în compania unor femei din lumea bună, se simţeau un pic intimidaţi de vecinele lor, dar baronul de Kelweingstein, dezlănţuit în viciul său, radia, arunca vorbe deocheate, iar coroana de păr roşu îl făcea să pară cuprins de flăcări. Făcea pe galantul în franceza lui de Rin, iar complimentele de tavernă, scuipate prin golul dinţilor sparţi, ajungeau la fete într-o ploaie de salivă.

De altfel, ele nu pricepeau nimic şi inteligenţa nu păru să li se trezească decât atunci când baronul rosti cuvinte obscene, expresii necuviincioase, stâlcite de accentul său. Atunci, începură toate să râdă ca nişte nebune, prăvălindu-se peste pântecele vecinilor, repetând cuvintele pe care baronul începu să le pocească doar din plăcerea de a le face pe ele să spună vorbe porcoase. Iar fetele nu se dădeau în lături de la aşa ceva, bete deja după primele sticle de vin. Apoi, reamintindu-şi cine erau cu adevărat şi întorcându-se la vechile obiceiuri, sărutau mustăţile bărbaţilor din dreapta şi din stânga, îi ciupeau de braţe, scoteau ţipete furioase, beau din toate paharele, cântau cuplete franţuzeşti şi crâmpeie de cântece nemţeşti învăţate de-a lungul relaţiei lor cu inamicul.

În curând, chiar și bărbații, amețiți de acele trupuri etalate sub nasul lor și la dispoziția mâinilor lor, își ieșiră din minți, urlând și spărgând vesela, în timp ce, în spatele lor, soldații îi serveau impasibili.

Numai comandantul rămase sobru.

Domnișoara Fifi o ținea pe Rachel pe genunchi și, prefăcându-se ațâțat, îi săruta pătimaș cârlionții negri ca abanosul de pe gât, adulmecând prin minuscula deschizătură dintre rochie și piele căldura plăcută a corpului ei și parfumul întregii ei ființe. Alteori o ciupea cu furie prin țesătură, făcând-o să țipe, cuprins de o patimă feroce, chinuit de nevoia de a face rău. Adesea, ținând-o în brațe, strângând-o cu putere de parc-ar fi vrut să-i contopească trupul cu al lui, își apăsa îndelung buzele pe gura proaspătă a evreicei, sărutând-o până o sufoca. La un moment dat însă, o mușcă atât de tare, încât o dâră de sânge se prelinse pe bărbia tinerei femei și alunecă până în corsaj.

Pentru a doua oară în acea seară, ea îl țintui cu privirea și, ștergându-și rana, murmură:

— Ai să plătești pentru asta.

El începu să râdă zgomotos și zise:

— O să plătesc.

Ajunseseră la desert, se turnă șampanie. Comandantul se ridică și, pe același ton pe care i-ar fi urat sănătate împărătesei Augusta, închină:

— În cinstea doamnelor noastre!

Apoi începură o serie de toasturi, pline de galanterii de soldățoi bețivani amestecate cu glume obscene, devenite și mai grosolane din cauza necunoașterii limbii. Ofițerii se ridicau pe rând, storcându-și creierii, străduindu-se să fie amuzanți. Iar femeile, bete moarte, cu privirile în gol, cu buzele cleioase, aplaudau frenetic de fiecare dată.

Căpitanul, vrând fără îndoială să dea orgiei un aer galant, mai ridică o dată paharul, zicând:

— Pentru victoriile noastre asupra inimilor!

Atunci, locotenentul Otto, care semăna cu un urs din Pădurea Neagră, se ridică, îmbujorat, îmbuibat de băutură. Şi, cuprins brusc de un patriotism alcoolic, strigă:

— Pentru victoriile noastre asupra Franţei!

Chiar şi aşa abţiguite cum erau, femeile tăcură. Iar Rachel se întoarse şi zise tremurând:

— Ştii, cunosc nişte francezi în faţa cărora n-ai îndrăzni să spui asta.

Dar micuţul marchiz, ţinând-o în continuare pe genunchi, începu să râdă, înveselit de vin:

— Ha-ha-ha! Eu unul n-am văzut niciodată aşa ceva. Imediat ce apărem noi, francezii o iau la sănătoasa!

Exasperată, fata îi strigă în faţă:

— Minţi, ticălosule!

Preţ de o secundă, el o ţintui cu ochii lui albaştri aşa cum făcea cu tablourile pe care le găurea cu gloanţe, apoi începu să râdă:

— Chiar aşa, hai să vorbim despre asta, frumoaso! Am mai fi noi aici, dacă ei erau aşa viteji?! Noi suntem stăpânii! A noastră-i Franţa! se înflăcără el.

Dintr-un salt, fata îi părăsi genunchii şi căzu înapoi pe scaunul ei. Marchizul se ridică, întinse paharul până la mijlocul mesei şi repetă:

— Ale noastre-s Franţa şi francezii, pădurile, câmpurile şi casele Franţei!

Ceilalţi, la fel de aghesmuiţi, pătrunşi brusc de entuziasmul militar, un entuziasm de brute, îşi ridicară paharele urlând: „Trăiască Prusia!“ şi le goliră dintr-o înghiţitură.

Fetele nu protestară deloc, reduse la tăcere şi cuprinse de frică. Până şi Rachel tăcea, incapabilă să riposteze.

Atunci, micuţul marchiz puse pe capul evreicei cupa de şampanie pe care o umpluse din nou şi strigă:

— Ale noastre sunt şi toate femeile Franţei!

Fata se ridică atât de repede încât paharul de cristal se înclină, făcu să curgă, ca pentru un botez, vinul galben în părul ei negru, apoi căzu jos şi se sparse. Cu buzele tremurând, ea îl înfrunta din priviri pe ofiţerul care continua să râdă. Bolborosi cu vocea sugrumată de mânie:

— Asta, asta, asta nu-i adevărat, femeile Franţei nu vor fi ale voastre!

Marchizul se aşeză pe scaun râzând cu poftă şi, încercând să imite accentul parizian, zise:

— Bine, bine, şi-atunci, tu ce cauţi aici, drăguţo?

Surprinsă, ea mai întâi tăcu, neînţelegând prea bine cuvintele aşa tulburată cum era, apoi, dându-şi seama de ce spunea, îi aruncă, indignată şi furioasă:

— Eu! Eu! Eu nu sunt femeie, eu sunt curvă; şi exact asta le trebuie prusacilor!

Nici nu-şi termină bine cuvintele, că marchizul îi şi trase o palmă din zbor. Şi, fiindcă el ridica încă o dată mâna, înnebunită de furie, evreica înhăţă de pe masă un cuţitaş de desert cu lamă de argint şi i-l înfipse în gât, chiar în scobitura de unde începe pieptul, atât de rapid încât nimeni nu văzu nimic.

Un cuvânt pe care doar ce îl rostea i se opri tăiat în gât, şi marchizul rămase cu gura căscată, cu o privire înspăimântătoare.

Toţi răcniră şi se ridicară clocotind, dar, răsturnându-şi scaunul la picioarele locotenentului Otto, prăbuşit la pământ, fata alergă la fereastră, şi înainte să poată fi

ajunsă din urmă, o deschise și se pierdu în noapte, prin ploaia care continua să cadă.

În două minute, domnișoara Fifi muri. Atunci, Fritz și Otto își scoaseră săbiile din teacă cu gând să le ucidă pe femeile care se târau la picioarele lor. Maiorul împiedică, nu fără greutate, măcelul și le închise pe cele patru fete înnebunite de spaimă într-o cameră, sub paza a doi oameni. Apoi, dispunându-și soldații ca pentru o bătălie, organiză urmărirea fugarei, convins că va pune mâna pe ea.

Cincizeci de oameni, mânați de amenințări, fură trimiși în parc. Alți două sute scormoniră pădurile și casele din vale.

Masa, strânsă în grabă, servea drept pat mortuar și cei patru ofițeri, înțepeniți, treziți din beție, cu figurile aspre ale războinicilor aflați în exercițiul funcțiunii, stăteau în dreptul ferestrelor, scrutând întunericul de afară.

Ploaia torențială nu contenise nicio clipă. Un clipocit continuu umplea tenebrele, un murmur unduitor de apă care cade și de apă care se scurge, de apă care picură și de apă care țâșnește.

Deodată, răsună un foc de armă, apoi un altul undeva în depărtare. Timp de patru ore, se auziră, din când în când, detunături când mai apropiate, când mai îndepărtate, voci guturale rostind strigăte de adunare și cuvinte străine de chemare.

Când se lumină de ziuă, toată lumea se întoarse. În râvna vânătorii și în spaima acelei urmăriri nocturne, doi soldați fuseseră uciși și alți trei răniți de camarazii lor.

Rachel nu fusese de găsit.

Drept urmare, localnicii începură să fie terorizați, locuințele răvășite, ținutul cutreierat de la un capăt la altul,

bătătorit, răscolit, dar evreica părea să nu fi lăsat nicio urmă pe unde trecuse.

Generalul, pus în temă, dădu ordin ca incidentul să fie înăbuşit, să nu se dea un exemplu negativ în armată, aplicându-i comandantului o pedeapsă disciplinară. Acesta, la rândul său, îşi pedepsi ofiţerii din subordine. Generalul spusese: „Nu mergem la război ca să ne distrăm şi să pipăim prostituate." Iar contele de Farlsberg, exasperat, hotărî să se răzbune pe ţărani.

Fiindcă avea nevoie de un motiv ca să pedepsească fără reţinere, îl chemă pe paroh şi îi ordonă să bată clopotul la înmormântarea marchizului d'Eyrik.

În pofida oricărei aşteptări, preotul se arătă docil, umil, plin de atenţii. Aşa că, atunci când trupul neînsufleţit al domnişoarei Fifi părăsi castelul Uville purtat de soldaţi şi înconjurat de alţi soldaţi care mergeau înaintea şi în urma lui, cu puşca încărcată, îndreptându-se spre cimitir, pentru prima oară, clopotul îşi făcu auzit glasul funebru cu o oarecare vioiciune, ca mângâiat de o mână prietenoasă.

Seara bătu din nou, şi a doua zi, şi în toate zilele. Răsună atât cât fu nevoie. Ba chiar, uneori, se punea singur în mişcare, şi arunca două, trei sunete uşoare în întuneric, cuprins parcă de o bucurie ciudată, trezit cine ştie de ce. Toţi ţăranii satului ajunseră să creadă că era vrăjit. Şi în afară de paroh şi de sacristan nu se mai apropia nimeni de clopotniţă.

Acolo sus, o biată fată trăia singură şi înspăimântată, hrănită pe ascuns de cei doi bărbaţi. Rămase acolo până la plecarea trupelor germane. Apoi, într-o seară, parohul împrumută trăsura cu banchete a brutarului şi duse el însuşi prizoniera până la intrarea în Rouen. Odată

ajunşi, preotul o îmbrăţişă, iar ea coborî şi se întoarse repede, pe jos, la casa de toleranţă a cărei matroană o credea moartă.

La puţin timp după întoarcere, fata fu scoasă de acolo de un patriot fără prejudecăţi care o îndrăgi pentru frumoasa ei faptă de vitejie, apoi o iubi pentru ea însăşi, o luă de nevastă şi făcu din ea o doamnă la fel de preţuită ca multe alte doamne.

Doamna Baptiste

Când am intrat în sala de aşteptare a gării din Loubain, mi-am aruncat întâi privirea spre orologiu. Aveam de aşteptat două ore şi zece minute până la sosirea expresului de Paris.

M-am simţit brusc obosit ca după zece leghe de mers pe jos. Apoi, m-am uitat în jurul meu încercând să descopăr pe pereţi un mod de a-mi omorî timpul, după care am ieşit şi m-am oprit în faţa uşii gării, chinuit de dorinţa de a găsi ceva de făcut.

Strada, un soi de bulevard plantat cu salcâmi sfrijiţi, întinzându-se între două rânduri de case inegale şi diferite, aşa cum găseşti prin oraşele mici, urca un fel de colină, în vârful căreia se zăreau câţiva copaci, ca şi cum s-ar fi terminat cu un parc.

Din când în când, câte-o pisică traversa şoseaua, sărind delicat peste rigole. Un câine grăbit mirosea toţi copacii la rădăcină, căutând resturi de mâncare. Nu era nici urmă de om.

M-a cuprins o deznădejde apăsătoare. Ce să fac? Ce să fac? Mă gândeam la interminabila şi inevitabila şedere în micuţa cafenea a căilor ferate, cu un ţap de bere infectă în faţă, răsfoind un ilizibil ziar local, când am zărit un convoi mortuar care ieşea de pe o stradă laterală îndreptându-se pe cea pe care mă aflam eu.

Vederea dricului a fost o uşurare. Câştigam cel puţin zece minute.

Dar atenția mi-a fost pe dată atrasă de altceva. Mortul era urmat de doar opt domni dintre care numai unul plângea. Ceilalți discutau amical. Niciun preot nu însoțea convoiul. „Este o înmormântare laică“, mi-am zis, gândindu-mă că un oraș ca Loubain număra probabil cel puțin vreo sută de liber-cugetători care ar fi considerat de datoria lor să participe la înmormântare. Atunci, despre ce putea fi vorba? Mersul rapid al convoiului dovedea totuși că defunctul era înmormântat fără ceremonie și, în consecință, fără religie.

Curiozitatea de om plictisit a început să țeasă cele mai complicate ipoteze. Dar, cum carul funebru tocmai trecea prin fața mea, o idee năstrușnică mi-a încolțit în minte: să-l urmez alături de cei opt domni. În felul acesta, cel puțin o oră avea să fie ocupată, așa că am pornit la drum, cu un aer trist, în urma celorlalți.

Ultimii doi s-au întors uimiți, apoi au început să șușotească. Se întrebau cu siguranță dacă eram din oraș. Apoi s-au consultat cu ceilalți doi din fața lor, care la rândul lor au început să mă studieze. Această examinare atentă mă incomoda și, ca să-i pun capăt, m-am apropiat de vecinii mei. După ce i-am salutat, am zis:

— Vă cer iertare domnilor, dacă vă întrerup conversația. Dar, văzând o înmormântare laică, m-am grăbit s-o urmez, fără să cunosc mortul pe care îl duceți la groapă.

Unul dintre domni mi-a răspuns:

— E o moartă.

Am fost surprins și am întrebat:

— Totuși, e o înmormântare laică, nu-i așa?

Celălalt, care dorea în mod evident să mă pună la curent cu starea lucrurilor, a luat cuvântul:

— Da și nu. Clerul ne-a refuzat intrarea în biserică.

De data asta, am scos un „Ah!“ de stupefacţie. Nu mai înţelegeam nimic.

Vecinul meu binevoitor mi-a mărturisit, cu voce scăzută:

— Oh! E o întreagă poveste. Această tânără s-a sinucis şi de aceea n-a putut fi îngropată religios. Cel pe care-l vedeţi acolo, în frunte, cel care plânge, e soţul ei.

Atunci, am zis ezitant:

— Ceea ce spuneţi mă uimeşte şi mă interesează mult, domnule. Aş fi prea indiscret dacă v-aş ruga să-mi povestiţi ce s-a întâmplat? Dacă vă inoportunez, consideraţi că n-am zis nimic.

Domnul m-a luat de braţ cu familiaritate:

— Dar nicidecum, nicidecum. Haideţi să rămânem puţin în urmă. O să vă spun povestea, foarte tristă de altfel. Avem timp până ajungem la cimitir - acolo, sus, unde se văd copacii -, căci urcuşul e greu.

Şi începu:

— Închipuiţi-vă că această tânără, doamna Paul Hamot, era fiica unui negustor bogat din oraş, domnul Fontanelle. Pe când era doar o copilă, la vârsta de unsprezece ani, a păţit ceva îngrozitor: a fost pângărită de un servitor. Era cât pe ce să moară, schilodită de acest mizerabil pe care brutalitatea l-a dat de gol. A avut loc un proces îngrozitor care a scos la iveală faptul că, de trei luni, biata martiră era victima practicilor ruşinoase ale acestei brute. Individul a fost condamnat la muncă silnică pe viaţă.

Micuţa a crescut marcată de infamie, izolată, fără prieteni, de abia dacă era sărutată de persoanele adulte din jur care considerau că atingându-i fruntea îşi mânjesc buzele. Pentru oraş, a devenit un fel de monstru, de

ciudăţenie. Se şuşotea: „Ştiţi, micuţa Fontanelle." Când trecea pe stradă, toată lumea întorcea capul. Nici slujnice nu puteau fi găsite pentru a o însoţi la plimbare, servitoarele din alte familii ţinându-se la distanţă de parcă fata suferea de vreo boală contagioasă ce s-ar fi transmis la toţi cei care se apropiau de ea.

Ţi se făcea milă când o vedeai pe biata fetiţă în toate după-amiezele pe terenul de joacă unde se duc toţi copiii. Doar ea rămânea singură, în picioare, lângă servitoarea ei, uitându-se la ceilalţi puşti cum se distrează. Uneori, cedând irezistibilei dorinţe de a se alătura copiilor, înainta timid, cu gesturi temătoare şi paşi abia simţiţi, şi intra într-un grup conştientă parcă de nevrednicia ei. Şi imediat, de pe toate băncile, săreau repede mamele, slujnicele, mătuşile care îşi apucau fetiţele de mână, trăgându-le cu brutalitate după ele. Micuţa Fontanelle rămânea singură, tulburată, fără să priceapă, şi începea să plângă, cu inima plină de durere. Apoi alerga şi, suspinând, îşi ascundea chipul în şorţul slujnicei.

Când s-a făcut mare, lucrurile s-au înrăutăţit. Tinerele erau ţinute departe de ea, de parcă fi fost o ciumată. Gândiţi-vă că fata asta nu mai avea nimic de învăţat, nimic. Că nu mai avea dreptul la floarea simbolică de portocal, că descoperise aproape înainte de a şti să citească redutabilul mister pe care mamele abia dacă-l aduc în discuţie, cu voce tremurândă, poate în seara mariajului.

Când trecea pe stradă, însoţită de guvernantă, care nu o scăpa din ochi, temându-se neîncetat să nu păţească iar ceva îngrozitor, cu ochii mereu plecaţi din cauza ruşinii misterioase care o apăsa, celelalte fete, mai puţin naive decât s-ar crede, şuşoteau privind-o pe

ascuns, râdeau pe înfundate dacă întâmplător ea se uita la ele și întorceau repede capul cu un aer distrat.

Nu o saluta aproape nimeni. Doar câțiva bărbați își scoteau pălăriile în fața ei. Mamele se prefăceau că n-o văd. Câțiva derbedei de copii o strigau „doamna Baptiste“, după numele servitorului care o batjocorise și o dezonorase.

Nimeni nu cunoștea chinurile secrete ale sufletului ei, căci nu vorbea deloc și nu râdea niciodată. Chiar și propriii părinți păreau jenați în fața ei, de parcă i-ar fi purtat pe vecie sâmbetele pentru vreo greșeală ireparabilă.

Un om din lumea bună n-ar ajuta de bunăvoie un ocnaș eliberat, chiar dacă ocnașul ăsta ar fi fiul său, nu-i așa? Domnul și doamna Fontanelle o tratau pe fiica lor ca pe un fiu ieșit din închisoare.

Fata era drăguță și palidă, înaltă, zveltă, distinsă. Mi-ar fi plăcut mult, domnule, dacă n-ar fi fost povestea asta.

Dar, în urmă cu optsprezece luni, a venit în orașul nostru un nou subprefect, care și-a adus cu el și secretarul particular, un băiat ciudat care trăise, pare-se, în Cartierul Latin.

Acesta a văzut-o pe domnișoara Fontanelle și s-a îndrăgostit de ea. I s-a spus totul, dar el s-a mulțumit să răspundă: „Ei, aș, abia am o garanție pentru viitor. Prefer să se întâmple înainte decât după. Cu femeia asta, o să dorm liniștit.“

I-a făcut curte, a cerut-o în căsătorie și a luat-o de nevastă. Apoi, curajos, a mers cu ea în vizite, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Unele persoane i-au întors

vizitele, altele s-au abţinut. În sfârşit, povestea începea să fie uitată şi tânăra femeie îşi găsea locul în societate.

Trebuie să vă spun că îşi adora soţul ca pe un zeu. Gândiţi-vă că el îi dăduse înapoi onoarea, că o făcuse să intre în rândul lumii, că sfidase şi forţase opinia publică, înfruntase ofensele, săvârşise un act de curaj de care foarte puţini oameni ar fi în stare. Aşadar, avea pentru el o pasiune înflăcărată şi greu de imaginat.

A rămas însărcinată şi, când s-a aflat, până şi persoanele cele mai suspicioase i-au deschis uşa, ca şi cum maternitatea ar fi purificat-o definitiv. E ciudat, dar aşa au stat lucrurile...

Totul mergea deci din ce în ce mai bine, când am sărbătorit, mai deunăzi, hramul bisericii din localitate. Prefectul, înconjurat de statul lui major şi de autorităţi, prezida concursul fanfarelor şi tocmai îşi terminase discursul, când a început distribuirea medaliilor pe care secretarul său particular, Paul Hamot, le înmâna fiecărui titular.

Ştiţi că în astfel de situaţii există întotdeauna gelozii şi rivalităţi care îi fac pe oameni să-şi piardă cumpătul.

Toate doamnele din oraş erau acolo, adunate pe estradă.

Venindu-i rândul, capelmaistrul din Mormillon a înaintat. Fanfara lui nu avea decât o medalie de clasa a doua. Nu poate să primească toată lumea la clasa-ntâi, nu-i aşa?

Când secretarul i-a înmânat emblema, omul ăsta i-a aruncat-o în faţă strigând: „Poţi să păstrezi medalia pentru Baptiste. Îi datorezi chiar una de clasa întâi, ca şi mie."

Erau o grămadă de oameni adunaţi acolo, şi toţi au început să râdă. Oamenii din popor nu sunt nici milostivi,

nici delicați, așa că toți ochii s-au întors spre biata doamnă. Oh, domnule, ați văzut vreodată o femeie pierzându-și mințile?

— Nu.

— Ei bine, noi am asistat la un asemenea spectacol! S-a tot ridicat și s-a așezat la loc pe scaunul ei de trei ori la rând, ca și cum ar fi vrut să se salveze, înțelegând că nu va putea trece prin mulțimea care o înconjura. De undeva, din public, s-a auzit o voce: „Hei, doamnă Baptiste!“ Atunci, s-a iscat o rumoare puternică de râsete și strigăte de indignare.

Era agitație, freamăt, toate capetele se întorceau când într-o parte când în alta. Unii îi repetau numele, alții se ridicau să vadă ce figură făcea nefericita, soții își ridicau nevestele în brațe ca să le-o arate, unii oameni întrebau: „Care, cea în albastru?“ puștii imitau cântecul cocoșului și hohote de râs izbucneau din loc în loc.

Înnebunită, femeia încremenise pe scaunul ei de ceremonie, ca și cum ar fi fost pusă acolo special pentru a fi arătată adunării. Nu putea nici să dispară, nici să se miște, nici să-și ascundă fața. Clipea repede din ochi, orbită parcă de o lumină puternică, și sufla greu ca un cal care urcă o colină.

Ți se rupea inima la vederea ei.

Domnul Hamot îl luase de guler pe bădăran și se rostogoleau acum pe pământ în mijlocul unui vacarm îngrozitor.

Ceremonia a fost întreruptă.

O oră mai târziu, când soții Hamot se întorceau acasă, femeia, care nu scosese niciun cuvânt de la insulta adusă, și care tremura ca varga, a trecut deodată pes-

te parapetul podului, fără ca soțul ei să aibă timp s-o oprească, și s-a aruncat în râu.

Apa este adâncă sub arcade. Abia după două ore au reușit s-o scoată. Era moartă, bineînțeles.

Povestitorul a tăcut. Apoi a adăugat:

— Probabil că e tot ce avea mai bun de făcut în situația ei. Există lucruri care nu pot fi uitate.

Înțelegeți acum de ce clerul a refuzat s-o primească în biserică. Oh, dacă înmormântarea ar fi fost religioasă, tot orașul ar fi venit. Dar vă dați seama că sinuciderea, adăugându-se la cealaltă poveste le-a făcut pe familii să se abțină. Și apoi, e foarte complicat aici să mergi la o înmormântare fără preoți.

Am intrat pe poarta cimitirului. Am așteptat, foarte emoționat, să fie coborât coșciugul în groapă, după care m-am apropiat de bietul băiat care plângea și i-am strâns mâna cu putere.

M-a privit surprins, printre lacrimi, apoi a zis:

— Vă mulțumesc, domnule.

Și n-am regretat că am urmat acel convoi funerar.

Rugina

De când se știa, baronul avusese o pasiune nestăvilită: vânătoarea. Vâna în toate zilele, de dimineața până seara cu o pornire nestăpânită. Vâna iarna și vara, primăvara și toamna, în mlaștini când pe câmp sau în păduri era interzis vânatul. Vâna în desișuri, vâna cu hăitași, cu câini de aret, cu câini gonitori, la pândă, pe lac, cu dihori. Nu vorbea decât de vânătoare, nu visa decât vânătoare, repeta neîncetat: „Trebuie să fie tare nefericit cel căruia nu-i place vânătoarea!"

Avea de-acum cincizeci de ani bătuți pe muchie, dar se ținea bine, rămăsese verde, chiar dacă chelise, era un pic mai corpolent, dar viguros. Își purta mustața tăiată scurt, ca să-și lase buzele descoperite și să aibă liber în jurul gurii pentru a suna din corn mai ușor.

În ținut, i se spunea pe numele mic: domnul Hector. Se numea Hector Gontran de Coutelier.

Locuia în mijlocul pădurii, într-un conac micuț primit moștenire. Și, deși cunoștea toată aristocrația din regiune și se întâlnea cu toți reprezentanții ei masculini la partidele de vânătoare, nu frecventa cu asiduitate decât o familie: pe soții Courville, niște vecini amabili, înrudiți de secole cu neamul lui.

În această casă era răsfățat, alintat, drept pentru care zicea: „Dacă n-aș fi vânător, nu v-aș mai părăsi." Domnul de Courville era prietenul și camaradul său din copilărie. Gentilom agricultor, acesta ducea o viață

liniştită împreună cu soţia, fiica şi ginerele său, domnul de Darnetot, care sub pretextul unor studii istorice nu făcea nimic toată ziua.

Baronul de Coutelier se ducea adesea la prietenii săi să cineze, mai ales pentru a le istorisi isprăvile lui de vânătoare. Spunea poveşti interminabile cu câini şi dihori despre care vorbea ca despre nişte personaje importante pe care le-ar fi cunoscut foarte bine. Le dezvăluia gândurile, intenţiile, îi analiza, le explica faptele: „Când Médor a văzut cât de mult îl face cristeiul să alerge, şi-a zis: «Stai aşa, şmechere, că-ţi arăt eu ţie.» Atunci, făcându-mi semn din cap să mă duc în capătul câmpului cu trifoi, a început să caute pe ocolite, cu zgomot, mirosind ierburile, împingând vânatul în unghiul din care nu mai avea scăpare. Totul s-a petrecut aşa cum plănuisem: cristeiul s-a trezit dintr-odată la marginea câmpului. Era imposibil pentru el să meargă mai departe fără să se dea de gol. Aşa că şi-a zis: «Am eu ac de cojocul tău, dulăule!» şi s-a tupilat. Médor s-a oprit în dreptul lui, şi a rămas uitându-se la mine. Îi fac semn, îl încolţeşte, zbrrr – cristeiul îşi ia zborul, pun puşca la umăr – poc! – şi cade. Iar Médor, aducându-l, dă din coadă parcă zicându-mi: «Nu-i aşa că de data asta l-am păcălit, domnule Hector?»“

Courville, Darnetot şi cele două femei râdeau de se prăpădeau la aceste povestiri pitoreşti în care baronul punea mult suflet. Se aprindea, dădea din mâini, gesticula cu întreg corpul. Şi, când ajungea la moartea vânatului, râdea copios şi întreba mereu în chip de concluzie: „E bună, nu?“

Când subiectul de discuţie devenea altul, baronul nu mai asculta şi începea să fredoneze melodii de fanfară. Aşa se face că, de cum se lăsa o clipă de linişte între două

fraze, în acele momente de bruscă acalmie care taie rumoarea cuvintelor, se auzea o arie de vânătoare: „Tu tu tu tu“ pe care baronul o îngâna, umflându-şi obrajii ca şi cum ar fi suflat în cornul lui.

De când se ştia, trăia doar pentru vânătoare şi îmbătrânea fără să bănuiască şi fără să-şi dea seama. Deodată, i s-a declanşat o criză de reumatism şi stat două luni la pat. A fost cât pe ce să moară de durere şi de plictiseală. Cum n-avea slujnică, de bucătărie ocupându-se un bătrân servitor, n-avea parte nici de cataplasme calde, nici de îngrijiri, de nimic din ce au nevoie suferinzii. Infirmier i-a fost grăjdarul, dar acesta, plictisindu-se cel puţin la fel de mult ca stăpânul său, dormea zi şi noapte într-un fotoliu, în timp ce baronul arunca vorbe de ocară şi se zvârcolea în aşternuturi.

Uneori, doamnele de Courville veneau să-l vadă, şi acestea erau pentru el ore de calm şi delectare. Femeile îi pregăteau ceai de plante, aveau grijă de foc, îi serveau amabile masa la pat şi, când plecau, baronul murmura: „Fir-ar să fie! Ar trebui să veniţi să locuiţi aici.“ Şi ele râdeau din toată inima.

Într-o seară, simţindu-se mai bine şi reîncepând să vâneze la baltă, s-a dus să cineze la prietenii lui. Dar îşi pierduse şi entuziasmul, şi veselia. Un gând îl tortura fără încetare: teama de a nu-l apuca iar durerile chiar înainte să se deschidă sezonul de vânătoare. Când a venit momentul să-şi ia rămas-bun, în timp ce femeile îl înfăşurau într-un şal, îi înnodau fularul la gât şi, pentru prima oară în viaţa lui, nu se împotrivea, baronul a murmurat cu voce tristă:

— Dacă mă îmbolnăvesc iar, sunt un om terminat.

După ce a plecat, doamna de Darnetot i-a zis maică-sii:

— Ar trebui să-l însurăm pe baron.

Toată lumea a ridicat brațele către cer. Cum de nu se gândiseră? Au căutat toată seara printre văduvele pe care le cunoșteau și au ales o femeie de vreo patruzeci de ani, încă drăguță, destul de bogată, amuzantă și sănătoasă, care se numea doamna Berthe Vilers.

Au invitat-o să petreacă o lună la castel. Văduva se plictisea, așa că a venit. Era plină de viață și veselă. Domnul de Coutelier a plăcut-o pe dată. O amuza de parcă ar fi fost o jucărie vie și ore în șir îl chestiona cu ipocrizie despre sentimentele iepurilor și despre intrigile vulpoilor. El explica cu gravitate diferitele modalități ale animalelor de a vedea lucrurile, atribuindu-le planuri și raționamente la fel de subtile ca ale cunoscuților.

Atenția pe care văduva i-o acorda îl făcea foarte fericit și, într-o seară, pentru a-i dovedi stima lui, a rugat-o să-l însoțească la vânătoare, ceea ce nu mai făcuse niciodată cu vreo altă femeie. Invitația a părut atât de ciudată, încât ea a acceptat. A fost o adevărată aventură găsirea echipamentului potrivit. Toată lumea a contribuit, oferindu-i câte ceva. Văduva a apărut îmbrăcată ca o amazoană, cu cizme, pantaloni bărbătești până la genunchi, fustă scurtă pe deasupra, o jachetă de velur un pic cam strâmtă la gât și o caschetă de îngrijitor de câini.

Baronul părea atât de emoționat, de parcă urma să tragă cu pușca pentru prima dată. I-a explicat în amănunt direcția vântului, opririle câinilor, cum trebuie împușcat vânatul. Apoi a dus-o pe un câmp, urmând-o pas cu pas, cu atenția unei doici care își privește pruncul mergând pentru prima oară.

Médor a adulmecat, s-a târât, s-a oprit, a ridicat laba. Din spatele elevei lui, baronul bolborosea tremurând ca o frunză:

— Atenţie, atenţie, po... po... potârnichi.

Nici nu terminase bine, că un zgomot puternic s-a ridicat de la pământ - brrr, brrr, brrr - şi un regiment de păsări s-a înălţat în văzduh bătând din aripi.

Tulburată, doamna Vilers a închis ochii, a tras de două ori, puterea focului de puşcă a aruncat-o un pas înapoi, iar când şi-a recăpătat sângele rece, l-a văzut pe baron dansând ca un nebun şi pe Médor aducând în gură două potârnichi.

Din acel moment, domnul de Coutelier s-a îndrăgostit de ea. Zicea, dându-şi ochii peste cap: „Ce femeie!" şi venea în fiecare seară să discute cu ea despre vânătoare. Într-o zi, domnul de Courville, care îl conducea acasă şi-l asculta cum povestea extaziat despre noua lui prietenă, l-a întrebat brusc.

— De ce nu te însori cu ea?

Baronul a încremenit:

— Eu? Eu? Să mă însor cu ea?... Dar... de fapt...

Şi a tăcut. Apoi, strângând grăbit mâna însoţitorului său, a murmurat:

— La revedere, prietene.

Şi cu paşi repezi s-a pierdut în noapte.

Trei zile n-a mai venit. Când a reapărut, era palid, îngândurat şi mai grav decât de obicei. Trăgându-l deoparte pe domnul de Courville, i-a zis:

— Ai avut o idee nemaipomenită. Încearcă s-o pregăteşti să mă accepte. Fir-ar să fie, o femeie ca ea, ai zice că-i făcută pentru mine. O să vânăm împreună tot anul.

Domnul de Courville, convins că baronul n-avea cum să fie refuzat, i-a răspuns:

— Cere-o acum, imediat, monșer. Vrei să mă ocup eu de asta?

Dar baronul s-a tulburat brusc și a îngăimat:

— Nu... nu... trebuie mai întâi să fac un mic voiaj... un mic voiaj... la Paris. Când mă voi întoarce, o să-ți dau un răspuns definitiv.

Iar a doua zi a plecat fără să mai dea alte lămuriri.

Voiajul a durat mult. Au trecut o săptămână, două, trei, iar domnul de Coutelier nu mai apărea. Uimiți și îngrijorați, soții Courville nu știau ce să-i spună prietenei lor pe care o preveniseră despre demersul baronului. Din două în două zile, trimiteau pe cineva la el acasă să afle vești, însă niciunul dintre servitori nu știa nimic.

Până într-o seară când, în timp ce doamna Vilers cânta acompaniindu-se la pian, a venit o slujnică și, cu un aer misterios, s-a apropiat de domnul de Courville spunându-i în șoaptă că îl căuta un domn. Era baronul, schimbat, îmbătrânit, în costum de voiaj. De cum și-a văzut vechiul prieten, i-a luat mâinile într-ale lui și, cu o voce cam obosită, a zis:

— Tocmai am sosit, monșer, și am alergat la tine să-ți spun că n-o mai iau.

Apoi a ezitat, vizibil încurcat:

— Voiam să-ți spun... imediat... că această... această poveste... știi bine la ce mă refer... e ratată.

Domnul de Courville îl privea stupefiat.

— Cum așa, ratată? De ce?

— Oh! Nu mă întreba, te rog, ar fi prea penibil să-ți spun, dar fii sigur că procedez ca... un om onest. Nu pot... N-am dreptul, înțelegi, n-am dreptul s-o iau de soție pe

această doamnă. Voi aștepta să plece ca să te vizitez din nou. Ar fi prea dureros s-o revăd. Adio.

Și a fugit.

Toată familia a chibzuit, a discutat, a presupus mii de lucruri. S-a ajuns la concluzia că viața baronului, ascundea un mare mister. Poate că avea copii dintr-o relație mai veche. Oricum, problema părea gravă. Și ca să nu se ajungă la complicații, au prevenit-o cu înțelepciune pe doamna Vilers, care s-a întors acasă văduvă precum venise.

Au mai trecut trei luni. Într-o seară, după o cină copioasă și ușor amețit de băutură, domnul Coutelier, fumându-și pipa cu domnul de Courville, i-a zis:

— Dac-ai ști cât de mult mă gândesc la prietena voastră, mi-ai plânge de milă.

Celălalt, pe care purtarea baronului în acea împrejurare îl cam ofensase, i-a spus iritat ce gândea:

— Fir-ar să fie, monșer, când viața ta ascunde anumite secrete, nu mergi așa departe cum ai făcut-o tu. Căci, în fine, puteai să prevezi, cu siguranță, motivul retragerii tale.

Confuz, baronul s-a oprit din fumat.

— Da și nu. Adică, n-aș fi crezut c-o să se întâmple ce s-a întâmplat.

Domnul de Courville a repetat agasat:

— Trebuie să prevezi totul.

Dar domnul de Coutelier, scrutând întunericul ca să se asigure că nu-i asculta nimeni, a reluat cu voce scăzută:

— Văd bine că te-am rănit și o să-ți spun totul ca să mă ierți. De douăzeci de ani, prietene, nu trăiesc decât pentru vânătoare. E tot ce îmi place, după cum bine știi,

nu mă ocup decât de asta. Astfel că, atunci când a venit momentul să-mi iau obligații față de această doamnă, mi-am făcut niște scrupule, niște scrupule de conștiință. Trecuse atâta vreme de când pierdusem obișnuința de... de... de a face dragoste, în fine, nu mai știam dacă mai eram în stare să... să... știi tu... Gândește-te, trecuseră exact șaisprezece ani de când... de când... de când... ultima oară, înțelegi ce vreau să zic. În ținutul ăsta, nu-i ușor să... să... pricepi? Și apoi, aveam altceva de făcut. Îmi place mai mult să trag cu pușca. Pe scurt, când a venit momentul să mă angajez în fața primarului și a preotului să... să... știi tu, m-a cuprins frica. Mi-am zis: Ei drace, și dacă... dacă... o s-o dau în bară. Un om onest își respectă întotdeauna angajamentele, iar eu îmi luam un angajament sfânt față de această ființă. În fine, ca să am cugetul împăcat, mi-am propus să mă duc pentru opt zile la Paris.

După opt zile, nimic, dar nimic. Și nu fiindcă n-aș fi încercat. Am fost cu cele mai bune din toate genurile. Te asigur că au făcut tot ce-au putut... Da... cu siguranță n-au omis nimic... Dar, din păcate, plecau mereu... nesatisfăcute... nesatisfăcute... nesatisfăcute.

Am așteptat atunci cincisprezece zile, trei săptămâni, tot sperând. Am mâncat în restaurante o groază de chestii picante, care mi-au distrus stomacul și... și... nimic... tot nimic.

Îți dai seama că, în aceste circumstanțe, în fața acestei constatări, nu puteam decât să... să... să mă retrag. Ceea ce am și făcut.

Domnul de Courville abia se abținea să râdă. A strâns cu gravitate mâinile baronului zicându-i: „Îmi pare rău", și l-a condus până la jumătatea drumului care ducea spre

locuința lui. Apoi, când a rămas singur cu soția, i-a povestit totul, prăpădindu-se de râs. Doamna de Courville nu râdea deloc; ea a ascultat foarte atentă și, când soțul ei a terminat, a zis cu seriozitate:

— Baronul e un nătărău, dragul meu; s-a speriat, asta-i tot. O să-i scriu lui Berthe să vină înapoi cât mai repede.

Și cum domnul de Courville tot invoca lunga și inutila strădanie a prietenului lor, ea a spus:

— Da de unde! Când îți iubești nevasta, ascultă-mă pe mine, chestia aia... își revine întotdeauna.

Iar domnul de Courville n-a mai zis nimic, el însuși cam încurcat.

Marroca

Prietene, mi-ai cerut să-ți scriu impresiile, aventurile și mai ales poveștile mele de dragoste de pe acest tărâm al Africii care, cum bine știi, mă atrăgea de atâta timp. Râdeai mult, dinainte, de „iubirile mele negre", cum ziceai, și mă și vedeai întorcându-mă urmat de o femeie înaltă de abanos, cu un turban galben pe cap, unduindu-se în haine strălucitoare.

Va veni fără îndoială și rândul celor tuciurii, căci am văzut deja mai multe care mi-au dat oarece dorință de a mă înmuia în această cerneală. Dar, pentru început, am dat peste ceva mai bun și extrem de original.

Mi-ai scris în ultima ta scrisoare: „Când știu cum se iubește într-o țară, cunosc acea țară și pot s-o descriu, deși n-am văzut-o niciodată." Să știi că aici se iubește cu furie. Simți, încă din primele zile, un soi de ardoare pasionată, o revoltă, o bruscă tensiune a dorințelor, furnicături în vârful degetelor, care îți suresciteză până la exasperare puterile amoroase și toate capacitățile de senzație fizică, de la simplul contact al mâinilor până la acea nenumită nevoie care ne face să comitem atâtea prostii.

Să ne înțelegem bine. Nu știu dacă ce numești tu iubire a inimii, iubire a sufletului, idealism sentimental, în fine, iubire platonică, poate exista sub cerul ăsta; chiar mă îndoiesc. Dar cealaltă iubire, cea a simțurilor, care prezintă avantaje, și încă multe, este cu adevărat extraordinară

în acest climat. Căldura, arşiţa permanentă care te înfierbântă, adierile sufocante ale Sudului, mareele de foc venite din marele deşert aflat atât de aproape, acest copleşitor siroco[1], mai pustiitor, mai arzător decât flacăra, acest incendiu perpetuu al unui continent ars în întregime, până la pietre, de un soare enorm şi devorator, toate aprind sângele, înnebunesc carnea, îţi dau porniri animalice.

Dar ajung şi la povestea mea. Nu-ţi spun nimic despre primele zile de şedere în Algeria. După ce am vizitat Bône, Constantine, Biskra şi Sétif, am ajuns la Bougie[2] prin Cheile Chabet, un drum nemaipomenit, care trece prin mijlocul pădurilor din Kabylia, apoi continuă de-a lungul ţărmului mării, dominându-l de la o înălţime de două sute de metri, şi şerpuieşte pe după vârfurile înalte ale muntelui până la minunatul golf Bougie, la fel de frumos ca golfurile Napoli, Ajaccio sau Douarnenez, cele mai minunate pe care le cunosc. Nu includ în comparaţia mea incredibilul golfuleţ Porto, înconjurat de centura de granit roşu şi locuit, pe coastele vestice din Corsica, de nişte giganţi fantastici şi sângerii de piatră numiţi „Stâncoşii" din Piana.

De departe, de foarte departe, înainte de a ocoli marele bazin în care apa se odihneşte liniştită, zăreşti oraşul Bougie. Este construit pe versanţii abrupţi ai unui munte foarte înalt şi încoronat de păduri. Ca o pată albă pe acea pantă verde. Ai zice că-i spuma unei cascade care se prăbuşeşte.

---

[1] Vânt cald şi uscat care bate pe coastele Mediteranei dinspre deşerturile Africii de Nord.

[2] Numele dat de francezi oraşului algerian Béjaïa în perioada colonizării.

De cum am pus piciorul în acest orăşel încântător, am înţeles că am să rămân aici mult timp. Din orice parte te-ai uita, este înconjurat de un vast cerc de vârfuri îndoite, dantelate, cornute şi bizare, formate în aşa fel încât descoperi cu greu marea, iar golful seamănă cu un lac. Apa albastră, de un albastru-lăptos, are o transparenţă minunată, iar cerul de azur, un azur-gros, ca şi cum ar fi primit două straturi de culoare, îşi etalează deasupra ta surprinzătoarea lui frumuseţe. Par să se oglindească unul în altul şi să-şi trimită înapoi reflectările.

Bougie este un oraş al ruinelor. Când ajungi pe chei, dai de un vestigiu magnific, parc-ar fi un decor de operă. Este vechea poartă a sarazinilor, invadată de iederă. Ruinele, rămăşiţele de ziduri romane, bucăţile de monumente sarazine, resturile de construcţii arabe se întind peste tot în pădurile munţilor din jurul cetăţii.

Închiriasem o căsuţă maură în oraşul de sus. Cunoşti şi tu aceste locuinţe descrise atât de des. Nu au deloc ferestre în afară, ci doar o curte interioară care le luminează de sus în jos. La primul etaj, au o cameră mare, răcoroasă, unde stai ziua, iar sus de tot, o terasă unde îţi petreci nopţile.

M-am adaptat imediat la obiceiurile ţărilor calde, unul dintre acestea fiind să-mi fac siesta după masa de prânz. Este cel mai sufocant moment al zilei în Africa, momentul în care nu mai respiri, în care străzile, câmpiile, drumurile lungi şi orbitoare sunt pustii, în care toţi oamenii dorm, sau cel puţin încearcă să doarmă, îmbrăcaţi cu cât mai puţine haine.

Instalasem în camera mea cu mici coloane de arhitectură arabă un divan mare şi confortabil, acoperit cu un covor de la Djebel-Amour. Stăteam întins pe el, aproape

în costumul lui Adam, dar, chinuit de abstinență, nu puteam nicicum să mă odihnesc.

Oh, prietene, există pe acest pământ două suplicii pe care nu-ți doresc să le cunoști: lipsa apei și lipsa femeilor. Care dintre ele este mai îngrozitor? Nu știu. În deșert, ai fi în stare să comiți orice infamie pentru un pahar cu apă limpede și rece. Ce n-ai face în unele orașe de pe litoral pentru o fată frumoasă, proaspătă și sănătoasă? Căci Africa nu duce lipsă de fete! Dimpotrivă, găsești din belșug. Dar, ca să-mi continui comparația, ele sunt toate nocive și respingătoare precum lichidul mocirlos din puțurile sahariene.

Or, iată că într-o zi, mai iritat decât de obicei, am încercat zadarnic să adorm. Picioarele îmi tremurau de parcă mă pișca ceva, și o angoasă puternică mă făcea să mă zvârcolesc întruna pe covoare. Până la urmă, pentru că nu am mai rezistat, m-am ridicat și am ieșit.

Era o după-amiază toridă de iulie. Pavajul străzilor era atât de fierbinte, încât puteai să coci pâine pe el. Cămașa mi se înmuiase imediat și acum mi se lipea de corp, iar la orizont pluteau vapori albi, acel abur arzător al sirocoului, care face căldura palpabilă.

Am coborât până aproape de mare și, ocolind portul, am mers pe malul râpos, de-a lungul frumosului golf unde se află locurile de scăldat. Muntele abrupt, plin de desișuri și plante înalte, aromatice, cu mirosuri puternice, înconjura de-a lungul întregului țărm, ca un cerc golfulețul în care se cufundau, stânci mari, maronii.

Nu era nici țipenie pe-afară. Nu mișca nimic, nu se auzea niciun strigăt de animal, nicio pasăre, niciun zgomot, nici măcar un clipocit de apă, marea era atât de nemișcată că parcă înțepenise sub soare. Dar, în aerul

înfierbântat, mi se părea totuși că simt un soi de freamăt de foc.

Deodată, în spatele uneia dintre acele stânci pe jumătate înecate în unda tăcută, am ghicit o ușoară mișcare și, întorcându-mă, am zărit, scăldându-se la acea oră arzătoare din zi, crezându-se probabil singură, o fată înaltă și goală, cufundată în apă până în dreptul sânilor. Din când în când, întorcea capul spre largul mării și sărea ușor fără să mă vadă.

Nu există tablou mai minunat: o femeie frumoasă în apa limpede ca un cristal, sub lumina aceea orbitoare. Căci femeia aceea înaltă, cu trupul sculptat ca de statuie, era nemaipomenit de frumoasă.

S-a întors, a scos un țipăt și, pe jumătate înotând, pe jumătate mergând, s-a ascuns în spatele stâncii.

Gândindu-mă că la un moment dat trebuie să iasă, m-am așezat pe mal și m-am pus pe așteptat. Fata și-a arătat ușurel capul cu părul negru legat neglijent. Avea gura mare, cu buze cărnoase, ochi enormi, obraznici, și pielea un pic bronzată era ca fildeșul vechi, tare și catifelată, o piele albă frumoasă, colorată de soarele negrilor.

Mi-a strigat: „Plecați!"

Vocea ei plină, puternică precum întreaga ei ființă, avea un accent gutural. Am rămas nemișcat. A continuat să strige:

— Nu e prea bine să rămâneți acolo, domnule.

În gura ei, „r"-urile se rostogoleau ca roțile unui car. Nu m-am mișcat deloc. Capul a dispărut.

După zece minute, părul, apoi fruntea, apoi ochii s-au arătat cu lentoare și prudență, așa cum fac copiii care se joacă de-a v-ați ascunselea ca să-l observe pe cel care-i caută.

De data asta, pe ton furios, mi-a strigat:

— Vreți să mă păcăliți. N-o să ies atâta vreme cât o să fiți acolo.

Atunci m-am ridicat și am plecat nu fără să-mi întorc de multe ori privirea în urma mea. Când a considerat că sunt suficient de departe, a ieșit din apă, pe jumătate aplecată, unduindu-și șoldurile. Apoi a dispărut în scobitura stâncii, în spatele unei fuste atârnate la intrare.

A doua zi am revenit. Era tot acolo, dar de data asta îmbrăcată cu un costum de baie întreg. A început să râdă, arătându-și dinții strălucitori.

După opt zile, eram prieteni. După alte opt zile, eram mai mult de atât.

O cheamă Marroca, fără îndoială o poreclă, și pronunța acest cuvânt de parcă ar fi conținut cincisprezece „r"-uri. Fiică de coloniști spanioli, se căsătorise cu un francez pe nume Pontabèze. Soțul ei era în slujba statului. N-am știut niciodată exact ce funcție avea. Am constatat doar că era foarte ocupat și n-am cerut mai multe detalii.

Schimbându-și ora de scăldat, Marroca a început să vină în fiecare zi, după masa de prânz, să-și facă siesta la mine acasă. Și ce siestă! Dacă asta era odihnă!

Era o fată admirabilă, cam sălbatică, dar superbă. Ochii îi străluceau mereu plini de pasiune. Gura întredeschisă, dinții ascuțiți, chiar și surâsul aveau ceva feroce și senzual. Sânii ciudați, alungiți și drepți, țuguiați ca niște pere din carne, elastici ca și cum ar fi avut înăuntru niște arcuri de oțel, dădeau trupului ei ceva animalic, făceau din ea un fel de ființă inferioară și magnifică, de creatură destinată iubirii desfrânate, și mă duceau cu gândul la divinitățile antice obscene ale căror tandrețuri libere se desfășurau în mijlocul ierburilor și al frunzelor.

N-am întâlnit niciodată vreo altă femeie care să poarte în pântec dorințe mai nepotolite. Pornirile ei înflăcărate și îmbrățișările însoțite de urlete, scrâșniri din dinți, tremur și mușcături, erau urmate de un somn greu ca moartea. Dar se trezea brusc în brațele mele, cu pieptul umflat de dorință, gata de noi înlănțuiri.

De altfel, era cam săracă cu duhul și un râs sonor îi ținea loc de minte.

Mândră din instinct de frumusețea ei, avea oroare până și de cele mai ușoare voaluri, mergând, alergând, și zbenguindu-se prin casa mea cu o lipsă de pudoare inconștientă și îndrăzneață. Când în sfârșit se sătura de dragoste, epuizată de strigăte și de mișcare, se culca pe divan, alături de mine, cufundată într-un somn adânc și liniștit, în timp ce căldura copleșitoare făcea să-i apară pe pielea bronzată minuscule picături de sudoare și degaja din ea, din brațele ridicate sub cap, din toate ascunzișurile ei, mirosul acela sălbatic care place bărbaților.

Uneori, revenea seara, soțul ei fiind de serviciu sau cine știe pe unde. Atunci, ne întindeam pe terasă, acoperiți doar cu niște țesături fine și ușoare din Orient.

Când luna din țările calde se ridica pe cer plină, mare și strălucitoare, luminând orașul și golful cu peisajul său înconjurat de munți, vedeam pe toate celelalte terase ceva ce semăna cu o armată de fantome tăcute, culcate pe jos, care uneori se ridicau, își schimbau locul și se culcau iar în căldura languroasă a cerului liniștit.

În pofida strălucirii acestor seri africane, Marroca se încăpățâna să stea goală sub clar de lună. Nu-i păsa deloc de cei care puteau să ne vadă și, adeseori, în ciuda temerilor și a rugăminților mele, elibera în noapte

strigăte lungi și vibrante, care făceau câinii din depărtare să urle.

Într-o seară, în timp ce moțăiam sub imensa boltă pictată cu stele, a îngenuncheat pe covor și, apropiindu-și buzele mari și cărnoase de gura mea, a zis:

— Trebuie să vii să dormi la mine.

Nu am înțeles.

— Cum adică, la tine?

— Da, când soțul meu o să fie plecat, vii să dormi în locul lui.

Nu m-am putut abține să râd.

— De ce aș face asta din moment ce poți să vii tu aici?

A deschis din nou gura, vorbind foarte aproape de gura mea, aruncându-mi în față respirația ei caldă, venită din fundul gâtului, umezindu-mi mustața cu răsuflarea ei:

— Ca să-mi lași o amintire.

Și „r"-ul din „amintire" s-a lungit mult, ca vuietul unui torent pe stânci.

Nu pricepeam deloc ce voia să zică. Și-a pus brațele în jurul gâtului meu.

— Când nu vei mai fi aici, o să mă gândesc la asta. Și, când o să îl îmbrățișez pe soțul meu, o să mi se pară că ești tu.

Și acele „rrră" și „rrrea" căpătau în vocea ei bubuituri de tunete.

Am murmurat înduioșat și foarte amuzat:

— Ce nebună ești! Prefer să rămân la mine acasă.

Nu mă tentează nicidecum întâlnirile sub un acoperiș conjugal. Sunt ca niște capcane în care numai idioții cad. Dar ea m-a rugat, m-a implorat, a plâns chiar, insistând:

— O să vezi cât de tandrrră o să fiu.

„Tandrrră" răsuna ca un duruit de tobă anunțând atacul.

Dorința ei îmi părea cât se poate de stranie, și n-o înțelegeam deloc. Apoi am stat, m-am gândit, și mi s-a părut că deslușesc o ură profundă față de soțul ei, una dintre acele răzbunări secrete ale femeii care își înșală cu plăcere bărbatul pe care îl detestă, ba, mai mult, vrea să-l înșele acasă la el, în patul lui, în așternuturile lui.

Am întrebat-o:

— Soțul tău e foarte rău cu tine?

S-a întristat.

— Oh, nu, e foarte bun.

— Dar nu-l mai iubești?

M-a țintuit uimită cu ochii ei mari.

— Ba da, îl iubesc mult, chiar mult, mult, dar nu atât de mult ca pe tine, drrragul meu.

Nu mai înțelegeam nimic și, în timp ce încercam să ghicesc, m-a sărutat apăsat pe buze, conștientă de puterea unei asemenea dezmierdări, apoi a murmurat:

— Spune-mi, o să vii?

Am ezitat. Atunci, s-a îmbrăcat repede și a plecat.

Au trecut opt zile fără să se arate. În a opta zi, a reapărut, s-a oprit cu gravitate în pragul camerei mele și m-a întrebat:

— Vii să dorrrmi în seara asta la mine? Dacă nu vii, plec.

Opt zile înseamnă mult, prietene și, în Africa, opt zile fac cât o lună. Am strigat:

— Da!

Mi-am deschis brațele, și ea a alergat spre mine.

La căderea nopții, m-a așteptat pe o stradă vecină și m-a condus la ea acasă.

Locuiau în apropierea portului, într-o căsuță joasă. Am trecut întâi printr-o bucătărie unde soții luau masa, apoi am intrat într-o cameră văruită, curată, cu fotografii de familie înșirate pe pereți și cu flori de hârtie puse în globuri de sticlă. Marroca părea înnebunită de bucurie și striga încontinuu:

— Ești în sfârșit la noi acasă, la tine acasă.

M-am purtat, într-adevăr, ca la mine acasă.

Recunosc, eram un pic jenat, chiar îngrijorat. Pentru că ezitam să renunț, în acea locuință străină, la un anume obiect de îmbrăcăminte fără de care, dacă un bărbat este surprins, devine pe cât de stângaci, pe atât de ridicol și incapabil de orice acțiune, ea mi l-a smuls cu forța și l-a dus în camera alăturată împreună cu toate celelalte haine ale mele.

În cele din urmă, mi-am recăpătat siguranța și i-am dovedit cât de bărbat eram, atât de bine încât, după două ore, nu ne gândeam încă la somn. Am tresărit la auzul unor bătăi violente în ușă. O voce puternică de bărbat a strigat:

— Marroca, sunt eu.

Ea a sărit în picioare.

— Soțul meu! Repede, ascunde-te sub pat.

Îmi căutam înnebunit pantalonii, dar ea m-a împins gâfâind:

— Du-te, du-te.

M-am întins pe burtă și m-am strecurat fără să crâcnesc sub patul pe care mai înainte mă simțisem atât de bine.

Marroca s-a dus în bucătărie. Am auzit-o deschizând un dulap, apoi închizându-l, după care s-a întors aducând un obiect pe care nu l-am zărit, dar pe care l-a pus repede undeva. Şi, cum soţul ei îşi pierdea răbdarea, a răspuns cu o voce puternică şi calmă:

— Nu găsesc chibrrriturrrile.

Apoi deodată:

— Ah, uite-le, îţi deschid acum.

Şi i-a deschis.

Bărbatul a intrat. Nu i-am văzut decât picioarele - nişte picioare enorme. Dacă şi restul respecta proporţiile, era probabil un colos.

Au auzit sărutări, o palmă aplicată direct pe piele, un râset. Apoi, vocea lui cu un accent marseiliez:

— Mi-am uitat punga cu bani şi a trebuit să mă întorc. Altfel, cred că dormeai dusă.

Bărbatul s-a îndreptat spre comodă şi a căutat îndelung ce-i trebuia. Apoi, pentru că Marroca se întinsese pe pat prefăcându-se doborâtă de oboseală, el s-a întors la ea şi fără îndoială că a încercat să o mângâie, căci l-a bombardat, în vorbe nervoase, cu o avalanşă de „r"-uri furioase.

Picioarele îi erau atât de aproape de mine, încât m-a cuprins o dorinţă nebunească, stupidă, inexplicabilă de a le atinge uşor. M-am stăpânit.

Fiindcă nu vedea ca planul lui să aibă succes, soţul s-a supărat.

— Eşti foarte răutăcioasă azi, i-a zis el.

Dar s-a resemnat repede.

— La revedere, micuţo.

S-a auzit un nou sărut, apoi picioarele uriaşe s-au întors, lăsându-mă să le văd cuiele din talpă în timp ce se

îndepărtau; au trecut în camera alăturată și ușa care dădea în stradă s-a închis.

Eram salvat.

Am ieșit încet din ascunzătoare, umil și vrednic de milă și, în timp ce Marroca țopăia goală în jurul meu, râzând în hohote și bătând din palme, m-am prăbușit pe un scaun. Dar imediat am sărit ca ars: un obiect rece zăcea sub mine și, cum nu eram mai îmbrăcat decât complicea mea, atingerea lui mă speriase. M-am întors.

Mă așezasem pe o toporișcă de despicat lemne, ascuțită ca un cuțit. Cum ajunsese acolo?! N-o zărisem când intrasem.

Marroca, văzând cum am sărit în sus, se prăpădea de râs, țipa, tușea, se ținea cu mâinile de burtă.

Bucuria ei mi s-a părut deplasată și necuviincioasă. Ne riscasem viața într-un mod stupid, încă mai tremuram de frică și aceste nestăvilite hohote de râs mă răneau un pic.

— Și dacă soțul tău m-ar fi văzut?

— N-ar fi fost niciun pericol, a răspuns ea.

— Cum niciun pericol?! Asta-i prea de tot! Era de ajuns să se aplece ca să mă găsească.

Nu mai râdea, doar zâmbea, privindu-mă fix cu ochii ei mari în care încolțeau noi dorințe.

— Nu s-ar fi aplecat.

Am insistat:

— De exemplu, dacă i-ar fi căzut pălăria, ar fi trebuit s-o ia de jos și-atunci... dădea cu ochii de mine, așa, în costumul lui Adam.

Ea și-a pus brațele durdulii și viguroase pe umerii mei și, cu o voce șoptită, ca și cum mi-ar spus „Te adorrr“, a murmurat:

— Darrr atunci... nu s-ar mai fi ridicat.

Nu înţelegeam nicicum.

— De ce?

Mi-a făcut cu ochiul ştrengăreşte, apoi şi-a îndreptat mâna spre scaunul pe care mă aşezasem; iar degetul ei întins, gropiţa din obraz, buzele întredeschise, dinţii ascuţiţi, albi şi feroce, toate astea îmi arătau toporişca de despicat lemne, cu tăişul strălucitor. S-a prefăcut că o ia, apoi, trăgându-mă cu braţul stâng spre ea, lipindu-şi şoldul de al meu, a schiţat cu braţul drept mişcarea prin care decapitezi un bărbat ce stă în genunchi!

Iată, dragul meu prieten, cum sunt înţelese aici datoriile conjugale, iubirea şi ospitalitatea!

Buturuga

Salonul era mic, învăluit tot în draperii groase și parfumat discret. Într-un șemineu mare, ardea un foc zdravăn, în timp ce o lampă așezată pe colțul șemineului revărsa o lumină slabă, umbrită de un abajur din dantelă veche, asupra celor două persoane care stăteau de vorbă.

Ea, stăpâna casei, o bătrână cu părul alb, dar una dintre acele bătrâne adorabile a căror piele fără riduri este netedă ca hârtia subțire și parfumată, impregnată toată cu miresme, pătrunsă până la carne de esențele fine în care se scaldă de atâta vreme epiderma: o bătrână care, atunci când îi săruți mâna, emană mirosul plăcut ce te izbește în nări când deschizi o cutie de pudră din iris florentin.

El era un prieten vechi, rămas burlac, un prieten de nădejde, un tovarăș de drum pentru toată viața. Nimic mai mult.

Se opriseră din discutat de vreun minut și priveau amândoi focul, visând la cine știe ce, într-una dintre acele tăceri prietenești ale oamenilor cărora le face plăcere să stea unul lângă altul fără să fie nevoiți să vorbească tot timpul.

Deodată, un butuc, o buturugă plină de rădăcini aprinse, se prăvăli din șemineu. Sări pe deasupra suportului metalic pentru lemne și, ajunsă în salon, se rostogoli pe covor, aruncând în jur jăratec.

Bătrâna scoase un țipăt ușor și se ridică pregătită să fugă, în timp ce el, cu lovituri de cizmă, arunca înapoi în șemineu enormul cărbune și aduna cu talpa bucățile de jar împrăștiate în jur.

În urma dezastrului rămase un puternic miros de ars, iar bărbatul se așeză din nou în fața prietenei lui, și o privi zâmbind:

— Iată, zise el arătând spre buturuga pusă la loc în vatră, iată de ce nu m-am însurat niciodată.

Ea îl măsură uimită, cu privirea curioasă a femeilor care vor să știe, privirea femeilor care nu mai sunt tinere și care au o curiozitate cumpănită, complicată, uneori malițioasă. Și îl întrebă:

— Cum așa?

El reluă:

— Oh, e o întreagă poveste, destul de tristă și de urâtă. Foștii mei camarazi s-au mirat adesea de răceala survenită brusc între mine și unul dintre cei mai buni prieteni ai mei, pe nume Julien. Nu reușeau să înțeleagă cum doi prieteni atât de intimi, inseparabili, cum eram noi, au putut deodată să devină aproape niște străini unul față de celălalt. Dar iată secretul îndepărtării noastre:

Pe vremuri, noi doi locuiam împreună. Eram de nedespărțit și prietenia care ne lega părea atât de puternică, încât nimic n-ar fi putut s-o rupă.

Într-o seară, întorcându-se acasă, m-a anunțat că se însoară.

A fost o lovitură foarte puternică pentru mine, ca și cum m-ar fi furat sau trădat. Când un prieten se însoară, s-a sfârșit. S-a sfârșit de-a binelea. Afecțiunea plină de gelozie a femeii, acea afecțiune suspicioasă, neliniștită și carnală, nu tolerează deloc atașamentul viguros și sincer,

acel atașament de spirit, de inimă, bazat pe încredere, care există între doi bărbați.

Vedeți dumneavoastră, doamnă, oricare ar fi iubirea care îi aduce împreună, bărbatul și femeia rămân mereu străini de suflet, de înțelegere, rămân doi inamici. Sunt din rase diferite. Trebuie să existe mereu un îmblânzitor și un îmblânzit, un stăpân și un sclav, când unul, când celălalt; nu sunt niciodată egali. Își strâng mâinile, și acestea le tremură de emoție; nu și le strâng niciodată cu o apăsare amplă, puternică și loială, acea apăsare care pare că deschide inimile și le arată în goliciunea lor, într-un elan de afecțiune sinceră, puternică și virilă. Înțelepții, decât să se însoare și să procreeze ca să aibă o consolare la bătrânețe, copii care îi vor abandona, mai bine și-ar căuta un prieten bun și credincios, alături de care să îmbătrânească în acea comuniune de gândire care nu poate exista decât între doi bărbați. În fine, prietenul meu Julien s-a însurat. Era drăguță soția lui, încântătoare, o micuță blondă cârlionțată, energică și durdulie, care părea să-l adore.

La început, îi vizitam mai rar, temându-mă să nu-i deranjez în iubirea lor, negăsindu-mi locul între ei. Dar ei păreau totuși să mă ademenească, să mă cheme și să mă iubească.

Încet-încet, m-am lăsat sedus de farmecul blând al acestei vieți comune. Cinam la ei adesea și, de multe ori, revenind noaptea acasă, mă gândeam să fac și eu ca el, să-mi găsesc o nevastă, căci, acum, casa mea goală mi se părea tristă.

Ei lăsau impresia că se iubesc, nu se despărțeau niciodată. Și, într-o seară, Julien mi-a scris să vin la cină. M-am dus.

— Bunul meu prieten, a zis el, trebuie să plec, și încă în timpul mesei, pentru o afacere. N-o să mă întorc înainte de orele unsprezece. Dar la unsprezece fix, voi fi acasă. Contez pe tine să-i ții de urât Berthei.

Tânăra femeie a zâmbit:

— De fapt, eu am venit cu ideea să vă cheme, zise ea.

I-am strâns mâna:

— Sunteți prea gentilă.

Și mi-am simțit degetele prinse într-o apăsare amicală și lungă. N-am dat atenție. Ne-am așezat la masă și, la orele opt, Julien ne-a părăsit.

De cum a plecat, între mine și soția lui s-a născut pe neașteptate un soi de jenă ciudată. Nu mai rămăsesem niciodată singuri până acum și, în ciuda prieteniei noastre care creștea cu fiecare zi, acea întâlnire între patru ochi ne punea într-o situație nouă. Am început să vorbesc despre lucruri vagi, despre acele lucruri neînsemnate cu care umplem de obicei tăcerile stânjenitoare. Ea nu zicea nimic, continua să stea în fața mea, de cealaltă parte a șemineului, cu capul plecat, cu privirea în gol, cu un picior întins spre foc, ca pierdută într-o meditație complicată. După ce mi-am epuizat ideile banale de conversație, am tăcut. E uimitor cât de greu este uneori să găsești ceva de spus. În plus, un sentiment nou plutea în aer, ceva invizibil, un nu-știu-ce imposibil de exprimat, acel sentiment misterios care te previne asupra intențiilor secrete, bune sau rele, ale unei persoane în privința ta.

Tăcerea incomodă a durat ceva timp. Apoi Berthe mi-a spus:

— Mai puneți un lemn pe foc, prietene, vedeți doar c-o să se stingă.

Am deschis cutia cu lemne, pusă exact cum o țineți dumneavoastră, și am luat cel mai gros lemn, o buturugă, pe care am așezat-o în vârful piramidei, peste bucățile de lemne arse pe trei sferturi.

Și din nou tăcere.

După câteva minute, buturuga ardea cu o flacără atât de mare, încât dogoarea ne încălzea fețele. Tânăra femeie și-a ridicat ochii spre mine, niște ochi care mi-au părut străini.

— Acum e prea cald, a zis ea. Să ne așezăm pe canapea.

Așa că ne-am dus pe canapea.

Apoi, privindu-mă fix, o aud deodată zicând:

— Ce-ați face dacă o femeie v-ar spune că vă iubește?

Am răspuns uluit:

— Pe legea mea, nu m-am gândit la asta, și apoi, ar depinde ce femeie.

Iar ea a început să râdă, un râs aspru, nervos, tremurător, unul dintre acele râsete false care-ți dau senzația c-o să spargă paharele fine, și a adăugat:

— Bărbații nu sunt niciodată nici îndrăzneți, nici vicleni.

A tăcut o clipă, apoi a continuat:

— Ați fost vreodată îndrăgostit, domnule Paul?

Am mărturisit. Da, fusesem îndrăgostit.

— Povestiți-mi, a zis ea.

I-am spus o poveste oarecare.

Mă asculta cu atenție, făcând frecvent gesturi dezaprobatoare și disprețuitoare. Și deodată:

— Nu, nu înțelegeți nimic. Pentru ca iubirea să fie adevărată, ar trebui, cred eu, să tulbure inima, să te chinuie, să te scoată din minți. Ar trebui să fie - cum să spun? - periculoasă, cumplită chiar, aproape criminală,

aproape un sacrilegiu, să fie un soi de trădare. Vreau să spun că trebuie să rupă obstacole sacre, legi, legăturile dintre frați. Când iubirea este liniștită, ușoară, fără pericole, acceptată, oare se mai poate numi iubire?

Nu mai știam ce să-i răspund, gândindu-mă în sinea mea : „Oh, minte de femeie, întortocheată mai ești!"

În timp ce vorbea își luase un aer ușor indiferent, de mironosiță, și, sprijinită de perne, s-a întins cu capul așezat pe umărul meu, cu rochia ușor ridicată, lăsând la vedere un ciorap roșu de mătase pe care sclipirile focului îl înflăcărau din când în când.

După un minut a zis:

— Vă sperii.

Am protestat. Ea și-a sprijinit capul pe pieptul meu și fără să mă privească a spus:

— Dacă v-aș spune că vă iubesc, ce-ați face?

Și înainte ca eu să mai apuc să-i dau un răspuns, mi-a înlănțuit gâtul cu brațele, mi-a tras brusc capul spre ea și i-am simțit buzele lipindu-se de ale mele.

Ah, draga mea prietenă, vă mărturisesc că nu găseam deloc amuzantă situația! Cum?! Să-l trădez pe Julien? Să devin amantul acestei femeiuști nebune, perverse și viclene, înspăimântător de senzuală fără îndoială, pentru care soțul nu mai era suficient?! Să trădez fără încetare, să înșel tot timpul, să mă joc de-a iubirea numai pentru că eram tentat de fructul interzis, de sfidarea pericolului, de ruperea unei prietenii?! Nu, așa ceva nu era deloc pe placul meu. Dar ce era să fac? Să-l imit pe Iosif[1]?! Rol prostesc și, în plus, foarte dificil, căci fata asta era înnebunitoare în perfidia ei, plină de îndrăzneală, pasională

---

[1] Aluzie la Iosif din Nazaret, soțul Fecioarei Maria, care a trăit cu ea în castitate.

și stăruitoare. Oh! Cel a cărui gură n-a simțit niciodată sărutul apăsat al unei femei gata să se dăruiască, să arunce primul cu piatra în mine...

...În fine, un minut în plus... înțelegeți, nu-i așa? Încă un minut și... eram... nu, ea era... pardon, el era!... Sau mai degrabă ar fi fost, când un zgomot îngrozitor ne-a făcut să țâșnim de pe canapea.

Buturuga, da, buturuga, doamnă, se năpustea în salon, răsturnând lopățica, paravanul de protecție al șemineului, rostogolindu-se ca un uragan de foc, aprinzând covorul și poposind sub un fotoliu pe care avea să-l aprindă negreșit.

M-am repezit ca un nebun și, în timp ce aruncam înapoi în șemineu tăciunele salvator, ușa s-a deschis pe neașteptate! Era Julien care se întorsese radios, strigând:

— Sunt liber, afacerea s-a încheiat cu două ore mai devreme!

Da, iubită prietenă, dacă n-ar fi fost buturuga, aș fi fost prins în flagrant delict. Și vă dați seama de consecințe!

După aceea, am făcut în așa fel ca să nu mai fiu pus într-o asemenea situație niciodată, niciodată. Apoi, mi-am dat seama că Julien mă trata cu răceală, cum se zice. Evident, soția lui ne sabota prietenia. Și încet-încet, m-a îndepărtat de casa lui și am încetat să ne vedem.

Nu mi-a mai trebuit însurătoare. Probabil că asta nu vă mai miră acum.

Relicva

Domnului abate
Louis d'Ennemare, la Soissons

Dragul meu abate,

Căsătoria cu verişoara ta a fost anulată, şi încă în cel mai stupid mod posibil, din cauza unei glume proaste pe care am făcut-o involuntar cu logodnica mea.

Dată fiind încurcătura în care mă aflu, am apelat la tine, vechiul meu camarad, căci numai tu mă poţi scoate din belea. Îţi voi fi recunoscător până la moarte.

O cunoşti pe Gilberte, sau, mai degrabă, crezi că o cunoşti. Dar cunoaştem oare vreodată cu adevărat o femeie? Toate opiniile, crezurile şi ideile lor ne iau prin surprindere. Toate sunt pline de ocolişuri, de meandre, de neprevăzut, de raţionamente greu de interpretat, de o logică pe dos, de încăpăţânări care par definitive şi care cedează numai pentru că o păsăruică a venit şi s-a aşezat pe marginea ferestrei.

Nu trebuie să-ţi mai spun că verişoara ta este exagerat de religioasă, fiind crescută de călugăriţele din Nancy. Asta o ştii mai bine ca mine. Ceea ce fără îndoială nu cunoşti este exaltarea pe care o manifestă în tot ce face, nu doar în devoţiune. Mintea îi zboară asemenea unei frunze purtate de vânt. Este o femeie, sau mai degrabă o fată, care, mai mult decât oricare alta, se înduioşează sau se supără numaidecât, devenind foarte repede afectuoasă sau plină de ură şi viceversa. E drăguţă... cum bine ştii, şi nespus de încântătoare... cum nu vei şti niciodată.

Aşadar, eram logodiţi. O adoram cum o ador şi-acum. Ea părea să mă iubească.

Într-o seară, am primit o depeşă prin care eram chemat la Cologne pentru o consultaţie, urmată poate de o operaţie gravă şi dificilă. Întrucât trebuia să plec a doua zi, am dat fuga să-mi iau rămas bun de la Gilberte şi să-i spun că nu voi putea miercuri să iau cina cu viitorii mei socri, ci numai vineri, când mă voi întoarce. Oh, fii cu băgare de seamă la zilele de vineri: te asigur că sunt funeste!

Când i-am vorbit de plecarea mea, i-au dat lacrimile, dar, când am anunţat-o că mă întorc repede, a bătut imediat din palme strigând:

— Ce bine! Vreau să-mi aduci ceva, un flecuşteţ, un simplu suvenir, dar un suvenir pe sufletul meu. Trebuie să descoperi ce mi-ar face plăcere, înţelegi? Voi vedea dacă ai imaginaţie.

S-a gândit câteva secunde, apoi a adăugat:

— Îţi interzic să dai mai mult de douăzeci de franci pe el. Vreau să fiu mişcată de intenţie, de originalitate, domnule, nu de preţ.

Apoi, după o nouă tăcere, a zis în şoaptă, cu ochii plecaţi:

— Dacă nu te costă nimic, niciun ban, şi este foarte ingenios, foarte delicat, o să... o să te sărut.

A doua zi, eram la Cologne. Era vorba despre un accident îngrozitor care aruncase în braţele disperării o familie întreagă. Trebuia să fac urgent o amputare. Am fost găzduit, aproape sechestrat. Nu vedeam decât oameni în lacrimi care mă asurzeau cu bocetele lor. Am operat un muribund care a fost cât pe ce să-şi dea duhul sub ochii mei. Am rămas două nopţi lângă el. Apoi,

când am întrezărit o şansă de supravieţuire, am cerut să fiu condus la gară.

Dar mă înşelasem asupra orei, aşa că mai aveam un ceas de pierdut. Am rătăcit pe străzi, gândindu-mă la bietul meu pacient, când m-am găsit abordat de un individ.

Eu nu ştiu nemţeşte, el nu vorbea bine franţuzeşte. În cele din urmă, am înţeles că voia să-mi vândă nişte relicve. Mi-am adus aminte de suvenirul pentru Gilberte. Îi cunoşteam devoţiunea fanatică. Iată că găsisem ce să-i iau cadou. L-am urmat pe bărbat într-un magazin de obiecte sfinte şi am cumpărat o „bucăţică dintr-un os al celor unsprezece mii de fecioare".

Aşa-zisa relicvă era pusă într-o cutie frumoasă din argint vechi care m-a făcut să nu mai stau pe gânduri.

Am băgat obiectul în buzunar şi am urcat în tren.

Când am ajuns acasă, am vrut să mă uit din nou la cadoul cumpărat. L-am luat... Cutia era deschisă, relicva nicăieri! Degeaba mi-am scotocit buzunarul şi l-am întors pe dos; osciorul, nu mai mare decât o jumătate de ac, dispăruse.

Ştii bine, dragul meu abate, că eu nu sunt aşa credincios. Nobleţea ta sufletească şi prietenia ce mi-o porţi te fac să-mi tolerezi indiferenţa şi să mă laşi de capul meu, aşteptând, după cum spui, viitorul. Dar nu cred deloc în relicvele negustorilor de obiecte religioase. Iar tu îmi împărtăşeşti îndoielile absolute în această privinţă. Aşadar, pierderea acestei bucăţi de os de oaie nu m-a întristat câtuşi de puţin. Am făcut rost, fără prea mare greutate, de un fragment identic pe care l-am lipit cu grijă în interiorul bijuteriei mele.

Şi m-am dus la logodnica mea.

De cum am intrat, s-a năpustit spre mine, nerăbdătoare și zâmbitoare:

— Ce mi-ai adus?

M-am prefăcut că am uitat. Nu m-a crezut. Am lăsat-o să mă roage, chiar să mă implore, și, când am simțit că e înnebunită de curiozitate, i-am oferit sfântul medalion. Nu mai putea de bucurie.

— O relicvă! Oh, o relicvă!

Săruta cu atâta patimă cutia, încât mi-a fost rușine de înșelătoria mea.

După aceea, s-a lăsat dintr-odată cuprinsă de o ușoară neliniște, care s-a transformat imediat într-o teamă îngrozitoare. Și, uitându-se fix în ochii mei, a întrebat:

— Ești sigur că e autentică?

— Absolut sigur.

— Cum așa?

Încremenisem. Dacă-i mărturiseam că luasem acel oscior de la un negustor ambulant, eram pierdut. Ce să-i spun? O idee nebunească mi-a trecut atunci prin minte. Am răspuns cu voce scăzută, pe un ton misterios:

— L-am furat, pentru tine.

S-a uitat la mine cu ochii ei mari, uimiți și încântați.

— Oh, l-ai furat! De unde?

— Din catedrală, chiar din racla celor unsprezece mii de fecioare.

Inima îi bubuia în piept, nu mai putea de fericire. A murmurat:

— Oh! Ai făcut asta... pentru mine. Povestește-mi... spune-mi tot!

Asta era, nu mai puteam da înapoi. Am inventat o poveste fantastică împănată cu detalii precise și surprinzătoare. Îi dădusem o sută de franci paznicului edificiului

ca să mă lase să-l vizitez singur. Racla era în reparație, dar picasem chiar la ora pauzei de prânz a muncitorilor și a preoților. Ridicând un panou, pe care l-am pus apoi la loc cu grijă, putusem să iau un os mic (oh, atât de mic!) dintr-o mulțime de oase (am zis o mulțime gândindu-mă la cantitatea produsă de rămășițele a unsprezece mii de schelete de fecioare). Apoi mă dusesem la un bijutier și cumpărasem o cutie demnă de o relicvă.

Nu-mi părea rău că medalionul mă costase cinci sute de franci.

Dar ea nu se mai gândea deloc la asta, mă asculta tremurând, în extaz.

— Cât de mult te iubesc! a șoptit și mi-a căzut în brațe.

Îți dai seama? Comisesem pentru ea un sacrilegiu, furasem, violasem o biserică, violasem o raclă, violasem și furasem relicve sfinte. Și ea mă adora pentru toate astea, mă găsea tandru, perfect, divin. Așa sunt femeile, dragul meu abate, toate femeile.

Timp de două luni, am fost cel mai admirabil logodnic. Își aranjase în camera ei un soi de capelă foarte frumoasă pentru a pune în ea bucățica de coastă care mă făcuse să săvârșesc, credea ea, acea divină crimă din dragoste și se exalta în fața ei seara și dimineața.

O rugasem să păstreze secretul, de teamă, ziceam eu, să nu mă trezesc arestat, condamnat, trimis în Germania. Îmi promisese c-o să se țină de cuvânt.

Dar iată că, la începutul verii, o apucase o dorință nebună să vadă locul isprăvii mele. Atâta s-a rugat de taică-său (fără să-i mărturisească motivul ei secret), încât el a dus-o la Cologne, ascunzându-mi această excursie, conform dorinței fiicei.

Nu mai trebuie să-ți spun că n-am văzut niciodată catedrala în interior. Habar n-am unde este mormântul (dacă există un mormânt?) al celor unsprezece mii de fecioare. Se pare că acest sepulcru este, vai, inabordabil!

După opt zile, am primit zece rânduri prin care îmi anunța ruperea logodnei, plus o scrisoare explicativă din partea tatălui, devenit confident tardiv.

După aspectul raclei, înțelesese imediat înșelătoria, minciuna și, în același timp, reala mea nevinovăție. Când îl întrebase pe gardianul relicvelor dacă nu fusese comis vreun furt, omul începuse să râdă, demonstrându-i că așa ceva era imposibil. Dar, din moment ce nu intrasem cu forța într-un loc sacru și nu-mi cufundasem mâna profană în mijlocul osemintelor venerabile, nu mai eram demn de blonda și grațioasa mea logodnică.

Mi s-a interzis s-o mai vizitez acasă. Degeaba am rugat-o, am implorat-o, nimic n-a putut s-o înduioșeze pe frumoasa evlavioasă.

M-am îmbolnăvit de supărare.

Dar, săptămâna trecută, verișoara ei, care este totodată și a ta, doamna d'Arville, m-a rugat să mă întâlnesc cu ea.

Iată condițiile iertării mele. Trebuie să-i aduc o relicvă, una adevărată, autentică, certificată de însăși Sanctitatea Sa Papa, de la o fecioară și martiră oarecare. Simt că înnebunesc de tulburare și de neliniște.

O să mă duc la Roma dacă trebuie. Dar nu pot să mă prezint în fața Papei așa, netam-nesam, și să-i povestesc pățania mea idioată. Și apoi, mă îndoiesc că li se încredințează persoanelor particulare niște relicve adevărate.

N-ai putea să mă recomanzi tu vreunui monsenior, sau măcar vreunui prelat francez, care deține niscaiva oseminte de sfântă? N-ai cumva chiar tu, în colecțiile tale, prețiosul obiect reclamat?

Salvează-mă, dragă abate, și-ți promit c-o să mă convertesc cu zece ani mai devreme!

Doamna d'Arville, care ia în serios chestiunea aceasta, mi-a zis:

— Biata Gilberte n-o să se mai mărite niciodată.

Bunul meu camarad, o să-ți lași verișoara să moară, victimă a unei farse stupide? Te implor, fă în așa fel să nu fie ea cea de-a unsprezecea mie și una fecioară.

Iartă-mă, sunt nedemn, dar te îmbrățișez cu toată dragostea.

Vechiul tău prieten,

Henri Fontal

Patul

Într-o după-amiază toridă a verii trecute, impozanta casă unde au loc licitațiile părea adormită și evaluatorii adjudecau cu voce scăzută. În ultima sală de la primul etaj, într-un colț, zăcea un lot de mătăsuri vechi de biserică.

Erau sutane solemne și patrafire elegante, cu ghirlande brodate care se încolăceau în jurul unor litere simbolice pe un fond de mătase ușor îngălbenită, devenită din albă, cum fusese cândva, crem.

Câțiva negustori de vechituri așteptau, doi, trei bărbați cu bărbi murdare și o femeie grasă cu ditamai burta, una dintre așa-numitele vânzătoare de chilipiruri pentru doamne, acele sfătuitoare și protectoare ale iubirilor ascunse, care fac comerț cu trupuri tinere și bătrâne, dar și cu haine noi și vechi.

Deodată, se pune în vânzare un elegant patrafir de pe vremea lui Ludovic al XV-lea, drăguț ca o rochie de marchiză, păstrat în bună stare, cu un cortegiu de lăcrămioare în jurul crucii, cu niște iriși albaștri lungi urcând până la picioarele emblemei sacre și, în colțuri, cu coroane de trandafiri. Când l-am cumpărat, mi-am dat seama că mai păstra un vag miros, ca și cum ar fi fost încă impregnat cu un rest de tămâie sau mai degrabă cu acele atât de discrete și de blânde miresme de altădată care par amintirea unor parfumuri, sufletul esențelor evaporate.

Când l-am adus acasă, am vrut să acopăr cu el un mic scaun al aceleiași epoci încântătoare și, tot mânuindu-l pentru a-i lua măsurile, am simțit la degete niște hârtii mototolite. Desfăcând dublura, la picioarele mele au căzut câteva scrisori. Erau îngălbenite de vreme și cerneala ștearsă aducea la culoare cu rugina. O mână fină scrisese, după moda veche, pe o parte a foii îndoite: „Domnului abate Argencé."

Primele trei scrisori stabileau pur și simplu niște întâlniri. Dar iat-o pe cea de-a patra:

„Prietene, sunt bolnavă, suferindă și nu mă mai dau jos din pat. Ploaia îmi bate în geam și eu rămân cu plăcere, ușor visătoare, în căldura plăpumii de puf. Am o carte, o carte care îmi place și în care mi se pare că mă regăsesc un pic. Să-ți spun care? Nu. M-ai dojeni. Apoi, după ce citesc, mă gândesc și vreau să vă spun ce gânduri îmi trec prin cap.

Mi-au pus la spate niște perne, ca să stau rezemată, și îți scriu pe suportul acela drăguț pe care l-am primit de la tine.

Stând de trei zile în pat, exact la patul meu mă gândesc, și chiar și în somn mai meditez la el.

Patul, prietene, este toată viața noastră. Aici ne naștem, aici iubim, aici murim.

Dacă aș avea talentul domnului de Crébillon, aș scrie povestea unui pat. Câte aventuri tulburătoare, groaznice, dar și câte aventuri încântătoare ori înduioșătoare! Câte învățăminte nu s-ar putea trage, și câte pilde pentru toată lumea?

Îmi cunoști patul, prietene. N-o să-ți imaginezi niciodată câte lucruri am descoperit, de trei zile încoace, despre el și cum îl iubesc tot mai mult. Mi se pare locuit,

bântuit, aş îndrăzni să zic, de o mulţime de oameni despre care nu ştiu nimic şi care, fiecare în parte, a lăsat ceva din el în acest culcuş.

Oh! Nu-i înţeleg deloc pe cei care cumpără paturi noi, paturi fără memorie. Al meu, al nostru, fiind atât de vechi, atât de uzat şi atât de spaţios, a găzduit probabil multe existenţe, de la naştere până la moarte. Gândeşte-te, prietene, gândeşte-te la tot, imaginează-ţi vieţi întregi între aceste patru coloane, sub această tapiserie reprezentând atâtea personaje întinsă deasupra capetelor noastre, care a privit atâtea lucruri. Oare ce a văzut de trei secole de când se află acolo?

Uite o femeie întinsă. Din când în când, scoate câte un suspin, apoi geme. Părinţii îi sunt alături. Şi iată că din ea iese o fiinţă mică, mieunând ca un pisoi, crispată şi ridată toată. Un om care îşi începe drumul în viaţă. Ea, tânăra mamă, e fericită, în ciuda durerii. Nu mai poate de fericire auzind primul ţipăt şi întinde braţele nerăbdătoare, iar în jurul ei se plânge de bucurie. Căci acest ghemotoc viu, separat de ea, înseamnă continuarea familiei, prelungirea sângelui, a inimii şi a sufletului bătrânilor care privesc înfriguraţi.

Apoi iată că, pentru prima oară, doi amanţi stau goi, unul în braţele altuia, în acest tabernacul al vieţii. Tremură, dar purtaţi de bucurie, se simt nemaipomenit de bine unul lângă altul şi încet-încet buzele li se apropie. Acest sărut divin îi contopeşte, acest sărut, poartă a cerului terestru, acest sărut care preamăreşte plăcerile lumeşti, care le promite pe toate, le anunţă şi le precede. Iar patul se mişcă precum o mare agitată, se îndoaie şi murmură, pare el însuşi însufleţit, vesel, căci pe el se împlineşte ameţitorul mister al iubirii. Ce poate fi mai

suav, mai desăvârşit pe lume decât aceste îmbrăţişări care fac din două fiinţe una singură, dând fiecăreia, în acelaşi moment, acelaşi gând, aceeaşi dorinţă şi aceeaşi bucurie pătimaşă care coboară în ele ca un foc devorator şi celest?

Îţi aminteşti versurile acelea pe care mi le-ai citit anul trecut dintr-un poet antic, nu mai ştiu care, poate blândul Ronsard?

Şi când în pat vom fi
Înlănţuiţi, vom deveni
Lascivi, precum le place
Amanţilor ce se dedau în pace
La nebuneşti răsfăţuri
Sub cearşafuri.

Aceste versuri voiam să le brodez pe plafonul patului meu, de unde Pyramus şi Thisbe[1] mă privesc încontinuu cu ochii lor de tapiserie.

Şi gândeşte-te la moarte, prietene, la toţi cei care şi-au dat ultima suflare în acest pat. Căci el este totodată mormântul speranţelor sfârşite, poarta care închide totul după ce a fost cea care s-a deschis spre lume. Ce de strigăte, de temeri, de suferinţe, de disperări îngrozitoare, de gemete de agonie, de mâini întinse spre lucrurile trecute, de chemări la fericire sfârşite pentru totdeauna, ce de convulsii, de horcăituri, de grimase, de guri strâmbe, de ochi daţi peste cap în acest pat în care îţi scriu, de trei secole de când îşi oferă oamenilor adăpostul său!

---

[1] Îndrăgostiţi legendari din mitologia romană din a căror poveste s-a inspirat Shakespeare în *Romeo şi Julieta*.

Gândește-te, patul este simbolul vieții, mi-am dat seama de asta în urmă cu trei zile. Nimic nu este excelent în afara patului.

Somnul nu este oare unul dintre momentele noastre cele mai fericite?

Dar tot aici suferim! El este refugiul bolnavilor, loc al durerilor trupului epuizat.

Patul este omul. Domnul nostru Iisus Hristos, pentru a dovedi că n-are nimic omenesc, se pare că n-a avut niciodată nevoie de un pat. S-a născut în iesle și a murit pe cruce, lăsându-le creaturilor ca noi culcușul lor moale și odihnitor.

Câte alte lucruri nu mi-au mai trecut prin minte! Însă n-am timp să ți le spun, și crezi că mi le-aș aminti pe toate? În plus, sunt deja atât de obosită, încât o să-mi dau la o parte pernele de la spate, o să mă întind și o să dorm puțin.

Vino să mă vezi mâine, la orele trei. Poate mă voi simți mai bine și vom putea sta de vorbă.

Adio, prietene.

Îți dau mâinile să mi le săruți și îți întind și buzele."

Nebun?

Sunt nebun? Sau doar gelos? Habar n-am, dar am suferit cumplit. Am săvârșit un act de nebunie, de nebunie plină de furie, e-adevărat. Dar gelozia sufocantă, dar iubirea exaltată, trădată, condamnată, dar durerea abominabilă pe care o îndur, toate astea nu sunt de ajuns pentru a mă face să comit crime și nebunii fără a fi cu adevărat stăpânul unei inimi sau a unei minți de criminal?

Oh, am suferit, am suferit, am suferit încontinuu, violent și îngrozitor! Am iubit-o pe femeia asta cu un entuziasm frenetic... Să fie totuși adevărat? Am iubit-o? Nu, nu, nu. M-a posedat trup și suflet, m-a invadat, m-a legat. Am fost, sunt obiectul, jucăria ei. Aparțin surâsului, gurii ei, privirii, liniilor corpului său, formei chipului său. Gâfâi sub forța dominatoare a înfățișării ei exterioare. Dar pe Ea, pe femeia care are toate astea, pe ființa din acest trup, o urăsc, o disprețuiesc, o detest, întotdeauna am urât-o, am disprețuit-o, am detestat-o. Căci este perfidă, crudă, murdară, impură. Este femeia pierzaniei, animal senzual și prefăcut, lipsit de suflet, iar gândirea ei nu este niciodată liberă și însuflețitoare ca aerul. Este bestie umană, ba încă și mai puțin de-atât: este doar un pântec, o minunăție de carne moale și rotundă în care sălășluiește Infamia.

La început, legătura noastră a fost stranie și delicioasă. În brațele ei mereu deschise, mă sleia de puteri furia unei dorințe de nepotolit. Ca și cum m-ar fi însetat,

ochii ei mă făceau să deschid gura. Erau cenușii la amiază, verzi la căderea serii și albaștri la răsăritul soarelui. Nu sunt nebun: jur că aveau aceste trei culori.

Când făceam dragoste, erau albaștri, parcă îndurerați, cu pupile enorme și nervoase. Buzele-i tremurânde lăsau să se întrezărească uneori vârful roz și umed al limbii care palpita ca cea a unei reptile. Și pleoapele ei grele se ridicau încet, dând la iveală o privire înflăcărată și răvășită care mă scotea din minți.

În vreme ce o strângeam în brațe, o priveam în ochi și tremuram, scuturat atât de dorința de a ucide această bestie, cât și, în același timp, de nevoia de a o poseda fără încetare.

Când mergea prin cameră, zgomotul fiecărui pas al ei îmi zguduia inima și, când începea să se dezbrace, își lăsa rochia să-i alunece și, ieșind, infamă și radioasă, din lenjeria care se strivea în jurul ei, simțeam de-a lungul mădularelor, de-a lungul brațelor, de-a lungul picioarelor, în pieptul care se sufoca, o slăbiciune infinită și lașă.

Într-o zi, mi-am dat seama că se plictisise de mine. Am văzut asta în ochii ei, când s-a trezit. Aplecat asupra ei, așteptam în fiecare dimineață această primă privire. O așteptam plin de mânie, de ură, de dispreț față de acea brută adormită al cărei sclav eram. Dar, când albastrul-spălăcit al pupilelor ei, acel albastru lichid ca apa, își făcea apariția, încă fără vlagă, încă obosit, încă bolnav după recentele mângâieri, parcă o văpaie neașteptată mă cuprindea, sporindu-mi poftele. În ziua aceea, când și-a deschis ochii, am văzut o privire nepăsătoare și lipsită de strălucire care nu mai cerea nimic.

Oh! Am văzut-o, am simțit-o, am înțeles-o numaidecât. Se terminase, se terminase pentru totdeauna. Și am avut dovada în fiecare ceas, în fiecare clipă.

Când o îmbiam cu brațele și buzele, se întorcea plictisită, murmurând: „Lasă-mă în pace!" sau „Ești odios!" sau „N-o să fiu niciodată liniștită!"

Așa că am fost gelos, dar gelos ca un câine, și viclean, suspicios, prefăcut. Știam bine că în curând avea s-o ia de la capăt, că va apărea un altul care să-i reaprindă simțurile.

Am fost gelos cu frenezie, dar nu, nu sunt nebun, nu, cu siguranță nu.

Am așteptat... Oh, stăteam la pândă! Nu mă înșela, dar era rece, apatică. Uneori zicea: „Bărbații mă dezgustă." Și era adevărat.

Așa că am fost gelos pe ea însăși, gelos pe indiferența ei, gelos pe singurătatea nopților ei, gelos pe gesturile, pe gândirea ei pe care o simțeam la fel de mârșavă, gelos pe tot ce bănuiam. Și, când uneori, la trezirea din somn, îi vedeam privirea melancolică pe care o avea altădată după nopțile noastre fierbinți, ca și cum vreo poftă carnală îi bântuise sufletul și îi trezise dorințele, mă sufocam de furie, tremuram de indignare, îmi venea s-o sugrum, s-o țintuiesc sub genunchiul meu și, strângând-o de gât, s-o silesc să mărturisească toate secretele rușinoase ascunse în inima ei.

Sunt eu nebun? Nu.

Într-o seară, am simțit-o fericită. Am simțit că o nouă pasiune trăia în ea. Eram sigur de asta, cât se poate de sigur. Fremăta ca altădată, după îmbrățișările mele, privirea îi ardea, mâinile îi erau calde, toată ființa ei vibrantă degaja un abur de iubire care mă făcuse să-mi pierd mințile.

M-am prefăcut că nu înțeleg nimic, dar atenția mea o învăluia ca o plasă.

Nu descopeream nimic totuşi.

Am aşteptat o săptămână, o lună, un anotimp. Ea înflorea sub efectul unei stranii pasiuni, se înseniná de bucuria unei insesizabile mângâieri.

Şi, deodată, am ghicit! Vă jur, nu sunt nebun!

Cum să spun? Cum să mă fac înţeles? Cum să exprim acest lucru abominabil şi de neînţeles? Iată cum am fost avertizat.

Într-o seară, după cum v-am spus, într-o seară, întorcându-se dintr-o lungă plimbare călare, s-a prăbuşit pe un scăunel în faţa mea: era roşie-n obraji, pieptul îi tresălta, picioarele-i tremurau, privirea îi era tulbure. O mai văzusem aşa! Iubea! Nu puteam să mă înşel!

Atunci, pierzându-mi cumpătul, ca să n-o mai văd, m-am întors spre fereastră şi am zărit un servitor ducând de căpăstru, spre grajd, calul ei mare, care se ridica pe picioarele dinapoi.

Urmărea şi ea din priviri animalul înfocat care sărea. Apoi, când acesta a dispărut, a adormit imediat.

M-am gândit toată noaptea şi mi s-a părut că pătrund nişte mistere pe care nu le bănuisem niciodată. Cine va pricepe vreodată senzualitatea perversă a femeilor? Cine le va înţelege neobişnuitele capricii şi satisfacerea stranie a celor mai bizare fantezii?

În fiecare dimineaţă, în zori, pleca în galop pe câmpii şi prin păduri. Şi, de fiecare dată, se întorcea vlăguită ca după frenetice clipe de iubire.

Înţelesesem! Eram gelos acum pe calul nervos şi galopant, eram gelos pe vântul care îi mângâia obrazul când făcea o cursă nebună, eram gelos pe frunzele care îi sărutau, în treacăt, urechile, pe razele de soare care îi cădeau pe frunte printre ramuri, eram gelos pe şaua care o purta şi pe care o strângea cu coapsa ei.

Toate acestea o făceau fericită, o înflăcărau, o satisfăceau, o vlăguiau și mi-o înapoiau insensibilă și aproape leșinată.

Am hotărât să mă răzbun. Am fost blând și plin de atenții față de ea. Îi întindeam mâna când urma să coboare de pe cal după cursele ei neînfrânate. Animalul, furios, se repezea spre mine. Ea îi mângâia gâtul arcuit, îi săruta nările fremătânde, fără să-și șteargă buzele după aceea, și parfumul trupului ei, nădușit ca după căldura patului, se amesteca sub nasul meu cu mirosul acru și sălbatic al calului.

Am stabilit ziua și ora și am așteptat. Trecea în fiecare dimineață pe aceeași cărare a unui crâng de mesteceni care se afundă în pădure.

Am ieșit înainte de ivirea zorilor, cu o sfoară în mână și pistoalele ascunse la piept, ca și cum mă duceam să mă bat în duel.

Am alergat spre drumul ei preferat, am întins sfoara între doi copaci, apoi m-am ascuns în iarbă.

Stăteam cu urechea lipită de pământ. I-am auzit galopul îndepărtat, apoi am zărit-o acolo, sub frunzele ca o boltă, venind într-un galop nebunesc. Oh! Nu mă înșelasem, așa era! Părea transfigurată de bucurie, cu sângele în obraji, cu nebunia în privire. Și mișcarea repezită a cursei o făcea să freamăte de o plăcere solitară și furioasă.

Animalul a lovit capcana mea cu picioarele de dinainte și s-a rostogolit, rupându-și oasele.

Pe Ea am prins-o în brațe. Sunt atât de puternic, încât pot să car și un bivol. Apoi, după ce am așezat-o pe pământ, m-am apropiat de El, care ne privea. Și, în timp ce

încerca iar să mă muște, i-am pus un pistol la ureche... și l-am ucis... ca pe un om.

Dar am căzut eu însumi, cu fața tăiată de două lovituri de cravașă. Și, cum ea se năpustea din nou spre mine, i-am tras celălalt glonț în pântece.

Spuneți-mi, sunt eu nebun?

Deşteptarea

Era măritată de trei ani şi nu părăsise deloc Valea Ciré unde soţul ei deţinea două filaturi. Trăia liniştită, fără copii, fericită în casa ei de sub copaci, pe care muncitorii o numeau „castel".

Domnul Vasseur, cu mult mai în vârstă decât ea, era un om bun. Îl iubea. Şi niciodată un gând vinovat nu i se cuibărise în inimă. Mama ei venea să-şi petreacă toate verile la Ciré, apoi, de îndată ce frunzele începeau să cadă, se întorcea pe perioada iernii la Paris.

În fiecare toamnă, Jeanne tuşea un pic. Valea îngustă prin care şerpuia râul se învăluia în ceaţă vreme de cinci luni. Neguri uşoare pluteau mai întâi pe deasupra pajiştilor, făcând toate terenurile să semene cu un lac mare din care ieşeau la suprafaţă acoperişurile caselor. Apoi fumul alburiu care se întindea ca o maree, învăluia totul, făcând din acea vâlcea o ţară a fantomelor în care oamenii alunecau ca nişte umbre fără să se recunoască la zece paşi. Copacii, drapaţi în abur, se înălţau mucegăiţi de umezeală.

Dar oamenii care treceau pe coastele vecine privind în gaura albă a văii, vedeau apărând pe deasupra negurilor adunate în jurul colinelor cele două hornuri uriaşe ale întreprinderilor domnului Vasseur, scuipând zi şi noapte spre cer două dâre şerpuitoare de fum negru.

Doar aşa ştiai că trăieşte cineva în acea scobitură umplută parcă cu un nor de bumbac.

Or, în anul acela, când s-a făcut octombrie, doctorul a sfătuit-o pe tânăra femeie să meargă să-și petreacă iarna la Paris, la maică-sa, căci aerul vâlcelei devenea periculos pentru pieptul ei.

Și ea s-a dus.

În primele luni s-a gândit întruna la casa ei abandonată unde i se înrădăcinaseră obiceiurile. Îi plăceau mobilele ei familiare și căldura. Apoi, s-a obișnuit cu noua ei viață și a prins gust de petreceri, dineuri, serate și dans.

Până atunci, își păstrase manierele de fată, ceva de ființă nehotărâtă și nepăsătoare, un mers târșâit, un zâmbet ușor obosit. Dintr-odată, a devenit plină de viață, veselă, dornică de noi plăceri. Bărbații îi făceau curte. O amuza vorbăria lor, fără să le ia în serios galanteriile, sigură de puterea ei, oarecum dezgustată de iubirea de care avusese parte în timpul căsniciei.

Gândul de a-și lăsa trupul pradă mângâierilor grosolane ale acelor indivizi bărboși o făcea să zâmbească de mila lor și să se cutremure de repulsie. Se întreba cu stupoare cum pot femeile să accepte atingerile degradante ale unor străini, din moment ce sunt deja legate de un soț. Ea una și-ar fi iubit și mai tandru soțul dacă ar fi trăit ca doi prieteni, mulțumindu-se cu sărutările, mângâieri ale sufletelor.

Se distra copios pe seama complimentelor, a dorințelor pe care le citea în ochii lor și pe care nu le împărtășea deloc, a asalturilor sentimentale, a declarațiilor susurate la ureche atunci când se întorcea în salon în urma unor dineuri selecte, a cuvintelor bolborosite atât de încet încât aproape că trebuia să le ghicească, și care o lăsau rece, netulburată, deși îi măguleau cochetăria inconștientă, aprinzând în adâncul ei o flacără de

mulțumire, făcând să-i înflorească un zâmbet pe buze, să-i strălucească privirea, să-i freamăte sufletul de femeie adorată de toți.

Îi plăceau întâlnirile între patru ochi la căderea serii, în fața șemineului, în salonul cufundat în întuneric, când bărbatul devine stăruitor, se bâlbâie, tremură și cade în genunchi. Pentru ea era o bucurie delicioasă și nouă să simtă pasiunea care nu o atingea, să spună „Nu“ din cap și din buze, să-și retragă mâinile, să se ridice și să sune din clopoțel cu sânge rece cerând să fie aduse lămpile și, așteptând să vină servitorul, să-l vadă pe cel care îi tremura la picioare cum se scoală confuz și mânios.

Avea un râs forțat care îngheța vorbele înflăcărate, cuvinte aspre care cădeau ca o baie rece peste protestele arzătoare, modulații ale vocii care l-ar fi făcut să se sinucidă pe cel care o adora pătimaș.

Dintre toți, doi tineri o urmăreau cu cea mai mare încăpățânare. Nu aveau nimic în comun.

Unul, domnul Paul Péronel, era un bărbat înalt, monden, galant și îndrăzneț, cu noroc în dragoste, care știa să aștepte și să-și aleagă momentele potrivite.

Celălalt, domnul d'Avancelle, tremura când o întâlnea, abia dacă îndrăznea să-și arate tandrețea, dar o urma ca o umbră, trădându-și dorința arzătoare prin priviri languroase și printr-o prezență constantă.

Pe primul îl numea „Căpitanul Fracasse“ și pe al doilea „Câine Credincios“. În final, făcu din acesta din urmă un soi de sclav care îi stătea mereu alături, tratându-l ca pe un servitor.

Ar fi râs dacă i-ar fi spus cineva că îl va iubi.

Îl iubi totuși într-un mod aparte. Văzându-l tot timpul, ajunsese să se obișnuiască cu vocea lui, cu gesturile,

cu întreaga lui înfățișare, așa cum te obinuiești cu cei alături de care trăiești fără întrerupere.

Adeseori, figura lui îi bântuia visele. Îl revedea așa cum era în realitate, blând, delicat, smerit, dar pătimaș. Și se trezea obsedată de amintirea acestor vise, cu impresia că îl aude încă și îi simte prezența alături de ea. Dar, într-o noapte (cuprinsă poate de febră), se visă singură cu el, într-o pădurice, așezați pe iarbă.

El îi spunea vorbe încântătoare, strângându-i mâinile și sărutându-i-le. Ea îi simțea căldura pielii și adierea răsuflării și, cum nu se poate mai natural, îi mângâia părul.

În vis, ești cu totul altfel decât în realitate. Ea se simțea plină de tandrețe față de acel bărbat, o tandrețe liniștită și profundă, era fericită să-i atingă fruntea și să i-o țină lipită de ea.

Încet-încet, el începu să o înlănțuie cu brațele, să îi sărute obrajii și ochii fără ca ea să încerce să-l oprească, și buzele li se întâlniră. Ea se lăsă pradă sentimentelor.

Fu (realitatea nu cunoaște o astfel de încântare), fu o clipă de fericire intensă și supraomenească, ideală și carnală, înnebunitoare, de neuitat.

Se trezi înfiorată, tulburată, și nu mai putu să adoarmă, într-atât se simțea de obsedată, de posedată încă de el.

Iar când îl revăzu, el neștiind de tulburarea pe care i-o produsese, simți că roșește și, în timp ce bărbatul îi vorbea timid despre iubirea lui, ea își amintea fără încetare, fără a putea respinge acel gând, își amintea îmbrățișarea delicioasă din visul ei.

Îl iubi, îl iubi cu o tandreţe ciudată, rafinată şi senzuală, făcută mai ales din amintirea acelui vis, deşi se temu de împlinirea dorinţei care i se trezise în suflet.

În cele din urmă, el îşi dădu seama. Iar ea îi spuse tot, până şi despre teama pe care o întâmpina la gândul sărutărilor lui, făcându-l să jure că o va respecta.

O respectă. Petreceau împreună ore lungi de iubire exaltată în care doar sufletele li se îmbrăţişau. Se despărţeau necăjiţi, neputincioşi şi înfierbântaţi.

Adesea, buzele li se atingeau şi, închizând ochii, se bucurau de sărutul lung, dar cast.

Ea înţelesese că nu va mai rezista mult timp. Şi, cum nu voia să cadă în păcat, îi scrise soţului său că ar dori să se întoarcă alături de el şi să-şi reia viaţa liniştită şi solitară.

Acesta îi răspunse printr-o scrisoare frumoasă, descurajând-o să se întoarcă în plină iarnă, să se expună unei schimbări bruşte şi ceţurilor glaciale ale văii.

Ea fu supărată şi indignată că bărbatul ei era atât de credul, că nu înţelegea, nu bănuia ce luptă se dădea în inima ei.

Luna februarie veni senină şi blândă şi, deşi evita să mai petreacă mult timp singură în compania Câinelui Credincios, accepta uneori să facă împreună o plimbare cu trăsura în jurul lacului, la apusul soarelui.

În seara aceea, ai fi zis că toată natura se trezea la viaţă, toate adierile erau călduţe. Micul cupeu mergea la pas, noaptea cobora, iar ei se ţineau de mână, strânşi unul lângă altul. Ea îşi spunea: „S-a sfârşit, s-a sfârşit, sunt pierdută“, simţindu-se măcinată de dorinţe, de nevoia de nestăvilit de a trăi suprema îmbrăţişare pe care o simţise atât de desăvârşită în vis. Gurile lor se căutau în

orice clipă, se lipeau una de alta şi se respingeau pentru a se regăsi apoi din nou.

El nu îndrăzni s-o conducă până în casă, aşa că o lăsă la intrare, tulburată şi neputincioasă.

Domnul Paul Péronel o aştepta în salonaşul întunecat.

Atingându-i mâna, acesta simţi că-i ardea, cuprinsă de febră. Începu să-i vorbească şoptit, tandru şi galant, legănând sufletul ostenit în şarmul cuvintelor de iubire. Ea îl asculta fără să răspundă, cu gândul la celălalt, parcă auzindu-l pe celălalt, crezând că-l simte lângă ea, într-un soi de halucinaţie. Nu-l vedea decât pe el, nu-şi mai amintea că există un alt bărbat pe lume. Şi, când urechea îi tresărea la auzul celor două cuvinte: „Vă iubesc", el, celălalt, era cel care i le spunea, el îi săruta degetele, el îi strângea pieptul aşa cum făcuse adineauri în cupeu, el îi săruta buzele, pe el îl îmbrăţişa, îl înlănţuia, îl striga cu tot elanul inimii ei, cu toată pasiunea dezlănţuită a trupului ei.

Când se deşteptă din vis, scoase un ţipăt înspăimântător.

Căpitanul Fracasse, în genunchi lângă ea, îi mulţumea pasional, acoperindu-i cu sărutări părul despletit. Iar ea îi strigă:

— Plecaţi, plecaţi, plecaţi!

Şi cum el nu înţelegea şi încerca s-o apuce iar de talie, ea se răsuci bâiguind:

— Sunteţi infam, vă urăsc, m-aţi înşelat, plecaţi!

El se ridică uluit, îşi luă pălăria şi plecă.

A doua zi, Jeanne se întorase în Valea Ciré. Surprins, soţul îi reproşă fapta necugetată.

— Nu mai puteam să trăiesc departe de tine, îi zise ea.

El o găsi schimbată la fire, mai tristă ca altădată. Şi când o întreba: „Ce ai? Pari nefericită. Ce îți doreşti?", ea îi răspundea: „Nimic. Numai visele sunt bune în viață."

În vara următoare Câinele Credincios veni s-o vadă.

Ea îl primi fără tulburare şi fără regrete, înțelegând pe neaşteptate că nu l-a iubit niciodată, decât într-un vis din care Paul Péronel a trezit-o cu brutalitate.

Iar tânărul, care o adora în continuare, gândi întorcându-se acasă: „Femeile sunt într-adevăr foarte bizare, complicate şi de neînțeles."

Un vicleşug

Stăteau de vorbă în faţa şemineului, bătrânul doctor şi tânăra bolnavă. Ea era uşor suferindă de acele indispoziţii pe care le au adesea femeile drăguţe: un pic de anemie, nervozitate şi o oarece oboseală, acea oboseală de care dau dovadă uneori tinerii însurăţei după prima lună de căsătorie, atunci când se iau din dragoste.

Întinsă pe şezlong zise:

— Nu, doctore, nu voi înţelege niciodată ca o femeie să îşi înşele soţul. Admit chiar să nu-l mai iubească, să nu ţină cont de promisiunile şi jurămintele făcute! Dar cum să îndrăzneşti să te dăruieşti altui bărbat? Cum să ascunzi tuturor acest lucru? Cum să iubeşti în minciună şi în trădare?

Doctorul zâmbea.

— În privinţa asta, este uşor. Vă asigur că nu se gândeşte nicio femeie la toate aceste subtilităţi când dorinţa o împinge în păcat. Sunt chiar sigur că o femeie nu este coaptă pentru iubirea adevărată decât după ce a cunoscut toate promiscuităţile şi tot dezgustul mariajului, care nu este, potrivit unui om ilustru, decât un schimb de proaste dispoziţii în timpul zilei şi de mirosuri neplăcute în timpul nopţii. Nimic mai adevărat. O femeie nu poate iubi pasional decât după ce a fost măritată. Dacă aş putea s-o compar cu o casă, aş zice că ea nu este locuibilă decât după ce un soţ a încercat-o primul. Cât priveşte prefăcătoria, toate femeile o manifestă din

belşug în astfel de împrejurări. Cele ceva mai inocente sunt surprinzătoare, ies în mod ingenios din cele mai dificile situații.

Dar tânăra femeie nu părea convinsă...

— Nu, doctore, nu ne dăm niciodată seama ce-ar fi trebuit să facem în situațiile periculoase decât după ce au trecut. Iar femeile își pierd cu siguranță capul mult mai uşor decât bărbații.

Doctorul ridică brațele.

— După ce au trecut, spuneți! Noi, bărbații, n-avem inspirație decât după ce a trecut. Dar voi!... Uite, o să vă povestesc o istorioară despre ce i s-a întâmplat uneia dintre pacientele mele pentru care, cum se spune, aş fi băgat mâna-n foc.

S-a întâmplat într-un orăşel de provincie.

Într-o seară, în timp ce dormeam adânc, cufundat în acel somn dintâi atât de greu de tulburat, mi s-a părut, într-un vis nedesluşit, că aud clopotele oraşului bătând a foc.

M-am trezit numaidecât: era clopoțelul meu, cel din stradă, care suna cu disperare. Cum servitorul meu părea să nu răspundă, am tras la rându-mi de cordonul atârnat la patul meu şi în curând s-au auzit nişte uşi trântindu-se şi un zgomot de paşi a tulburat liniştea casei adormite. Apoi a apărut Jean cu o scrisoare care spunea: „Doamna Lelièvre îl roagă insistent pe domnul doctor Siméon să treacă cât mai grabnic pe la ea."

M-am gândit câteva secunde. Îmi ziceam: „Criză de nervi, amețeli, fandoseală, sunt prea obosit." Şi am răspuns: „Doctorul Siméon, foarte suferind, o roagă pe doamna Lelièvre să binevoiască a apela la confratele său, domnul Bonnet."

Apoi am înmânat biletul pus în plic şi m-am culcat la loc.

După circa o jumătate de oră, clopoţelul din stradă a sunat din nou şi Jean a venit să-mi zică:

— E cineva, un bărbat sau o femeie (nu ştiu exact, îi e faţa ascunsă) care ar vrea să vorbească urgent cu domnul. Spune că e vorba de viaţa a doi oameni.

M-am ridicat în capul oaselor.

— Spune-i să intre.

Am rămas în pat aşteptând.

Un soi de fantomă neagră şi-a făcut apariţia şi, după ce Jean a ieşit, şi-a descoperit chipul. Era doamna Berthe Lelièvre, o femeie foarte tânără, măritată de trei ani cu un negustor de vază din oraş despre care se spunea că se însurase cu cea mai frumoasă fată din provincie.

Era îngrozitor de palidă, cu chipul transfigurat ca cel al oamenilor care şi-au ieşit din minţi. Mâinile îi tremurau. De două ori a încercat să vorbească fără a reuşi să scoată vreun sunet. În cele din urmă, a bolborosit:

— Repede, repede, repede... Doctore... Veniţi. A... amantul meu a murit în camera mea...

S-a oprit sufocată, apoi a reluat:

— Soţul meu o... o să se întoarcă de la club...

Am sărit în picioare, fără să mă gândesc că eram în cămaşă de noapte, şi m-am îmbrăcat în câteva secunde. Apoi am întrebat:

— Dumneata ai venit şi mai înainte?

Stând în picioare ca o statuie, împietrită de spaimă, a murmurat:

— Nu... a fost servitoarea mea... ea ştie...

Apoi, după o clipă de tăcere:

— Eu am rămas... lângă el.

Un țipăt oribil de durere i-a țâșnit de pe buze și, după un moment în care și-a pierdut răsuflarea, horcăind, a început să plângă, un plâns violent, cu hohote și spasme, care a durat vreme de un minut sau două. Apoi, lacrimile i s-au oprit deodată, au secat ca uscate de un foc lăuntric, și a redevenit tragic de calmă:

— Repede, să mergem! a zis.

Eram gata, dar am strigat:

— Fir-ar să fie, n-am zis să se înhame caii la cupeu.

Răspunsul ei a venit imediat:

— Am venit eu cu unul, cu al lui, care îl aștepta.

S-a acoperit iarăși toată și am plecat.

În bezna trăsurii, stând alături de mine, mi-a apucat dintr-odată mâna și, strivind-o cu degetele ei fine, a bolborosit cu tremur în voce, un tremur venit din inima-i sfâșiată:

— Oh! Dacă ați ști, dacă ați ști cât sufăr! Îl iubeam, îl iubeam nebunește, ca o smintită, de șase luni.

Am întrebat:

— Acasă, servitorii sunt treji?

A răspuns:

— Nu, nimeni, în afară de Rose, care știe tot.

Ne-am oprit în fața ușii. În casă, toți dormeau. Am intrat fără zgomot, descuind cu un paspartu și iată-ne urcând în vârful picioarelor la etaj. Slujnica, înspăimântată, stătea în capul scării, cu o lumânare aprinsă lângă ea, necutezând să rămână lângă mort.

Am pășit în cameră. Era răvășită ca după o luptă. Patul mototolit, nearanjat, desfăcut, deschis, ce părea să aștepte. Cearșaful atârna până la covor, prosoapele înmuiate cu care fuseseră frecate tâmplele tânărului zăceau pe jos alături de un lighean și un pahar. Și un miros

ciudat de oțet amestecat cu parfum Lubin te îngrețoșa încă din ușă.

Cadavrul era întins cu fața în sus în mijlocul camerei.

M-am apropiat, l-am privit cu atenție, l-am pipăit, i-am deschis ochii, i-am palpat mâinile, apoi m-am întors spre cele două femei care tremurau de parcă ar fi fost cuprinse de friguri și le-am zis:

— Ajutați-mă să-l duc pe pat.

L-am culcat încet. I-am auscultat inima și i-am pus o bucățică de gheață în fața gurii, apoi am murmurat:

— S-a sfârșit, să-l îmbrăcăm repede.

A fost ceva cumplit!

Îi luam membrele unul câte unul, ca la o păpușă enormă, și le întindeam spre hainele pe care mi le aduceau femeile. I-am pus șosetele, indispensabilii, pantalonii, jiletca, apoi fracul în care ne-am chinuit destul de mult să-i băgăm mâinile.

Când a trebuit să-i încheiem nasturii de la ghete, cele două femei s-au pus în genunchi, în timp ce eu țineam lumânarea ca să vadă. Dar, cum picioarele erau puțin umflate, a fost neînchipuit de greu. Negăsind cârligul pentru nasturi, au folosit acele lor de păr.

Imediat ce sinistra toaletă a fost terminată, m-am uitat cu atenție la opera noastră și am zis:

— Ar trebui să-l pieptănăm un pic.

Slujnica s-a dus să aducă pieptenele și peria stăpânei ei. Dar, pentru că tremura și smulgea, prin mișcări involuntare, părul lung și încurcat, doamna Lelièvre i-a smuls cu brutalitate pieptenele și i-a aranjat mortului părul cu blândețe, ca într-o mângâiere. I-a refăcut cărarea, i-a periat barba, apoi a răsucit ușor mustățile pe degetul ei, așa cum avea obiceiul s-o facă, fără îndoială, în momentele familiare de iubire.

Şi, deodată, lăsând la o parte ce ţinea în mâini, a înhăţat capul fără viaţă al amantului său şi a privit îndelung, cu disperare, acea faţă moartă care nu-i mai zâmbea. Apoi, năpustindu-se asupra lui, l-a strâns în braţe, şi l-a sărutat cu furie. Sărutările ei cădeau ca nişte lovituri pe gura închisă, pe ochii stinşi, pe tâmple, pe frunte. Apoi, apropiindu-se de ureche, ca şi cum el ar mai fi putut s-o audă, ca şi cum ar fi bolborosit cuvântul care face îmbrăţişările mai înfocate, a repetat de zece ori la rând, cu o voce sfâşietoare: „Adio, iubitule."

Dar pendula a bătut miezul nopţii.

Am tresărit:

— Ei, drace, miezul nopţii! E ora la care se închide clubul. Haide, madam, curaj!

Femeia s-a ridicat. Am ordonat:

— Să-l ducem în salon.

L-am luat toţi trei şi, după ce l-am dus, l-am aşezat pe o canapea, apoi am aprins candelabrele.

Uşa de la stradă s-a deschis şi s-a închis greoi. Era El, venise deja. Am strigat:

— Rose, repede, adu-mi prosoapele şi ligheanul şi aranjează camera. Pentru numele lui Dumnezeu, grăbeşte-te! Uite, s-a întors domnul Lelièvre.

Am auzit paşii urcând, apropiindu-se. Nişte mâini, în întuneric, pipăiau pereţii. Atunci, am strigat:

— Pe aici, dragul meu: am avut un accident.

Iar soţul stupefiat apărut în prag, cu trabucul în gură, şi a întrebat:

— Ce? Ce s-a întâmplat? Ce-i asta?

M-am dus spre el:

— Dragul meu, ne găseşti într-o mare încurcătură. Rămăsesem până târziu la taclale cu soţia dumitale şi cu

prietenul nostru care mă adusese cu trăsura. Deodată, s-a prăbușit la pământ și, de două ore, în ciuda îngrijirilor noastre, este tot fără cunoștință. N-am vrut să apelez la străini. Ajută-mă să-l duc jos, îl voi îngriji mai bine la el acasă.

Soțul, surprins, dar fără să bănuiască ceva, și-a scos pălăria, apoi l-a apucat de subrațe pe rivalul său de-acum inofensiv. Eu m-am înhămat între picioarele lui, ca un cal între două hulube, și iată-ne coborând scara, în timp ce femeia ne lumina drumul.

Când am ajuns în fața ușii, am ridicat cadavrul în picioare și i-am vorbit, încurajându-l pentru a-l păcăli pe birjar.

— Hai, amice, nu-i nimic, te simți deja mai bine, nu-i așa? Curaj, ce naiba, nițel curaj, fă un mic efort și gata!

Cum simțeam că avea să se prăbușească, căci îmi aluneca printre mâini, i-am tras o lovitură de umăr care l-a aruncat înainte și l-a făcut să cadă în trăsură, apoi am urcat în urma lui.

Soțul, îngrijorat, m-a întrebat:

— Crezi că e grav?

Am răspuns: „Nu", zâmbind și privind la femeie. Își trecuse brațul pe sub cel al soțului și privea fix în fundul întunecat al cupeului.

Le-am strâns mâinile și am dat ordin de plecare. Cât a fost drumul de lung, mortul mi-a tot căzut pe urechea dreaptă.

Când am ajuns la el acasă, am anunțat că și-a pierdut cunoștința pe drum. Am ajutat să fie urcat în camera lui, apoi am constatat decesul; am jucat o nouă comedie în fața familiei lui înnebunite de durere. În cele din

urmă, am ajuns înapoi în patul meu, nu fără a-i blestema pe îndrăgostiți.

Doctorul tăcu, dar continuă să zâmbească.

Tânăra femeie întrebă crispată:

— De ce mi-ați povestit această întâmplare îngrozitoare?

El salută galant:

— Ca să mă pun la dispoziția dumneavoastră în caz de nevoie.

Cuvinte de iubire

Duminică

Dragul meu cocoşel,

De scris – nu-mi scrii, de văzut – nu te mai văd, nu vii niciodată. Ai încetat, carevasăzică, să mă iubeşti? De ce? Ce-am făcut? Spune-mi, te implor, dragostea mea! Eu te iubesc mult, mult, mult! Aş vrea să te am mereu lângă mine, să te sărut toată ziua, şi să te chem, oh, sufleţelul meu, pisoiaşul meu iubit, cu toate numele tandre care mi-ar veni în minte. Te ador, te ador, te ador, oh, cocoşelul meu frumos. Puicuţa ta,

Sophie

Luni

Draga mea prietenă,

N-o să înţelegi absolut nimic din tot ce am să-ţi spun. Nu contează. Dacă scrisoarea mea cade, din întâmplare, sub ochii altei femei, îi va fi poate de folos.

Dacă ai fi fost surdă şi mută, te-aş fi iubit fără îndoială mult, mult timp. Nenorocirea vine din faptul că vorbeşti, asta-i tot. Un poet a zis:

Tu n-ai fost niciodată, nici în zilele-ţi rare
Decât o biată scripcă sub arcuşu-mi biruitor
Şi ca un aer ce sună în scobituri de ghitare
Mi-am făcut visul să cânte în sufletul tău gol.

Vezi tu, în dragoste, dăm glas întotdeauna viselor. Dar, pentru ca visele să cânte, nu trebuie să le întrerupem. Or, când vorbeşti între sărutări, întrerupi întotdeauna visul ameţitor pe care îl au sufletele, în afară de cazul în care spui cuvinte sublime. Dar cuvintele sublime nu înfloresc în tărtăcuţa fetelor drăguţe.

Nu înţelegi nimic, nu-i aşa? Cu atât mai bine. O să continui. Eşti cu siguranţă una dintre cele mai încântătoare, una dintre cele mai adorabile femei pe care le-am văzut vreodată.

Există pe pământ ochi care să conţină mai mult VIS decât ai tăi, mai multe promisiuni necunoscute, mai mult infinit de iubire? Nu cred. Şi când gura ta surâde cu cele două buze rotunde care îţi dezvăluie dinţii strălucitori, ai zice că din această gură încântătoare o să iasă o muzică necunoscută, ceva neînchipuit de suav şi atât de blând că te-ar face să plângi.

Atunci, tu mă numeşti liniştită: „Iepuraşul meu adorat." Şi mi se pare deodată că intru în mintea ta, că văd cum îţi funcţionează sufletul, - sufleţelul tău de femeiuşcă drăguţă, drăguţă, dar... Şi asta mă deranjează, vezi tu, mă deranjează mult. Aş prefera să nu văd.

Tot nu înţelegi câtuşi de puţin, nu-i aşa? Mă gândeam eu.

Îţi aminteşti când ai venit prima oară la mine? Ai intrat furtunos şi fustele tale răspândeau parfum de violete. Ne-am privit mult timp fără niciun cuvânt, apoi

ne-am sărutat ca nişte nebuni... apoi... apoi până a doua zi n-am vorbit deloc.

Dar, când ne-am despărţit, mâinile ne tremurau şi ochii îşi spuneau nişte lucruri, nişte lucruri... pe care nu le poţi exprima în niciun grai. Cel puţin, aşa am crezut atunci. Şi, plecând, ai murmurat încetişor: „Pe curând!" Atâta ai zis şi n-o să-ţi imaginezi niciodată în ce vis m-ai lăsat învăluit, tot ce întrevedeam, tot ce credeam că ghicesc în gândirea ta.

Vezi tu, biata mea copilă, pentru bărbaţii deloc proşti, mai rafinaţi, superiori, iubirea este un instrument atât de complicat, că până şi un fleac îl strică. Voi, femeile, nu vă daţi seama niciodată de ridicolul anumitor lucruri atunci când iubiţi, iar grotescul expresiilor vă scapă.

De ce un cuvânt potrivit în gura unei brunete minione este cu totul fals şi comic în cel al unei blonde durdulii? De ce gestul de dezmierdare al uneia va fi deplasat la cealaltă? De ce unele mângâieri plăcute ale celei dintâi vor fi jenante la cea de-a doua? De ce? Fiindcă trebuie să existe în toate, dar mai cu seamă în iubire, o armonie perfectă, un acord absolut între gest, voce, cuvânt, manifestare tandră şi persoana care acţionează, vorbeşte, se manifestă, şi vârsta ei, grosimea taliei, culoarea părului şi tipul de frumuseţe.

O femeie de treizeci şi cinci de ani, aflată la vârsta marilor pasiuni, care va păstra doar un strop din mângâierile fandosite ale iubirilor ei de la douăzeci de ani, care nu va înţelege că trebuie să se exprime altfel, să privească altfel, să sărute altfel, că trebuie să fie o Didonă şi nu o Julietă, va îngreţoşa în mod sigur nouă amanţi din zece, chiar dacă ei nu-şi vor da seama nicicum de motivele îndepărtării lor.

Înţelegi? Nu. Bănuiam eu.

Începând din ziua în care ți-ai deschis robinetul cu tandrețuri, pentru mine s-a terminat, draga mea.

Uneori, ne sărutam cinci minute, un sărut interminabil, pasional, unul dintre acele săruturi care îți fac ochii să se închidă, ca și cum ar putea să scape prin privire, ca pentru a le păstra pe de-a-ntregul în sufletul întunecat pe care îl răscolesc. Apoi, când ne dezlipeam buzele, îmi ziceai izbucnind într-un râs cristalin: „Ce bine e, cățelușul meu!" Atunci, îmi venea să te bat.

Căci mi-ai dat unul după altul toate numele de animale și de legume pe care le-ai găsit fără doar și poate în *Bucătăria burgheză*, *Grădinarul perfect* și *Elemente de istorie naturală pentru clasele inferioare*. Și încă asta nu-i nimic. Mângâierea drăgăstoasă este brutală, bestială, ba chiar mai mult de-atât, dacă stai să te gândești. Musset a zis:

Mi-amintesc de acele spasme teribile
De sărutările mute, de mușchii arzând
De-acel chip absorbit, livid, din dinți strângând.
Dacă nu sunt divine, asemenea clipe sunt oribile.

Sau grotești!... Oh, biata mea copilă, ce geniu farsor, ce spirit pervers putea să-ți sufle cuvintele... de la sfârșit?

Le-am colecționat, dar, din dragoste pentru tine, n-am să ți le-arăt.

Și apoi, îți lipsea într-adevăr prezența de spirit și ți se părea că e bine să trântești un „Te iubesc!" entuziasmat, în anumite ocazii atât de neobișnuite, încât cu greu îmi stăpâneam pornirile violente de râs. Să știi că există momente în care cuvintele „Te iubesc" sunt atât de nelalocul lor, încât devin necuviincioase.

Dar tu nu mă înțelegi.

Multe alte femei nu mă vor înțelege deloc și mă vor crede stupid. Puțin îmi pasă, de altfel. Flămânzii mănâncă lacom, dar cei năzuroși sunt dezgustați și au deseori, pentru te miri ce nimicuri, repulsii pe care nu și le pot înfrâna. În iubire, e la fel ca în bucătărie.

Ceea ce nu pricep eu, de exemplu, este că unele femei, care cunosc atât de bine irezistibila seducție a ciorapilor de mătase fini și brodați, și farmecul delicios al nuanțelor, și vraja prețioaselor danteluri ale lenjeriei intime, și tulburătorul farmec al luxului secret, al desuurilor rafinate, toate subtilele delicatețuri ale eleganței feminine, nu înțeleg niciodată irezistibilul dezgust pe care ni-l inspiră vorbele deplasate sau caraghios de drăgăstoase.

Uneori, un cuvânt brutal face minuni, biciuiește trupul, face inima să tresalte. Acestea sunt permise la vreme de luptă. Nu este sublim cel al lui Cambronne[1]? Nimic nu șochează dacă vine la timpul potrivit. Dar trebuie să știi și să taci, să eviți în unele momente fraze ca acelea ale lui Paul de Kock[2].

Te sărut pătimaș, cu condiția să nu spui nimic.

René

---

[1] Aluzie la faimosul răspuns dat de generalul Pierre Cambronne, la Waterloo, englezilor care îi cereau să se predea: „Rahat! Garda moare, dar nu se predă!" Termenul grosolan folosit de generalul furios a rămas în istoria Franței drept „cuvântul lui Cambronne".

[2] Paul de Kock (1793 - 1871) - romancier francez foarte prolific și popular în epocă, dar mediocru ca artist, ironizat adesea de Maupassant pentru sentimentalismul lui ieftin.

O aventură pariziană

Există oare sentiment mai puternic decât curiozitatea femeii? Oh, să știi, să cunoști, să atingi ceea ce ai visat! Ce n-ar face ea pentru așa ceva? Atunci când îi este stârnită curiozitatea avidă, o femeie va comite toate nebuniile, toate imprudențele, va avea toate îndrăznelile, nu se va da înapoi de la nimic. Vorbesc despre femeile cu adevărat femei, dotate cu acel spirit înșelător, care, la suprafață, pare rațional și rece, dar are trei compartimente secrete pline ochi: unul cu neliniște feminină mereu clocotitoare, altul cu viclenie colorată în bună-credință -acea viclenie a evlavioșilor - sofisticată și de temut, și în sfârșit ultimul cu ticăloșie șarmantă, cu înșelătorie rafinată, cu delicioasă perfidie, cu toate acele calități perverse care îi împing la sinucidere pe amanții prostesc de creduli, dar care îi încântă pe ceilalți.

Cea a cărei aventură vreau să v-o povestesc era o micuță provincială, plictisitor de onestă până în acel moment. Viața ei, calmă în aparență, se irosea în gospodărie, între un soț foarte ocupat și doi copii pe care îi creștea ca orice femeie desăvârșită. Dar inima îi fremăta de o curiozitate neostoită, de o poftă de necunoscut. Se gândea fără încetare la Paris și citea cu pasiune ziarele mondene. Descrierile petrecerilor, ale toaletelor, ale distracțiilor îi ațâțau dorințele; dar, mai cu seamă, era în mod misterios tulburată de ecourile pline de subînțelesuri, de voalurile pe jumătate ridicate în fraze

meşteşugite, care lasă să se întrezărească orizonturi de plăceri vinovate şi devastatoare.

De acolo, din sătucul ei, vedea Parisul într-o apoteoză de lux magnific şi corupt.

Şi, în timpul nopţilor lungi de visare, legănată de sforăitul regulat al soţului care dormea lângă ea, cu faţa în sus, cu un fular înfăşurat în jurul capului, se gândea la toţi acei bărbaţi faimoşi ale căror nume apăreau pe prima pagină a ziarelor ca nişte stele mari pe un cer întunecat. Îşi imagina viaţa lor nebunească, într-un neîncetat desfrâu, cu orgii antice înspăimântător de voluptuoase şi cu rafinamente senzuale atât de complicate, încât nici nu putea să şi le închipuie.

Bulevardele i se păreau a fi un soi de abisuri ale pasiunilor omeneşti şi, desigur, toate casele ascundeau mistere uluitoare de iubire.

Simţea că îmbătrâneşte totuşi. Îmbătrânea fără să fi cunoscut nimic din viaţă, în afară de ocupaţiile obişnuite, îngrozitor de monotone şi de banale, care constituie, zice-se, fericirea căminului. Era încă drăguţă, se păstrase bine în acea existenţă liniştită, ca un fruct de iarnă într-un dulap închis, dar era măcinată, răvăşită, bulversată de dorinţe secrete. Se întreba dacă avea să moară fără să fi cunoscut toate acele beţii condamnabile, fără să se fi aruncat măcar o dată, o singură dată, cu totul, în acel şuvoi de voluptăţi pariziene.

Cu îndelungă perseverenţă, îşi pregăti o călătorie la Paris, inventă un pretext, cum că fusese invitată de părinţi, şi cum bărbatul ei nu putu s-o însoţească, plecă singură.

Imediat ce ajunse, născoci tot felul de motive care să-i permită, la nevoie, să lipsească două zile sau mai

degrabă două nopţi, dacă trebuia, întrucât se întâlnise, zicea ea, cu nişte prieteni care rămâneau în suburbie.

Şi se puse pe căutat. Străbătu bulevardele fără să vadă nimic în afară de femei uşoare. Cercetă din priviri marile cafenele, citi cu atenţie anunţurile de mică publicitate din *Figaro*, care îi apărea în fiecare dimineaţă în cale, ca un clopot de alarmă, ca o chemare a iubirii.

Dar niciodată, nimic n-o ajuta să dea de urma acelor faimoase orgii ale artiştilor şi actriţelor, nimic nu-i dezvăluia templele acelor dezmăţuri pe care şi le imagina închise de un cuvânt magic, precum caverna din *O mie şi una de nopţi* sau ca acele catacombe din Roma antică unde se împlineau, în secret, misterele unei religii persecutate. Părinţii ei, mici burghezi, nu puteau să-i facă cunoştinţă cu niciunul dintre acei bărbaţi de vază ale căror nume îi răsunau în minte şi, disperată, se gândea să se întoarcă acasă, când hazardul îi veni în ajutor.

Într-o zi, cum cobora pe strada Chaussée-d'Antin, se opri să contemple vitrina unui magazin plin cu bibelouri japoneze, din acelea atât de colorate încât oferă ochilor un soi de bucurie. Privea micii bufoni din fildeş, vasele mari din porţelan cu smalţuri strălucitoare, bronzurile bizare, când îl auzi în prăvălie pe patron, care, cu multe plecăciuni, îi arăta unui bărbat mic şi îndesat, chel şi cu barba cenuşie, o figurină grotescă şi pântecoasă, piesă unică, zicea el.

Şi, la fiecare frază a negustorului, numele amatorului de artă, un nume celebru, suna ca o chemare de trâmbiţă. Ceilalţi clienţi, femei tinere, domni eleganţi, aruncau câte o privire furişă şi rapidă, o privire cuviincioasă şi în mod evident respectuoasă, spre scriitorul renumit care

se uita cu emoție la burduhănosul de porțelan. Erau la fel de urâți și unul și celălalt, urâți ca doi frați ieșiți din același pântec.

Negustorul zicea:

— Pentru dumneavoastră, domnule Jean Varin, o să-l las la o mie de franci, este exact cât mă costă. Pentru restul lumii, ar fi o mie cinci sute de franci, dar țin la clientela mea de artiști și îi fac prețuri speciale. Toți vin la mine, domnule Jean Varin. Ieri, bunăoară, domnul Busnach mi-a cumpărat o cupă mare, veche. Alaltăieri, i-am vândut două sfeșnice ca astea (sunt frumoase, nu-i așa?) chiar domnului Alexandre Dumas. Uitați, piesa asta pe care o țineți în mână, dacă o vedea domnul Zola, ar fi vândută, domnule Varin.

Foarte încurcat, scriitorul ezita, acaparat de obiect, dar gândindu-se la sumă; și nu mai băga în seamă privirile celorlalți, ca și cum ar fi fost singur într-un deșert.

Ea intrase tremurând, pironindu-și cu nerușinare privirea asupra lui, fără a se întreba nici măcar dacă era frumos, elegant sau tânăr. Era Jean Varin în persoană, Jean Varin!

După o lungă bătălie, după o dureroasă ezitare, scriitorul puse statueta la loc pe o masă.

— Nu, e prea scumpă! zise el.

Negustorul își spori elocința.

— Oh, domnule Jean Varin, prea scumpă? Face două mii de franci până la ultimul bănuț.

Omul de litere răspunse cu tristețe, neluându-și ochii de la figurina cu ochi de smalț:

— Nu zic nu, dar e prea scump pentru mine.

Atunci, cuprinsă de o îndrăzneală nebunească, femeia înaintă:

— Pentru mine, zise ea, cât costă figurina asta?

Surprins, negustorul răspunse:

— O mie cinci sute de franci, doamnă.

— O iau.

Scriitorul, care până atunci nici măcar n-o zărise, se întoarse brusc și o privi din cap până-n picioare ca un cercetător, cu ochii mijiți, apoi o măsură ca un cunoscător.

Era fermecătoare, însuflețită, luminată brusc de acea flacără care până atunci dormise în ea. Și apoi, o femeie care cumpără un bibelou de o mie cinci sute de franci nu e o oarecare.

Femeia făcu atunci o mișcare de o delicatețe încântătoare și, întorcându-se spre el, zise cu voce tremurătoare:

— Iertați-mă, domnule, am fost fără îndoială cam repezită, poate nu v-ați spus ultimul cuvânt.

El se înclină.

— Mi l-am spus, doamnă.

Însă ea, foarte emoționată:

— În fine, domnule, astăzi sau mai târziu, dacă se întâmplă să vă schimbați părerea, acest bibelou este al dumneavoastră. Eu nu l-am cumpărat decât fiindcă v-a plăcut.

El zâmbi, vizibil flatat.

— Așadar, mă cunoașteți?

Atunci femeia îi vorbi despre admirația ei, îi cită operele, fu convingătoare.

Ca să discute, el se rezemase de o mobilă și, cufundându-și ochii iscoditori într-ai ei, încerca s-o ghicească.

Uneori, când intrau clienţi noi, negustorul, fericit că deţine acea reclamă vie, striga din celălalt capăt al magazinului: „Ia uitaţi, ce ziceţi de asta, domnule Jean Varin, nu-i frumoasă?“ Atunci, toate capetele se ridicau, iar ea fremăta de plăcere că era văzută aşa, purtând o discuţie intimă cu un Ilustru.

Fascinată, avu în cele din urmă o îndrăzneală supremă, ca generalii care pornesc la asalt:

— Domnule, zise ea, faceţi-mi o mare, o foarte mare plăcere. Permiteţi-mi să vă ofer această statuetă drept amintire de la o femeie care vă admiră cu înflăcărare şi pe care aţi văzut-o zece minute.

El refuză. Ea insistă. El rezistă foarte amuzat, râzând din toată inima.

Ea, încăpăţânată, îi zise:

— Ei bine, o să v-o duc acasă imediat. Unde locuiţi?

El refuză să-i dea adresa, dar ea, întrebându-l pe negustor, o află şi, după ce-şi plăti achiziţia, fugi spre o birjă. Scriitorul alergă s-o prindă din urmă, căci nu voia să fie văzut primind acest cadou, pe care n-avea să ştie cui să-l dea înapoi. O ajunse tocmai când sărea în trăsură şi se năpusti, aproape căzu peste ea, răsturnat de birja care se punea în mişcare. Apoi se aşeză lângă ea, foarte contrariat.

Degeaba o rugă, degeaba insistă, femeia se arătă de neînduplecat. Întrucât ajungeau în faţa uşii, ea îşi puse condiţiile:

— Voi consimţi să nu vă las statueta, dacă îmi îndepliniţi astăzi toate dorinţele.

Lucrul ăsta i se păru atât de amuzant, încât acceptă.

— Ce faceţi de obicei la ora asta? întrebă ea.

— Mă plimb, zise el după o mică ezitare.

Atunci, cu o voce hotărâtă, ea ordonă:

— La pădure!

Plecară. Fu nevoit să-i înşire toate femeile pe care le cunoştea, mai ales pe cele desfrânate, cu detalii intime despre ele, despre viaţa, obiceiurile, căminul şi viciile lor.

Se lăsă seara.

— Ce faceţi de obicei la ora asta? întrebă ea.

— Beau absint, răspunse el râzând.

— Atunci, domnule, să mergem să bem absint, adăugă ea cu gravitate.

Intrară într-o faimoasă cafenea de pe bulevard pe care el o frecventa şi unde întâlni câţiva confraţi. Îi prezentă pe toţi doamnei. Era înnebunită de bucurie. Şi, în cap, îi răsunau fără încetare cuvintele: „În sfârşit, în sfârşit!"

Timpul trecea, ea îl întrebă:

— E ora la care luaţi cina?

— Da, doamnă, răspunse el.

— Atunci, domnule, să mergem la cină.

Ieşind din cafeneaua Bignon, ea zise:

— Seara ce faceţi?

El o privi fix:

— Depinde... Uneori merg la teatru.

— Ei bine, domnule, să mergem la teatru.

Intrară la Vodevil, profitând de o favoare făcută lui, şi - glorie supremă! - fu văzută de toată sala lângă el, stând pe fotoliile de la balcon.

La sfârşitul reprezentaţiei, el îi sărută galant mâna:

— Nu-mi mai rămâne, doamnă, decât să vă mulţumesc pentru această zi plăcută...

Ea îl întrerupse:

— Ce faceţi în fiecare noapte, la ora asta?

— Păi... mă... mă întorc la mine acasă.

Ea începu să râdă în hohote.

— Ei bine, domnule... să mergem acasă la dumneavoastră.

Şi nu mai vorbiră. Ea se înfiora din când în când, cutremurată toată din cap până-n picioare, dorindu-şi să fugă, dar şi să rămână, foarte hotărâtă în adâncul sufletului să meargă până la capăt.

Era atât de emoţionată, încât pe scară se ţinea de balustradă. El urca înainte, gâfâind, cu o lumânare în mână.

Îndată ce ajunse în cameră, femeia se dezbrăcă repede şi se strecură în pat fără să spună vreun cuvânt, aşteptându-l ghemuită lângă perete.

Dar cum ea era simplă ca o soţie legitimă de notar de provincie, iar el mai pretenţios ca un paşă cu trei cozi de cal[1], nu se înţeleseră deloc.

Aşa că el adormi. Noaptea se scurse tulburată doar de tic-tacul pendulei. Ea, nemişcată, se gândea la nopţile conjugale şi, sub razele galbene ale unui felinar chinezesc, privea mâhnită la bărbatul mic şi rotofei culcat pe spate lângă ea, al cărui pântec rotund ridica cearşaful ca un balon umflat cu gaz. Horcăia cu un zgomot de tub de orgă, cu sforăituri prelungite, cu icnete comice. Cele douăzeci de fire de păr profitau de odihna lui pentru a se zbârli în mod bizar, obosite de lunga lor staţionare pe acea ţeastă goală căruia trebuia să-i ascundă ravagiile.

---

[1] Cozile de cal constituiau semnul distinctiv al rangului unui paşă; erau acordate maximum trei, numai sultanul având dreptul la patru.

Iar dintr-un colț al gurii întredeschise i se scurgea un fi-ricel de salivă.

Aurora strecură în sfârșit o fâșie de lumină printre draperiile trase. Ea se ridică, se îmbrăcă fără zgomot și deja deschisese ușa pe jumătate, când închizătoarea scârțâi, iar el se trezi frecându-se la ochi.

Stătu câteva secunde până să se dezmeticească de-a binelea, apoi, când își aminti întreaga aventură, întrebă:

— Ei bine, plecați?

Ea rămase în picioare, încurcată, și bolborosi:

— Da, e dimineață.

El se ridică în capul oaselor:

— Așteptați, zise, am și eu, la rându-mi, a vă întreba ceva.

Cum ea nu zicea nimic, el continuă:

— Începând de ieri, m-ați uimit teribil de mult. Fiți cinstită, mărturisiți-mi, de ce ați făcut asta, căci nu pricep nimic.

Ea se apropie ușurel, roșind ca o fecioară.

— Am vrut să cunosc... vi... viciul... dar... dar... e plictisitor.

Și o luă la fugă, coborî scara și se repezi în stradă.

Armata măturătorilor ieșise la datorie. Măturau trotuarele și caldarâmul, împingând toată murdăria în rigolă. Cu aceeași mișcare regulată, o mișcare de cosași pe pajiști, împingeau gunoaiele în semicerc în fața lor. Îi reîntâlnea pe fiecare stradă ca niște marionete, mergând automat de parc-ar fi avut același arc.

I se părea că și în ea cineva măturase ceva, împinsese la rigolă, la canal, visele ei surescitate.

Se întoarse acasă gâfâind, înghețată, păstrând în minte doar senzația acelei mișcări a măturilor curățind Parisul dimineața.

Și, îndată ce ajunse în camera ei, izbucni în hohote de plâns.

Noaptea de Crăciun

— Petrecerea de Crăciun! Petrecerea de Crăciun! Ah, nu, n-o să mai petrec niciodată în noaptea de Crăciun!

Burduhănosul Henri Templier spunea asta cu o voce mânioasă, ca şi cum i s-ar fi propus o infamie. Ceilalţi îi ziseră râzând:

— De ce te înfurii?

El răspunse:

— Fiindcă petrecerea de Crăciun mi-a jucat cea mai urâtă festă din lume şi am rămas cu o repulsie definitivă faţă de această noapte stupidă de veselie idioată.

— Dar de ce?

— De ce? Vreţi să ştiţi? Ei bine, ascultaţi:

— Vă amintiţi ce ger era acum doi ani, în perioada asta; un ger de crăpau pietrele. Sena era îngheţată bocnă, trotuarele îţi făceau picioarele să degere prin tălpile ghetelor, lumea părea gata-gata să crape.

Aveam pe-atunci un articol mare în lucru şi am refuzat toate invitaţiile pentru petrecerea de Crăciun, preferând să-mi petrec noaptea în faţa mesei mele de scris. Am cinat singur, apoi m-am pus pe treabă. Dar iată că, spre orele zece, gândul la veselia care străbătea Parisul, zgomotul străzilor care ajungea până la mine orice-aş fi făcut, pregătirile pentru masă ale vecinilor mei, auzite prin pereţi, m-au tulburat. Nu mai ştiam ce fac, scriam

prostii. Am înţeles că trebuia să renunţ la speranţa de a scoate ceva bun în noaptea aia.

M-am învârtit niţel prin cameră. M-am aşezat, m-am ridicat. Sufeream, cu siguranţă, din pricina misterioasei influenţe a bucuriei de afară, aşa că m-am resemnat.

Am chemat-o pe slujnică şi i-am zis:

— Angèle, du-te şi cumpără cele trebuincioase pentru o cină în doi: stridii, un pui de potârniche rece, raci, jambon, prăjituri. Adu-mi două sticle de şampanie, pune masa şi culcă-te.

S-a supus, uşor surprinsă. Când totul a fost pregătit, mi-am luat pardesiul pe mine şi am ieşit.

Mai rămânea de rezolvat o chestiune importantă: Cu cine aveam să-mi petrec noaptea de Crăciun? Amicii mei erau invitaţi care pe unde. Ca să fiu şi eu, ar fi trebuit să mă îngrijesc dinainte. Atunci, m-am gândit să fac o faptă bună. Mi-am zis: „Parisul e plin de fete sărace şi frumoase care n-au ce pune pe masă şi care bat străzile în căutarea unui băiat generos. O să fiu eu Providenţa de Crăciun pentru una dintre aceste dezmoştenite. O să dau târcoale, o să intru prin bordeluri, o să întreb, o să vânez, o să aleg după placul meu."

Şi am pornit-o prin oraş.

Bineînţeles, am întâlnit multe fete sărmane în căutare de aventură, dar erau atât de urâte, că ţi se întorcea stomacul pe dos, sau atât de sfrijite, că ar fi îngheţat pe loc dacă s-ar fi oprit.

Ştiţi, am şi eu o slăbiciune, îmi plac femeile bine făcute. Cu cât sunt mai împlinite, cu atât îmi plac mai mult. Una cât o balenă mă face să-mi pierd minţile.

Deodată, în faţa teatrului de varietăţi, am zărit un profil pe placul meu. Un cap, apoi, în faţă, două umflături,

cea a pieptului, foarte frumos, și cea de sub el, surprinzătoare: o burtă de gâscă grasă. M-am înfiorat, murmurând: „Ei, drăcie, frumoasă fată!" Îmi mai rămânea de lămurit un lucru: fața.

Fața e desertul, restul e... friptura.

Am grăbit pasul, am ajuns-o pe cocotă și, sub un felinar, m-am întors brusc.

Era încântătoare, foarte tânără, brunetă, cu ochi mari, negri.

Mi-a acceptat propunerea fără să ezite.

Peste un sfert de oră, stăteam la masă în apartamentul meu.

Când a intrat, a zis:

— Ah, ce bine-i aici!

S-a uitat în jurul ei vizibil satisfăcută că găsise masă și casă în acea noapte geroasă. Era superbă, atât de drăguță, că mă uimea, și atât de durdulie, că-mi vrăjise inima pentru totdeauna.

Și-a scos mantoul, pălăria, s-a așezat și a început să mănânce; dar nu prea părea în apele ei și uneori chipul cam palid i se schimonosea ca și cum ar fi suferit de o durere ascunsă.

Am întrebat-o:

— Ai necazuri?

— Ei, aș! a răspuns. Să nu dăm atenție.

A început să bea. Își golea dintr-o înghițitură paharul de șampanie, îl umplea și iar îl golea fără încetare.

În curând, i-a venit un pic de roșeață în obraji și a început să râdă.

O adoram deja, o sărutam pe gură, descoperind că nu era nici proastă, nici banală, nici vulgară ca fetele care

fac trotuarul. I-am cerut să-mi povestească despre viața ei. Mi-a răspuns:

— Iubitule, viața mea nu te privește!

Vai! O oră mai târziu...

A venit în sfârșit momentul să ne băgăm în pat și, în timp ce eu duceam la loc masa așezată în fața șemineului, ea s-a dezbrăcat repede și s-a strecurat sub pături.

Vecinii mei făceau un vacarm infernal, râzând și cântând ca nebunii, și îmi ziceam: „Bine-am făcut că m-am dus s-o caut pe fata asta frumoasă, n-aș fi putut în veci să lucrez."

Un geamăt adânc m-a făcut să mă întorc. Am întrebat-o:

— Ce ai, pisicuța mea?

N-a răspuns, dar a continuat să suspine cu durere ca și cum ar fi suferit îngrozitor.

Am întrebat-o iar:

— Nu te simți bine?

Și, deodată, a scos un țipăt, un țipăt sfâșietor. M-am repezit spre ea, cu o lumânare în mână.

Chipul îi era transfigurat de durere și își frângea mâinile gâfâind, scoțând din fundul gâtului niște gemete dintr-acelea înăbușite care seamănă cu horcăielile și care fac să-ți tremure inima.

Am întrebat înnebunit:

— Dar ce ai? Spune-mi, ce ai?

N-a răspuns și a început să urle.

Vecinii au tăcut, ascultând ce se întâmpla la mine.

Repetam:

— Ce te doare, spune-mi, ce te doare?

— Oh! Burta! Burta! a bolborosit ea.

Dintr-o mişcare, am ridicat pătura şi am văzut... Năştea, prieteni.

Atunci, mi-am pierdut capul. M-am repezit la perete şi am început să bat cu pumnul în el cu toată forţa, strigând:

— Ajutor, ajutor!

Uşa s-a deschis şi o mulţime de oameni s-au năpustit în casa mea, bărbaţi în frac, femei în rochii decoltate, indivizi cu măşti de Pierrot, turci, muschetari. Invazia asta m-a şocat atât de tare, că nu puteam nici măcar să mă explic.

Ei crezuseră că e vorba de vreun accident, o crimă poate şi nu mai înţelegeau nimic.

În cele din urmă, am zis:

— E... e... femeia... femeia asta... naşte.

Atunci, toată lumea a examinat-o, dându-şi fiecare cu părerea. Un călugăr capucin mai ales, pretindea că se pricepe şi voia s-ajute natura.

Erau afumaţi cu toţii. Am crezut c-o s-o omoare şi m-am repezit, cu capul gol, pe scară ca să chem un doctor bătrân care locuia pe o stradă vecină.

Când m-am întors cu doctorul, toată casa era în picioare. Se aprinseseră felinarele cu gaz de pe scară, locatarii de la toate etajele se aflau în apartamentul meu, iar patru docheri aşezaţi la masă îmi terminau şampania şi racii. La vederea mea, a izbucnit un strigăt formidabil şi o lăptăreasă mi-a adus să văd, într-un şervet, un boţ înspăimântător de carne ridată, încreţită, scâncindă, care mieuna ca o pisică, şi mi-a zis:

— E fată.

Doctorul a consultat lăuza, a declarat starea ei nesigură, accidentul având loc chiar imediat după o masă, și a plecat anunțându-mă că o să-mi trimită grabnic o infirmieră și o doică.

Cele două femei au ajuns după o oră, aducând și un pachet cu medicamente.

Mi-am petrecut noaptea într-un fotoliu, prea tulburat ca să mă gândesc la urmări.

Dimineața, doctorul a revenit. A constatat că bolnava era destul de rău.

Mi-a zis:

— Soția dumneavoastră, domnule...

L-am întrerupt:

— Nu e soția mea.

A continuat:

— Mă rog, metresa dumneavoastră, nu contează. Și a enumerat îngrijirile de care avea nevoie, regimul, remediile.

Ce era să fac? S-o trimit pe nefericită la spital? Mi s-ar fi dus buhul în toată casa, în tot cartierul, că-s mitocan.

Am ținut-o la mine. A rămas în patul meu șase săptămâni.

Copilul? L-am trimis la niște țărani din Poissy. Mă mai costă și-acum cincizeci de franci pe lună. Fiindc-am plătit la-nceput, iată-mă forțat să plătesc până mor.

Iar, mai târziu, o să creadă că-s taică-său.

Dar, colac peste pupăză, când fata s-a însănătoșit... mă iubea... mă iubea nebunește, boarfa!

— Și?

— Și ajunsese slabă ca o mâță jigărită, așa c-am dat-o afară pe scheletică, iar acum mă pândește pe stradă, se

ascunde urmărindu-mă când trec, mă oprește seara când ies ca să-mi sărute mâna, în fine, mă agasează de mă scoate din minți.

Iată de ce n-o să mai petrec niciodată în noaptea de Crăciun.

Înlocuitorul

— Da, madam Bonderoi.

— Cum e posibil?

— Dacă-ți spun!

— Madam Bonderoi, bătrâna cu bonete de dantelă, pioasa, sfânta, onorabila madam Bonderoi ai cărei cârlionți falși de pe ceafă par lipiți în jurul capului?

— Chiar ea.

— Haida-de! Ce, ești nebun?

— Ți-o jur!

— Atunci, spune-mi toate amănuntele.

— Iată-le. Încă de pe vremea domnului Bonderoi, fostul notar, madam Bonderoi folosea, zice-se, secretarii acestuia pentru serviciul ei personal. E una dintre burghezele alea respectabile cu vicii secrete și principii inflexibile, cum există atâtea. Îi plăceau băieții frumoși. Ce poate fi mai firesc? Nouă nu ne plac fetele frumoase?

După ce tătuca Bonderoi a murit, văduva a început să ducă o viață liniștită și ireproșabilă. Se ducea cu sârguință la biserică, vorbea cu dispreț despre ceilalți și nu lăsa să-i scape nimic despre ea.

Apoi a îmbătrânit și a devenit scorpia pe care o știi, înțepată, acră și rea.

Dar iată incredibila întâmplare de joia trecută:

Prietenul meu, Jean d'Anglemare, este, după cum știi, căpitan de dragoni, încazarmat în suburbia Rivette.

Ajungând el mai deunăzi, dimineața, la cazarmă, a aflat că doi oameni din compania lui se luaseră la harță

şi se lăsase cu o chelfăneală groaznică. Onoarea militară are legi severe. Avusese loc un duel. După încăierare, soldaţii s-au împăcat şi, interogaţi de ofiţerul lor, i-au povestit cum s-a iscat gâlceava. Se bătuseră pentru madam Bonderoi.

— Oh!

— Da, prietene, pentru madam Bonderoi! Dar dau cuvântul cavaleristului Siballe:

— Iată cum stă treaba, căpitane. Acu' opşpe luni, mă plimbam pe malul apei, între şase şi şapte seara, când m-a abordat o necunoscută. Mi-a zis, ca şi cum m-ar fi întrebat drumul:

— Militare, vrei să câştigi cinstit zece franci pe săptămână?

I-am răspuns sincer:

— La dispoziţia dumneavoastră, doamnă.

Atunci, ea mi-a zis:

— Caută-mă mâine, la prânz. Sunt doamna Bonderoi, strada Tranchée nr. 6.

— O să viu negreşit, doamnă, staţi liniştită.

Apoi, m-a părăsit cu un aer mulţumit, adăugând:

— Mulţumesc, militare.

— Eu vă mulţumesc, doamnă.

Chestia asta m-a sâcâit până a doua zi.

La prânz, sunam la uşa ei.

Mi-a deschis chiar ea. Avea o groază de panglici în cap.

— Să ne grăbim, a zis, fiindcă slujnica mea ar putea să se întoarcă.

— Mă grăbesc, am zis, dar ce trebuie să fac?

Atunci, a izbucnit în râs şi a răspuns:

— Te faci că nu pricepi, pişicherule?

Nu mă dumiream, căpitane, pe cuvânt de onoare.

A venit şi s-a aşezat lângă mine şi mi-a zis:

— Dacă sufli vreo vorbă despre asta, o să fac în aşa fel s-ajungi la-nchisoare. Jură c-o să ai gura cusută.

I-am jurat ce-a vrut. Dar tot nu pricepeam. Mă treceau năduşelile. Aşa că mi-am scos casca unde ţineam batista. Ea mi-a luat batista şi mi-a şters părul de la tâmple. Apoi m-am pomenit că mă îmbrăţişează şi-mi şopteşte la ureche:

— Aşadar, vrei?

Am răspuns:

— Vreau ce vreţi dumneavoastră, doamnă, că doar d-aia am venit.

Apoi, s-a făcut înţeleasă fără ocolişuri, prin gesturi. Când am văz't despre ce e vorba, mi-am pus casca pe un scaun şi i-am arătat că noi ăştia de la dragoni nu dăm niciodată înapoi, căpitane.

Nu c-ar fi fost cine ştie ce, căci femeia nu era începătoare. Dar nu trebuie să te arăţi prea pretenţios în treaba asta, având în vedere că gologanii sunt preţioşi. Şi apoi, ai familie pe care trebuie s-o întreţii. Îmi ziceam: „O să-mi iasă cinci franci pentru taică-meu din asta."

Când corvoada a luat sfârşit, căpitane, am dat să mă retrag. Ea ar fi vrut să nu plec imediat. Dar i-am zis:

— Fiecare cu datoria lui, doamnă. Un păhărel face doi bani şi două păhărele, patru bani.

Ea a înţeles bine raţionamentul şi mi-a pus în palmă un mic napoleon de zece franci. Nu-mi convenea deloc moneda aia, fiindcă-ţi alunecă în fundul buzunarului şi, dacă pantalonii nu sunt bine cusuţi, o găseşti în ghete sau n-o mai găseşti în veci.

În timp ce mă uitam la bănuţul ăla galben ca un sigiliu de ceară şi-mi ziceam toate astea, ea m-a privit, apoi

s-a înroşit, temându-se că s-a înşelat în privința mea, şi m-a întrebat:

— Găseşti că nu-i de-ajuns?

— Nu-i vorba de asta, doamnă, i-am răspuns, dar, dacă nu vă e cu supărare, aş prefera două monede de cinci franci.

Mi le-a dat şi-am plecat.

De opş'pe luni durează asta, căpitane. Mă duc la ea în fiecare marți seara, atunci când binevoiți să-mi dați permisiunea. Îi place mai mult aşa, fiindcă slujnica ei doarme.

Numai că, săptămâna trecută, nu m-am simțit bine şi a trebuit să mă tratez la infirmerie. A venit marțea, n-aveam cum să ies de-acolo şi-mi făceam inimă rea pentru cei zece franci cu care mă obişnuisem.

Mi-am zis: „Dacă nu se duce nimeni, m-am ras, o să-şi ia cu siguranță un artilerist." Şi chestia asta mă revolta.

Atunci, l-am întrebat pe Paumelle, că suntem consăteni. I-am zis despre ce e vorba:

— Cinci franci pentru tine, cinci franci pentru mine, asta-i înțelegerea.

A fost de acord şi în sfârşit a plecat. Îi dădusem toate informațiile. A bătut la uşă, doamna i-a deschis, l-a poftit înăuntru, s-a uitat la el, dar nu şi-a dat seama că nu-i acelaşi cap.

Înțelegeți, căpitane, un dragon şi c-un dragon, când au cască, seamănă între ei.

Dar deodată, a descoperit transformarea şi-a-ntrebat c-un aer furios:

— Cine sunteți? Ce vreți? Nu vă cunosc!

Atunci, Paumelle s-a explicat. I-a povestit că sunt bolnav şi că l-am trimis ca înlocuitor.

Ea l-a privit, l-a pus şi pe el să jure că păstrează secretul, apoi l-a acceptat, cum bine vă-nchipuiţi, având în vedere că nici Paumelle n-arată rău ca persoană.

Dar când copoiul ăsta s-a întors, căpitane, nu mai voia să-mi dea cei cinci franci ai mei. Dac-ar fi fost pentru mine, n-aş fi zis nimic, dar erau pentru taică-meu şi cu aşa ceva nu-i de glumit.

I-am zis:

— Nu procedezi bine pentru un dragon, faci uniforma de râs.

A ridicat mâna asupra mea, căpitane, zicând că asemenea corvoadă merita mai mult decât dublu.

Fiecare cu părerea lui, nu-i aşa? Nu trebuia să accepte deloc. Aşa că i-am tras un pumn în nas. Restul îl ştiţi.

— Căpitanul Anglemare râdea cu lacrimi când mi-a povestit întâmplarea. Dar m-a pus să jur că păstrez secretul pe care-l garantase celor doi soldaţi. Aşadar, nu mă trăda, ţine totul pentru tine, îmi promiţi?

— Oh! Nu te teme. Dar cum s-au aranjat lucrurile până la urmă?

— Cum? Mă prind că nu ghiceşti!... Madam Bonderoi şi-a păstrat cei doi dragoni, rezervându-le fiecăruia câte-o zi. În felul ăsta, toată lumea e mulţumită.

— Oh! E bună, e bună de tot!

— Unde mai pui că bătrânii părinţi au pâine pe masă, deci datoria e împlinită.

Clar de lună

Doamna Julie Roubère își aștepta sora mai mare, pe doamna Henriette Létoré, care se întorcea dintr-un voiaj în Italia.

Soții Létoré erau plecați de aproape cinci săptămâni. Doamna Henriette își lăsase soțul să se întoarcă singur la proprietatea lor din Calvados, unde interesele îl chemau, și venea să-și petreacă câteva zile la Paris, la sora ei.

Se lăsa seara. În salonașul burghez întunecat de crepuscul, doamna Roubère citea absentă, ridicând privirea la orice zgomot.

Clopoțelul sună în sfârșit și sora ei apăru, înfășurată toată în hainele largi de drum. Și, imediat, fără să se fi recunoscut măcar, se strânseră cu putere în brațe, oprindu-se o clipă doar pentru a o lua numaidecât de la capăt.

Apoi vorbiră, întrebându-se una pe alta despre sănătate, familie și despre mii de alte lucruri, sporovăind, aruncându-și vorbe grăbite, întretăiate, sărind de la una la alta în timp ce doamna Henriette își desfăcea voalul de la pălărie.

Se făcuse noapte. Doamna Roubère sună să i se aducă o lampă și, de îndată ce veni lumina, își privi sora, gata s-o îmbrățișeze iar. Rămase însă încremenită, înspăimântată, fără grai. Doamna Létoré avea pe tâmple două șuvițe mari de păr alb. Restul capului era de un negru întunecat și lucios, dar acolo, numai acolo, din două părți, șuvițele se alungeau ca niște râuri de argint

care se pierdeau imediat în masa întunecată a coafurii. Totuşi, avea abia douăzeci şi patru de ani şi asta se întâmplase subit, după plecarea ei în Elveţia. Ţintuită locului, doamna Roubère o privea uluită, gata să plângă, ca şi cum cine ştie ce nenorocire misterioasă şi teribilă se abătuse asupra soră-sii, şi întrebă:

— Ce ai, Henriette?

Cu un zâmbet trist, un zâmbet bolnav, cealaltă îi răspunse:

— Nimic, te asigur. Te uiţi la părul meu alb?

Dar doamna Roubère o apucă viguros de umeri şi, cercetând-o cu privirea, repetă:

— Ce ai? Spune-mi ce ai. Dacă minţi, să ştii că o să-mi dau seama.

Stăteau faţă în faţă şi doamna Henriette, care devenise lividă, mai-mai să leşine, avea lacrimi în colţul ochilor plecaţi:

Sora repetă:

— Ce ţi s-a întâmplat? Ce ai? Răspunde-mi!

Atunci, cu o voce înăbuşită, cealaltă murmură:

— Am... am un amant.

Şi, punându-şi fruntea pe umărul mezinei, izbucni în plâns.

Apoi, când se mai calmă un pic, când tresăririle pieptului i se potoliră, începu să vorbească dintr-odată, ca şi cum ar fi vrut să dea afară din ea acel secret, să-şi verse durerea într-o inimă prietenă.

Atunci, ţinându-se strâns de mâini, cele două femei se duseră să se întindă pe o canapea în fundul întunecat al salonului şi cea mai tânără, trecându-şi braţul pe după gâtul surorii mai mari, ţinându-i capul pe inima ei, ascultă.

— Oh, recunosc, n-am nicio scuză; nu mă mai înțeleg nici eu, sunt nebună din ziua aceea. Ai grijă, micuțo, ai grijă de tine; dacă ai ști cum suntem de slabe, cum cedăm, cât de repede ne prăbușim! Dintr-o nimica toată, din te miri ce, o înduioșare, una dintre acele melancolii subite care îți trec prin suflet, nevoia de a deschide brațele, de a drăgăli și de a săruta pe care o avem cu toatele în unele momente.

Îl cunoști pe soțul meu și știi cât îl iubesc; dar este matur și chibzuit și nu înțelege nimic din toate înfiorările tandre ale unei inimi de femeie. Este mereu, mereu același, mereu bun, mereu zâmbitor, mereu complezent, mereu perfect. Oh, cum aș fi vrut uneori să mă ia brusc în brațe, să mă acopere cu acele sărutări încete și dulci care contopesc două ființe, care sunt ca niște confidențe mute! Cum aș fi vrut să fi avut și el renunțări, slăbiciuni, să fi avut nevoie de mine, de mângâierile mele, de lacrimile mele!

Toate astea-s prostii, dar așa suntem noi, femeile. Ce putem face?

Și totuși, niciodată nu mi-ar fi trecut prin cap să-l înșel. Azi, faptu-i consumat, fără iubire, fără motiv, fără nimic, doar fiindcă, într-o noapte, luna se oglindea în lacul din Lucerna.

De o lună de când călătoream împreună, soțul meu, prin indiferența lui calmă, îmi paraliza entuziasmul, îmi stingea înflăcărările. În timp ce coboram coastele, la apusul soarelui, în galopul celor patru cai ai diligenței, eu, zărind în aburul transparent al dimineții văile întinse, pădurile, râurile, satele, băteam din palme încântată și îi ziceam: „Ce frumos este, dragul meu, sărută-mă așadar!“ Iar el îmi răspundea cu un surâs binevoitor și

rece, ridicând ușor din umeri: „Ăsta nu-i un motiv să ne sărutăm, faptul că-ți place peisajul."

Vorbele lui mă înghețau până-n inimă. Mi se pare totuși că, atunci când iubești, ar trebui să ai mereu dorința de a iubi și mai mult, mai ales în fața spectacolelor care te emoționează.

În sfârșit, aveam în mine clocotiri de poezie pe care el le împiedica să se reverse. Ce să-ți spun? Eram aproape ca un cazan plin cu vapori și închis ermetic.

Într-o seară (eram de patru zile într-un hotel din Fluelen), Robert, suferind de o migrenă, a urcat să se culce imediat după cină, iar eu m-am dus să mă plimb singură pe malul lacului.

Era o noapte ca-n basme. Luna rotundă se etala în mijlocul cerului, munții înalți, cu zăpezile lor, păreau împodobiți cu argint, iar apa, toată numai reflexe, avea ușoare tremurări lucitoare. Aerul era blând, încărcat cu acea căldură plăcută și pătrunzătoare care ne moleșește și ne înduioșează fără motiv. Dar cât de sensibil și vibrant e sufletul în acele momente! Cât de repede tresare și cu câtă putere simte!

M-am așezat pe iarbă și am privit lacul acela mare, melancolic și fermecător. Se petrecea un lucru straniu cu mine: îmi venea așa o nesățioasă nevoie de iubire, o revoltă împotriva banalei platitudini din viața mea. Așadar, n-am să mă plimb niciodată la brațul unui bărbat, de-a lungul unui mal scăldat de lumina lunii? Nu voi simți niciodată tulburarea unor sărutări apăsate, delicioase și înnebunitoare în vreuna dintre aceste nopți blânde pe care Dumnezeu se pare că le-a făcut anume pentru tandrețe? Nu voi fi înlănțuită cu febrilitate de brațe puternice, în întunericul luminat al unei seri de vară?

Și am început să plâng ca o nebună.

Am auzit zgomot în spatele meu. Un bărbat stătea în picioare și mă privea. Când am întors capul, m-a recunoscut și a înaintat spre mine:

— Plângeți, doamnă?

Era un tânăr avocat care călătorea împreună cu mama lui și cu care ne întâlnisem de mai multe ori. Mă urmărise adesea cu privirea.

Eram atât de tulburată, că n-am știut ce să răspund, ce să gândesc. M-am ridicat și-am zis că nu mă simt bine.

El a început să meargă alături de mine, într-un mod firesc și respectuos, și mi-a vorbit despre voiajul nostru. Tot ce simțisem eu, spunea și el; tot ce mă făcea să mă înfior, înțelegea ca mine, mai bine încă decât mine. Și dintr-odată a început să îmi recite versuri, niște versuri din Musset. Mă sufocam, cuprinsă de o emoție de nedescris. Mi se părea că până și munții, lacul, clarul de lună, șopteau lucruri nespus de dulci...

Și asta se întâmpla nu știu cum, nu știu de ce, într-un soi de halucinație...

Cât despre el... nu l-am revăzut decât a doua zi, în momentul plecării.

Mi-a dat cartea lui de vizită!...

Și doamna Létoré, prinzându-se din brațele surorii ei, scotea niște gemete care aduceau a vaiete.

Atunci, doamna Roubère, calmă, gravă, rosti încetișor:

— Vezi tu, dragă soră, adesea nu iubim un bărbat anume, ci iubirea. Și, în seara aceea, clarul de lună a fost adevăratul tău amant.

Doamna Parisse

I

Eram așezat pe digul micuțului port Obernon, în apropiere de cătunul Salis, pentru a contempla orașul Antibes la apusul soarelui. Nu mai văzusem niciodată ceva atât de surprinzător și de frumos.

Orășelul, închis între zidurile masive de apărare construite de domnul Vauban, înainta în mare până în mijlocul imensului golf Nisa. Valurile înalte din larg se spărgeau la piciorul lui, înconjurându-l cu o floare de spumă. Deasupra meterezelor, vedeai casele cățărându-se unele peste altele până la două turnuri înălțate spre cer ca două coarne ale unui coif antic. Și aceste două turnuri se conturau pe albul lăptos al Alpilor, pe uriașul și îndepărtatul zid de zăpadă care bara întreg orizontul.

Între spuma albă de la piciorul zidurilor și zăpada albă de pe țărmul cerului, orășelul strălucitor care se ridica pe fondul albăstrui al primilor munți oferea razelor de soare la apus o piramidă de case cu acoperișuri roșii, ale căror fațade erau și ele albe, dar atât de diferite totuși, încât păreau de toate nuanțele.

Deasupra Alpilor, cerul era el însuși de un albastru aproape alb ca și cum ar fi fost decolorat de zăpadă. Câțiva nori de argint pluteau foarte aproape de culmile palide și, de cealaltă parte a golfului, orașul Nisa, culcat pe țărmul apei, se întindea ca un fir alb între mare și munte. Două corăbii mari cu pânze triunghiulare,

împinse de o briză puternică, păreau să plutească pe valuri. Priveam uluit.

Era unul dintre acele lucruri atât de plăcute, de rare și de delicioase când le vezi, încât îți intră în suflet pentru totdeauna ca amintirile unor clipe de fericire. Vezi, gândești, suferi, ești emoționat, iubești cu privirea. Cel care știe să simtă cu ochiul încearcă, atunci când contemplă lucrurile și ființele, aceeași plăcere vie, rafinată și profundă ca bărbatul cu ureche delicată și sensibilă căruia muzica îi răvășește inima.

I-am zis însoțitorului meu, domnul Martini, un meridional get-beget:

— Iată, fără îndoială, unul dintre cele mai rare spectacole pe care mi-a fost dat să le-admir. Am văzut Muntele Saint-Michel, acest giuvaer monstruos de granit, ieșind din nisipuri la ivirea zorilor.

Am văzut, în Sahara, lacul Raïanechergui, lung de cincizeci de kilometri, lucind sub o lună strălucitoare precum soarele nostru și degajând spre ea un abur alb asemănător cu o dâră de lapte.

Am văzut, în insulele Lipari, fantasticul crater de sulf al muntelui Volcanello, floare uriașă care fumegă și arde, floare galbenă imensă, desfăcută în plină mare și a cărei tijă este un vulcan.

Ei, bine, n-am văzut totuși nimic mai uluitor decât Antibes înălțându-se pe fundalul Alpilor la apusul soarelui.

Și nu știu de ce mă obsedează niște amintiri antice, îmi vin în minte versuri de Homer; am senzația că asta e un oraș din vechiul Orient, e un oraș din Odiseea, e Troia! Deși Troia a fost departe de mare.

Domnul Martini scoase din buzunar ghidul Sarty și citi:

— Acest oraș a fost la origine o colonie fondată de foceenii din Marsilia către anul 340 î.H. Ei i-au dat numele grec Antipolis, adică „oraș opus", oraș situat în fața altui oraș, fiindcă, într-adevăr, se afla față în față cu Nisa, altă colonie marsilieză.

După cucerirea galilor, romanii au făcut din Antibes un oraș municipal; locuitorii lui se bucurau de privilegiile unei cetăți romane.

Dintr-o epigramă a lui Marțial, știm că, pe vremea lui...

Continua. Îl oprii.

— Puțin îmi pasă ce-a fost. Vă spun că am în fața ochilor un oraș din Odiseea. Coasta Asiei și coasta Europei se aseamănă pe cele două țărmuri, dar celălalt mal al Mediteranei nu trezește deloc în mine amintirea timpurilor eroice precum acesta.

Un zgomot de pași mă făcu să întorc capul. O femeie, o brunetă înaltă, trecea pe drumul care urmează țărmul mării, ducând spre promontoriu.

Domnul Martini murmură, apăsând pe ultimele cuvinte:

— E doamna Parisse, o știți!

Nu n-o știam, dar acel nume rostit, acel nume de conducător troian, îmi confirmă visul.

Zisei totuși:

— Cine e această doamnă Parisse?

Se arătă uluit că nu-i cunosc povestea. Spusei că n-o știam deloc și mă uitam la femeia care trecea fără să ne vadă, visând, mergând cu pași solemni și lenți, cum mergeau fără îndoială femeile din Antichitate. Trebuie

că avea în jur de treizeci și cinci de ani și încă mai era frumoasă, foarte frumoasă, deși cam plinuță. Domnul Martini îmi povesti cele ce urmează.

II

Doamna Parisse, fostă domnișoară Combelombe, se căsătorise, cu un an înainte de războiul din 1870, cu domnul Parisse, funcționar al guvernului. Pe atunci, era o tânără frumoasă, dar, pe cât de zveltă și de veselă fusese, pe atât de robustă și de tristă devenise. Îl acceptase cu regret pe domnul Parisse, unul dintre acei bărbați scunzi, burduhănoși și cu picioare scurte care merg cu pași mărunți și repezi, înotând în pantalonii mereu prea largi.

După război, Antibes a fost ocupat de un singur batalion de linie comandat de domnul Jean de Carmelin, un tânăr ofițer decorat în timpul campaniei și care tocmai primise cele patru galoane.

Întrucât se plictisea îngrozitor în acea fortăreață, în acel bordei sufocant închis cu două șiruri de ziduri enorme, comandantul se ducea adesea să se plimbe pe promontoriu, un soi de parc sau de pădure de pini bătută de toate brizele din larg.

Aici a întâlnit-o pe doamna Parisse care venea și ea, în serile de vară, să respire aerul răcoros de sub copaci. Cum s-au îndrăgostit? Cine știe? Se întâlneau, se priveau și, când nu se mai vedeau, se gândeau fără îndoială unul la altul. Imaginea tinerei cu ochii căprui, cu părul negru și fața palidă, a frumoasei și sincerei meridionale care râdea cu toată gura, plutea fără încetare prin fața ochilor ofițerului care-și continua plimbarea

mestecându-și trabucul în loc să-l fumeze. Iar imaginea comandantului strâns în tunica lui, cu pantaloni roșii și galoane de aur, cu mustața blondă răsucită, trebuie că-i trecea doamnei Parisse prin fața ochilor seara când soțul ei, prost ras și prost îmbrăcat, scurt de picioare și pântecos, se întorcea acasă pentru cină.

Tot întâlnindu-se, poate că își zâmbeau atunci când se revedeau; și tot revăzându-se, și-au imaginat că se cunosc. Cu siguranță, el a salutat-o. Ea a fost surprinsă și s-a înclinat puțin, puțin de tot, doar atât cât era nevoie ca să nu pară nepoliticoasă. Dar, după cincisprezece zile, i-a răspuns la salut de la depărtare, înainte chiar de a ajunge unul lângă altul. El i-a vorbit! Despre ce? Despre apusul de soare fără nicio îndoială. L-au admirat împreună, privindu-l mai mult în adâncul ochilor celuilalt decât la orizont. Și în toate serile, vreme de două săptămâni, acesta a fost pretextul banal și constant al unei conversații de câteva minute.

Apoi au îndrăznit să facă împreună câțiva pași, vorbind despre te miri ce nimicuri. Dar ochii lor își spuneau deja mii de lucruri mai intime, acele lucruri secrete, încântătoare care se reflectă în blândețe, în emoția privirii, și care fac să-ți bată inima, căci ele dezvăluie sufletul mai mult decât o mărturisire.

Apoi, el i-a luat probabil mâna și a îngăimat acele cuvinte pe care femeia le ghicește fără a lăsa impresia că le aude.

Și au ajuns la concluzia că se iubesc fără să-și fi dovedit-o prin nimic senzual sau brutal.

Ea una ar fi rămas la nesfârșit în această etapă a tandreții, dar el voia să meargă mai departe. Și o pre-

sa în fiecare zi, cu tot mai multă înfocare, să-i satisfacă dorința nestăpânită.

Ea rezista, nu voia, părea hotărâtă să nu cedeze deloc.

Totuși, într-o seară, i-a zis așa, ca din întâmplare:

— Soțul meu tocmai a plecat la Marsilia. O să stea acolo patru zile.

Jean de Carmelin i s-a aruncat la picioare, a implorat-o să-i deschidă ușa chiar în acea seară, pe la orele unsprezece. Dar ea nici n-a vrut s-audă și s-a întors acasă făcând-o pe supărata.

Comandantul a fost prost-dispus toată seara. A doua zi, chiar în zori, se plimba furios pe metereze, de la instrucția toboșarilor la instrucția plutonului, și aruncând pedepse ofițerilor și soldaților de parc-ar fi aruncat cu pietre într-o mulțime. Dar, întorcându-se să mănânce, a găsit sub șervet, într-un plic, aceste trei cuvinte: „Astă-seară, orele zece." Și fără niciun motiv, i-a dat cinci franci băiatului care-l servea.

Ziua i s-a părut foarte lungă. A petrecut cea mai mare parte din ea ferchezuindu-se și parfumându-se.

Când să se așeze la masă ca să cineze, i s-a înmânat un alt plic. A găsit înăuntru o telegramă: „Draga mea, afaceri terminate. Mă întorc diseară, cu trenul de nouă. Parisse".

Comandantul îi trase o înjurătură atât de violentă, încât băiatul scăpă supiera pe parchet.

Ce să facă? Desigur, o voia chiar în seara aia, cu orice preț; și urma să o aibă. Urma să o aibă prin orice mijloace, chiar de trebuia să-i aresteze și să-i bage la închisoare bărbatul. Deodată, i-a trecut prin cap o idee nebunească. A cerut hârtie și a scris:

„Doamnă,

Nu se va întoarce diseară, v-o jur, iar eu voi fi la orele zece acolo unde știți. N-aveți teamă de nimic, răspund eu de tot, pe onoarea mea de ofițer.

Jean de Carmelin.“

Și, punând să fie dusă scrisoarea, a cinat liniștit. Către orele opt, l-a chemat pe căpitanul Gribois, al doilea la comandă după el, și i-a spus, rulând între degete depeșa mototolită a domnului Parisse:

— Căpitane, am primit o telegramă cu totul neobișnuită și al cărei conținut chiar mi-e imposibil să ți-l divulg. Vei da ordin să se închidă imediat și să se păzească porțile orașului, astfel încât nimeni, ai auzit bine, nimeni să nu intre ori să iasă înainte de șase dimineața. De asemenea, vei pune să circule patrule pe străzi și să forțeze locuitorii să se întoarcă la casele lor până la orele nouă. Oricine va fi găsit afară după această oră va fi condus la domiciliul său *manu militari*. Dacă oamenii tăi mă întâlnesc în noaptea asta, se vor îndepărta imediat de mine, prefăcându-se că nu mă recunosc. Ai înțeles?

— Da, domnule comandant.

— Te însărcinez cu executarea acestor ordine, dragul meu căpitan.

— Da, domnule comandant.

— Vrei un pahar de lichior?

— Cu plăcere, domnule comandant.

Au ciocnit, au băut lichiorul galben, și căpitanul Gribois a plecat.

III

Trenul de la Marsilia a intrat în gară la orele nouă fix, a lăsat pe peron doi călători și și-a continuat cursa spre Nisa.

Unul, domnul Saribe, negustor de ulei, era înalt și slab, celălalt, domnul Parisse, mic și gras.

Au pornit la drum umăr la umăr, cu bagajele în mână, spre orașul aflat la un kilometru depărtare.

Dar, ajungând la intrarea în port, santinelele și-au îndreptat puștile, cu baioneta înainte, înspre ei, somându-i să se îndepărteze.

Înspăimântați, stupefiați, năuciți de uimire, cei doi s-au îndepărtat și au chibzuit. Apoi, după ce s-au sfătuit, s-au întors cu precauție ca să parlamenteze, făcându-și cunoscute numele.

Dar soldații trebuie că aveau ordine severe, căci i-au amenințat c-o să tragă. Așa că cei doi călători, îngroziți, s-au retras în pas alergător, abandonându-și bagajele care îi îngreunau.

Au făcut înconjurul meterezelor și s-au prezentat la poarta dinspre drumul care duce la Cannes. Era tot închisă și păzită și ea de o santinelă amenințătoare. Domnii Saribe și Parisse, bărbați prudenți, n-au insistat mai mult și s-au întors la gară pentru a căuta un adăpost, căci nu era sigur să rămână pe lângă fortificații după apusul soarelui.

Amploiatul de serviciu, surprins și somnoros, le-a dat voie să aștepte dimineața în salonul călătorilor. Au rămas acolo unul lângă altul, fără lumină, pe canapeaua de velur verde, prea înspăimântați ca să se gândească să doarmă. Noaptea a fost lungă pentru ei.

Pe la orele şase şi jumătate, au aflat că porţile erau deschise şi că puteau în sfârşit să intre în Antibes.

Au pornit iar la drum, dar nu şi-au mai găsit bagajele abandonate.

Când au intrat, încă îngrijoraţi puţin, pe poarta oraşului, comandantul Jean de Carmelin, cu ochi vicleni şi vârfurile mustăţii răsucite în sus, a venit el însuşi să-i recunoască şi să-i interogheze.

Apoi, i-a salutat politicos, scuzându-se că i-a făcut să petreacă o noapte în condiţii rele. Fusese nevoit să execute nişte ordine.

Spiritele erau încinse în Antibes. Unii vorbeau despre o surpriză pusă la cale de italieni, alţii despre o debarcare a prinţului imperial, iar alţii bănuiau că ar fi o conspiraţie orléanistă. Adevărul n-a fost ghicit decât mai târziu, când s-a aflat că batalionul comandantului a fost trimis foarte departe şi că domnul Jean de Carmelin, aspru pedepsit.

IV

Domnul Martini sfârşise de vorbit. Doamna Parisse se întorcea, îşi terminase plimbarea. Trecu demnă pe lângă mine, cu ochii la Alpii ale căror culmi erau acum rozalii sub ultimele raze ale soarelui.

Îmi venea s-o salut pe trista şi sărmana femeie care se gândea probabil tot timpul la acea noapte de dragoste, atât de îndepărtată deja, şi la bărbatul curajos care, pentru un sărut al ei, îndrăznise să pună un oraş sub stare de asediu şi să-şi compromită tot viitorul.

Astăzi, o uitase fără îndoială, afară numai dacă nu povestea, la o băută, acea farsă îndrăzneață, comică și tandră.

Îl revăzuse oare? Îl mai iubea încă? Și mă gândeam: „Iată o trăsătură a iubirii moderne, care este grotescă și totuși eroică. Acel Homer care ar cânta despre Elena asta și despre aventura lui Menelaos al ei, ar trebui să aibă sufletul lui Paul de Kock. Și totuși, eroul acestei femei abandonate este neînfricat, temerar, frumos, vânjos ca Ahile și mai viclean decât Ulise.“

Soția mea

Era la sfârșitul unei cine între bărbați, bărbați însurați, vechi prieteni, care se mai întâlneau câteodată fără nevestele lor, ca pe vremuri, când erau flăcăi. Se mânca mult, se bea mult, se vorbea despre toate, se depănau amintiri, acele amintiri calde care fac, fără voia ta, să-ți înflorească un zâmbet pe chip și să-ți tremure inima. Unul zicea:

— Îți mai amintești, Georges, de excursia la Saint-Germain cu fetițele alea două din Montmartre?

— Zău așa! Cum să nu-mi amintesc?

Și rememorau detalii, și asta, și ailaltă, mii de lucruri mărunte, care le mai făceau plăcere și astăzi.

Ajunseră să vorbească despre căsătorie și toți ziseră cu un aer sincer: „Ah! Dac-ar fi s-o iau de la capăt!..." Georges Duportin adăugă:

— Este extraordinar cât de ușor cazi în capcană. Ești foarte hotărât să nu-ți iei niciodată nevastă. Și apoi, într-o primăvară, pleci la țară. E cald, vara se anunță frumoasă, câmpul este înflorit, întâlnești o fată la niște prieteni, îți cade cu tronc și... gata! Te întorci însurat.

Pierre Létoile strigă:

— Exact! Asta-i povestea mea, doar că detaliile sunt diferite...

Amicul lui îl întrerupse:

— Tu n-ai de ce să te plângi. Ai cea mai încântătoare femeie din lume, drăguță, amabilă, perfectă. Cu siguranță, ești cel mai fericit dintre noi.

Celălalt reluă:

— Nu-i vina mea.

— Cum așa?

— E adevărat că am o nevastă perfectă, dar am luat-o în căsătorie fără voia mea.

— Haida-de!

— Da... Iată cum s-a întâmplat. Aveam treizeci și cinci de ani și n-aveam de gând să mă însor nici mort. Fetele tinere mi se păreau insipide, iar mie îmi plăcea să mă distrez.

În luna mai, am fost invitat la nunta vărului meu Simon d'Erabel, în Normandia. A fost o nuntă normandă în toată puterea cuvântului. Ne-am așezat la masă la orele cinci seara și la unsprezece încă mai mâncam. Mă cuplaseră, pentru ocazia asta, cu domnișoara Dumoulin, fiica unui colonel în retragere, o tânără blondă și milităroasă, bine făcută, îndrăzneață și guralivă. M-a acaparat complet toată ziua, m-a dus în parc, m-a pus să dansez vrând-nevrând, m-a plictisit de moarte.

Îmi ziceam: „Treacă-meargă pentru astăzi, dar mâine am tăiat-o. Mi-ajunge."

Pe la orele unsprezece seara, femeile s-au retras în camerele lor. Bărbații au rămas să fumeze în timp ce beau, sau să bea în timp ce fumau, dacă vă place mai mult.

Prin fereastra deschisă, se vedea petrecerea câmpenească. Mojici și mojice săltau în horă, urlând o melodie de dans sălbatic pe care o acompaniau anemic doi violoniști și un clarinetist cocoțați pe o masă mare de bucătărie folosită ca estradă. Cântarea zbuciumată a țăranilor acoperea în întregime sunetul instrumentelor și muzica aceea firavă, sfâșiată de vocile dezlănțuite,

părea să cadă din cer ruptă în bucăți, în mici fragmente de note risipite.

Din două butoaie mari, înconjurate de torțe aprinse, curgea băutură pentru mulțime. Doi bărbați spălau paharele sau bolurile într-un ciubăr și le întindeau imediat sub robinetele din care curgeau firicelul roșu de vin sau firicelul auriu de cidru pur. Iar dansatorii însetați, bătrânii liniștiți ori fetele nădușite se înghesuiau, întindeau brațele pentru a apuca un vas oarecare și pentru a da pe gât cu gâlgâituri, lăsându-și capul pe spate, licoarea pe care o preferau. Pe o masă, găseai pâine, unt, brânzeturi și cârnați. Fiecare lua câte-o îmbucătură din când în când. Și, sub câmpul de foc al stelelor, îți făcea plăcere să vezi petrecerea aia strașnică și sănătoasă, îți venea și ție cheful să bei din butoaiele mari, pântecoase, și să mănânci pâine țărănească cu unt și cu o ceapă crudă.

M-a cuprins o dorință nebună să iau parte la acea veselie și mi-am abandonat tovarășii.

Drept să vă spun, eram poate un pic afumat, dar în curând am devenit turmentat de-a binelea.

Apucasem de mână o țărancă robustă care gâfâia din greu și am făcut-o să salte nebunește până când am simțit că mi se taie răsuflarea.

Apoi, am băut o gură de vin și am luat la joc altă femeie trupeșă. După aceea, ca să mă răcoresc, am dat pe gât un bol plin cu cidru și am început iar să țopăi ca un apucat.

Eram grațios. Flăcăii, încântați, mă priveau cu admirație, încercând să mă imite. Fetele voiau toate să danseze cu mine și săreau greoi cu eleganța unor văcuțe.

În sfârșit, din horă-n horă, din pahar de vin în pahar de cidru, m-am pomenit, pe la două dimineața, că eram atât de beat, încât nu mă mai puteam ține pe picioare.

Conștient de starea în care mă aflam, am vrut să mă duc în camera mea. Castelul dormea, tăcut și întunecat.

N-aveam chibrituri și toată lumea se culcase. De îndată ce am ajuns în vestibul, m-a luat cu amețeli. Mi-a fost foarte greu să găsesc balustrada. De fapt, am dat peste ea din întâmplare, pe bâjbâite, și m-am așezat pe prima treaptă a scării, încercând să-mi limpezesc un pic gândurile.

Camera mea se afla la etajul al doilea, a treia ușă pe stânga. Din fericire, nu uitasem lucrul ăsta. Încurajat de această amintire, m-am ridicat, nu fără oarecare greutate, și am început urcușul, treaptă cu treaptă, cu mâinile încleștate pe bara de fier, ca să nu cad, și cu ideea fixă de a nu face zgomot.

Doar de vreo trei-patru ori n-am nimerit scările cu piciorul și am căzut în genunchi, dar, grație forței din brațe și voinței puternice, am evitat o rostogolire completă.

Până la urmă, am ajuns la etajul al doilea și m-am aventurat pe coridor, pipăind pereții. Am dat peste o ușă. Am început să număr: „Una", dar un vertij neașteptat m-a desprins de zid și m-a făcut să execut o piruetă ciudată care m-a azvârlit pe celălalt perete despărțitor. Am vrut să revin în linie dreaptă. Traversarea a fost lungă și grea. În sfârșit, am ajuns pe partea care trebuie și am mers din nou de-a lungul ei, cu prudență, până am dat de o altă ușă. Ca să fiu sigur că nu mă înșel, am numărat iar cu voce tare: „Două" și am plecat mai departe. În cele din urmă, am găsit-o pe-a treia. Mi-am zis: „Trei sunt eu" și am răsucit cheia în broască. Ușa s-a deschis. În pofida tulburării mele, m-am gândit: „Din moment ce se deschide, e camera mea." Și am înaintat în beznă după ce am închis ușa la loc încetișor.

M-am lovit de ceva moale: şezlongul meu. M-am întins imediat pe el.

În situaţia mea, nu trebuia să mă încăpăţânez să-mi caut noptiera, sfeşnicul, chibriturile. Mi-ar fi luat cel puţin două ore. Mi-ar fi trebuit tot atâta timp ca să mă dezbrac. Şi poate că nici n-aş fi reuşit. Aşa că am renunţat.

Mi-am scos doar ghetele, m-am descheiat la jiletcă fiindcă mă sugruma, m-am desfăcut la pantaloni şi am căzut într-un somn adânc.

Am dormit mult, fără îndoială. Am fost trezit brusc de o voce puternică ce întreba, foarte aproape de mine:

— Cum, încă dormi, leneşo? Ştii că-s orele zece?

O voce de femeie a răspuns:

— Deja?! Eram atât de obosită de ieri.

Mă întrebam cu stupefacţie ce voia să însemne acel dialog.

Unde eram? Ce făcusem?

Mintea îmi plutea, învăluită încă într-o nebuloasă.

Prima voce a reluat:

— O să trag draperiile.

Am auzit nişte paşi care se apropiau de mine. M-am ridicat în capul oaselor complet înnebunit de spaimă. Atunci, am simţit o mână pe cap. Am făcut o mişcare bruscă. Vocea a întrebat tare:

— Cine e?

M-am ferit să răspund. Două mâini furioase m-au apucat. La rândul meu, am înlănţuit şi eu cu braţele pe cineva şi a început o luptă cumplită. Ne rostogoleam, răsturnând mobilele, lovind pereţii.

Vocea de femeie striga îngrozită:

— Ajutor, ajutor!

Au sărit servitori, vecini, doamne speriate. S-au deschis obloanele și s-au tras draperiile. Mă băteam cu colonelul Dumoulin!

Dormisem lângă patul fiicei lui.

După ce ne-au despărțit, am fugit în camera mea năucit de uimire. M-am încuiat cu cheia și m-am așezat cu picioarele pe un scaun, căci ghetele îmi rămăseseră în odaia tinerei.

Auzeam zarvă mare în tot castelul, uși închise și deschise, șușoteli, pași repezi.

După o jumătate de oră, cineva mi-a bătut la ușă. Am strigat:

— Cine e?

Era unchiul meu, tatăl mirelui din ajun. Am deschis.

Era palid și furios și m-a luat tare:

— Te-ai purtat la mine-n casă ca un mitocan, înțelegi?

Apoi a adăugat pe un ton mai blând:

— Cum de te-ai lăsat surprins la zece dimineața, dobitocule? Te duci să dormi buștean în camera fetei în loc să pleci imediat... imediat după.

Am strigat:

— Dar, unchiule, te asigur că nu s-a întâmplat nimic... Eram beat și am greșit ușa.

A ridicat din umeri:

— Haide, nu spune prostii.

Am ridicat mâna:

— Ți-o jur pe onoarea mea.

Unchiul meu a reluat:

— Da, e-n regulă. E de datoria ta să spui asta.

M-am supărat la rându-mi și i-am povestit toată pățania. Mă privea cu ochii măriți de uimire, neștiind ce să creadă.

Apoi a ieșit să discute cu colonelul.

Am aflat că se formase un soi de tribunal al mamelor, în care erau judecate diferitele faze ale situației.

S-a întors o oră mai târziu, s-a așezat cu un aer de judecător și a început:

— Orice-ar fi, nu văd pentru tine alt mod de a ieși din încurcătură decât s-o iei de nevastă pe domnișoara Dumoulin.

Am sărit în sus îngrozit:

— Nu, asta niciodată!

A întrebat grav:

— Dar ce-ai de gând să faci?

Am răspuns cu simplitate:

— Păi... să plec atunci când îmi vor da înapoi ghetele.

Unchiul a reluat:

— Hai să lăsăm gluma la o parte, rogu-te. Colonelul e hotărât să-ți zboare creierii când o să dea ochii cu tine. Și poți fi sigur că nu te amenință degeaba. Când i-am vorbit de un duel, mi-a răspuns: „Nu, vă spun că o să-i zbor creierii."

Să examinăm acum chestiunea din alt punct de vedere.

Fie ai sedus-o pe copila asta și, atunci, e cu atât mai rău pentru tine, băiete, nu te-ncurci cu fete tinere.

Fie ai greșit ușa pentru că erai beat, așa cum zici. Atunci, e și mai rău pentru tine. Nu te pui în situații atât de ridicole. Oricum, biata fată și-a pătat reputația, căci nu vor fi crezute niciodată explicațiile cu beția. Adevărata victimă, singura victimă în acest caz, este ea. Gândește-te.

Şi a plecat în timp ce eu strigam în urma lui:

— Spune ce vrei. N-o s-o iau de nevastă.

Am rămas singur încă o oră.

Apoi a venit şi mătuşă-mea. Plângea. S-a folosit de toate argumentele. Nimeni nu credea că făcusem o greşeală. Nu puteau să admită că tânăra uitase să încuie uşa într-o casă plină de lume. Colonelul o pălmuise. Fata plângea încă de dimineaţă. Era un scandal teribil, de neuitat.

Şi buna mea mătuşă a adăugat:

— Cere-o în căsătorie, poate găsim o cale să te scoatem din belea când vom discuta condiţiile contractului.

Perspectiva asta mă uşura. Şi am consimţit să-mi scriu cererea. După o oră, mă întorceam la Paris.

Am fost anunţat a doua zi că cererea mea era acceptată.

În trei săptămâni, fără să fi putut găsi o şmecherie, un mod de a da înapoi, anunţurile au fost publicate, invitaţiile trimise, contractul semnat, şi m-am trezit, într-o luni dimineaţă, în mijlocul unei biserici luminate, alături de tânăra care plângea, după ce declarasem în faţa primarului că eram de acord s-o iau de soţie... până la moartea unuia din noi.

N-o mai revăzusem între timp şi o priveam pieziş, cu o oarecare uimire răuvoitoare. Totuşi, nu era urâtă, dar chiar deloc. Îmi ziceam: „Iată una care n-o să râdă în toate zilele."

Nu m-a privit nici măcar o dată până seara şi n-a scos un cuvânt.

Pe la miezul nopţii, am intrat în camera nupţială cu intenţia de a-i face cunoscute hotărârile mele, căci eram stăpân acum.

Am găsit-o așezată într-un fotoliu, îmbrăcată ca în timpul zilei, cu ochii roșii și fața palidă. S-a ridicat de cum am intrat și a venit la mine cu gravitate.

— Domnule, mi-a zis, sunt gata să fac ce-mi porunciți. O să mă ucid dacă doriți.

Era drăguță foc fata colonelului în acest rol eroic. Am îmbrățișat-o, era dreptul meu.

Și mi-am dat seama în curând că nu eram în pagubă.

Iată, se fac cinci ani de când sunt însurat. Încă nu regret deloc.

Pierre Létoile tăcu. Tovarășii lui râdeau. Unul dintre ei zise:

— Căsătoria este o loterie. Nu trebuie niciodată să alegi numerele, cele ale hazardului sunt cele mai bune.

Iar un altul adăugă în chip de concluzie:

— Da, dar nu uitați că Dumnezeul bețivilor a ales pentru Pierre.

O pasiune

Marea era strălucitoare și calmă, abia mișcată de maree, și pe dig tot orașul Le Havre privea intrarea navelor în port.

Le vedeai de departe, numeroase, unele, vapoare mari cu aburi, înconjurate de fum; altele, corăbii cu pânze, trase de remorchere aproape invizibile, înălțându-și spre cer catargele goale, ca niște copaci despuiați.

Veneau din toate părțile orizontului spre gura strâmtă a digului care înghițea acești monștri. Iar ei gemeau, țipau, șuierau, scuipând jeturi de abur ca o răsuflare gâfâită.

Doi ofițeri tineri se plimbau pe digul plin de lume, salutând, fiind salutați, oprindu-se din când în când pentru a sta de vorbă.

Dintr-odată, unul dintre ei, cel mai înalt, Paul d'Henricel, strânse brațul camaradului său Jean Renoldi, apoi, cu o voce șoptită, îi zise:

— Uite-o pe doamna Poinçot. Fii atent, te asigur că-ți face cu ochiul.

Doamna Poinçot venea la brațul soțului ei, un armator bogat. Era o femeie de vreo patruzeci de ani, încă foarte frumoasă, cam plinuță, dar, grație rotunjimilor ei, rămasă proaspătă ca la douăzeci de ani. Prietenii îi spuneau Zeița, din cauza înfățișării semețe, a ochilor mari, negri, a nobleții pe care o emana întreaga ei persoană. Avea o reputație ireproșabilă. Niciodată nu fusese atinsă

de vreo bănuială. Era dată ca exemplu de femeie onorabilă și nevinovată, atât de demnă, încât niciun bărbat n-ar fi cutezat să se gândească la ea.

Dar iată că, de o lună încoace, Paul d'Henricel îi tot spunea amicului său Renoldi că doamna Poinçot îl privea drăgăstos. Și insista:

— Fii sigur că nu mă înșel, văd clar, te iubește, te iubește cu pasiune, ca o femeie neprihănită care n-a iubit niciodată. Patruzeci de ani e o vârstă cumplită pentru femeile cinstite, atunci când sunt simțitoare; își pierd mințile și fac nebunii. Asta-i atinsă, monșer. E ca o pasăre rănită și o să cadă în brațele tale... Poftim, privește.

Celebra femeie venea spre ei, cu cele două fiice în vârstă de doisprezece și cincisprezece ani mergând înaintea ei, și se îngălbeni brusc la față zărindu-l pe ofițer. Se uita la el cu ardoare, cu o privire fixă, și nu părea să mai vadă nimic în jurul ei, nici copiii, nici soțul, nici mulțimea. Le răspunse la salut celor doi tineri fără să-și plece privirea care îi era aprinsă de o asemenea văpaie, încât, într-un final, o bănuială pătrunse în mintea locotenentul Renoldi.

Amicul lui murmură:

— Eram sigur. De data asta, ai văzut? Ei, drace, încă-i o bucățică bună.

Dar Jean Renoldi nu voia nicidecum o intrigă mondenă. Nu tocmai amator de iubire, el își dorea înainte de toate o viață tihnită și se mulțumea cu legături de ocazie pe care un tânăr le găsește mereu. Orice plus de sentimentalism, atențiile, tandrețurile pe care le pretinde o fată bine crescută, îl plictiseau. Lanțul, fie el oricât de ușor, care leagă întotdeauna o aventură de genul ăsta, îl speria. Zicea: „După o lună, mă satur până peste cap, și

sunt nevoit să mai rabd şase luni din politeţe." Şi apoi, momentul de ruptură îl exaspera, cu scenele, aluziile, cramponările femeii abandonate.

Aşa că evită să dea ochii cu doamna Poinçot.

Dar, într-o seară, se trezi lângă ea la masă, la un dineu. Şi simţea fără încetare pe piele, în ochi, până în suflet, privirea arzătoare a vecinei lui. Mâinile li se întâlniră şi, aproape involuntar, se strânseră. Era deja începutul unei relaţii.

O revăzu, tot fără să vrea. Se simţea iubit. Se înduioşă, cuprins de un soi de compătimire vanitoasă pentru pasiunea violentă a acelei femei. Se lăsă aşadar adorat şi nu făcu altceva decât să se poarte galant, sperând să rămână doar la un nivel platonic.

Dar, într-o zi, femeia îi dădu o întâlnire, ca să se vadă şi să discute în voie, zicea ea. Îi căzu leşinată în braţe, iar el se văzu constrâns să-i devină amant.

Povestea dură şase luni. Ea îl iubi cu o dragoste neînfrânată, sufocantă. Izolată în pasiunea ei fanatică, nu se mai gândea la nimic altceva. Se dăruise în întregime. Trupul, sufletul, reputaţia, situaţia, fericirea, îşi aruncase totul în acea vâlvătaie a inimii aşa cum ţi-ai arunca, pentru un sacrificiu, toate obiectele de preţ pe un rug.

El se săturase deja de mult şi regreta profund cuceririle lui uşoare de ofiţer chipeş. Dar era legat, ţinut prizonier. Ea îi zicea tot timpul: „Ţi-am dat totul, ce mai vrei?"

Lui îi venea să-i răspundă: „Dar nu ţi-am cerut nimic, te rog să-ţi iei înapoi tot ce mi-ai dat."

Fără a-şi face griji că era văzută, compromisă, pierdută, venea la el acasă în fiecare seară, tot mai aprinsă. I se arunca în braţe, îl strângea, îl copleşea cu sărutări

înfocate care îl plictiseau îngrozitor. „Ei, hai, fii rezonabilă“, îi zicea el cu o voce obosită.

Ea răspundea: „Te iubesc.“ Și cădea în genunchi pentru a-l contempla îndelung, într-o atitudine de adorație. Țintuit de acea privire îndărătnică, el se enerva până la urmă, voia s-o ridice: „Ei, hai, așază-te, să vorbim.“

Ea murmura: „Nu, lasă-mă“, și rămânea acolo, cu sufletul în extaz.

Renoldi îi zise prietenului său Henricel:

— Știi, o s-o lovesc. Nu mai vreau, nu mai rezist. Trebuie să se termine. Și asta, imediat! Apoi, adăugă: Ce mă sfătuiești să fac?

Celălalt răspunse:

— Rupe-o.

Renoldi adăugă, ridicând din umeri:

— Ție ți-e ușor să vorbești, crezi că e simplu s-o rupi cu o femeie care te torturează cu atenții, te chinuie cu amabilități, care te persecută cu tandrețea ei, a cărei singură grijă este să-ți placă și singura greșeală, că s-a dăruit împotriva voinței tale.

Dar iată că, într-o dimineață, se află că regimentul urmează să-și schimbe garnizoana. Renoldi începu să danseze de bucurie. Era salvat! Salvat fără scene, fără țipete! Salvat!... Nu mai trebuia decât să aibă răbdare două luni!... Salvat!...

Seara, femeia veni la el încă și mai exaltată decât de obicei. Aflase îngrozitoarea veste și, fără să-și scoată pălăria, luându-i mâinile și strângându-le cu nervozitate, cu ochii într-ai lui, cu vocea tunătoare și hotărâtă, îi zise:

— O să pleci, știu. Mai întâi, am fost distrusă, apoi am înțeles ce am de făcut. Nu mai stau pe gânduri. Vin

să-ți aduc cea mai mare dovadă de iubire pe care o poate oferi o femeie: te urmez. Pentru tine, îmi abandonez bărbatul, copiii, familia. Mă compromit, dar sunt fericită. Îmi pare că mă dăruiesc ție din nou. Este ultimul și cel mai mare sacrificiu; sunt a ta pentru totdeauna!

El simți că-l trec sudori reci pe șira spinării și fu apucat de o mânie surdă și nestăvilită, de o furie de om slab. Totuși, se calmă și, pe un ton dezinteresat, cu blândețe în voce, îi refuză sacrificiul, încercă s-o potolească, să-i bage mințile-n cap, s-o facă să-și dea seama de nebunia ei! Ea asculta privindu-l fix cu ochii ei negri, zâmbind disprețuitor, fără să răspundă nimic. Când termină de vorbit, îi zise doar:

— Ești oare un laș? Ești dintre aceia care seduc o femeie, apoi o abandonează la primul capriciu?

El se făcu galben la față și încercă iar s-o aducă cu picioarele pe pământ. Îi arătă că vor suporta, până la moarte, inevitabilele consecințe ale unei asemenea acțiuni: viața lor distrusă, lumea închisă... Ea răspundea cu îndărătnicie:

— Ce contează dacă ne iubim!

Atunci, deodată, el izbucni:

— Ei bine, nu! Nu vreau. Înțelegi? Nu vreau, ți-o interzic.

Apoi, mânat de îndelunga-i ranchiună, își descărcă povara inimii.

— Ei, drăcie! Nu-i de-ajuns că, de atâta timp, mă iubești împotriva voinței mele, asta mi-ar mai lipsi, să te iau cu mine. Mulțumesc, dar nu!

Ea nu răspunse, dar fața ei lividă se crispă dureros, ca și cum toți nervii și mușchii i s-ar fi răsucit. Și plecă fără să-și ia rămas-bun.

Chiar în noaptea aceea se otrăvi. Timp de opt zile, se crezu că nu mai scapă. În oraş, oamenii cleveteau pe seama ei, o compătimeau, scuzându-i greşeala graţie violenţei pasiunii ei; căci sentimentelor extreme, devenite eroice prin furia lor, li se iartă întotdeauna ceea ce au condamnabil. O femeie care se omoară nu mai este, chipurile, adulteră. Şi, în curând, se iscă un soi de dezaprobare generală îndreptată împotriva locotenentului Renoldi care refuza să o vadă, un sentiment unanim de blamare.

Se povestea că o abandonase, că o trădase, că o bătuse. Colonelul, cuprins de milă, îi atrase atenţia ofiţerului său printr-o aluzie discretă. Paul d'Henricel se duse să-şi caute prietenul:

— Ei, fir-ar să fie, monşer! Nu laşi o femeie să moară, aşa ceva nu se face.

Celălalt, exasperat, i-o reteză scurt amicului, care rosti cuvântul „infamie". Se luară la bătaie. Spre satisfacţia generală, Renoldi fu rănit şi stătu mult timp la pat.

Ea află şi îl iubi şi mai mult, crezând că se bătuse pentru ea. Dar, neputând să iasă din casă, nu-l revăzu decât înainte de plecarea regimentului.

Locotenentul era de trei luni la Lille când primi, într-o dimineaţă, vizita unei tinere, sora fostei lui metrese.

După o lungă suferinţă şi o disperare pe care nu putuse s-o învingă, doamna Poinçon era pe moarte. Era condamnată, fără speranţă de salvare. Aşa că voia să-l vadă un minut, doar un minut, înainte de a închide ochii pentru totdeauna.

Absenţa şi timpul potoliseră dezgustul şi mânia tânărului, care se înduioşă, plânse şi plecă la Le Havre.

Ea părea în agonie. Îi lăsară singuri şi, pe patul acestei muribunde pe care o ucisese fără să vrea, el făcu o

criză îngrozitoare. Plânse în hohote, o sărută dulce şi pasional, cum nu mai făcuse niciodată. Bolborosea:

— Nu, nu, n-o să mori, o să te vindeci, ne vom iubi... ne vom iubi... mereu...

Ea murmură:

— Este adevărat? Mă iubeşti?

Şi el, în dezolarea lui, jură, îi făgădui c-o aşteaptă până se vindecă, o compătimi îndelung, frângând mâinile atât de slabe ale bietei femei a cărei inimă bătea cu palpitaţii.

A doua zi, se întorcea la garnizoană.

Şase săptămâni mai târziu, venea şi ea, îmbătrânită toată, de nerecunoscut şi mai amorezată ca niciodată.

Tulburat, el o primi înapoi. Dar, cum trăiau împreună ca nişte oameni uniţi prin lege, acelaşi colonel care se indignase din pricina abandonului, se revoltă împotriva acestei situaţii nelegitime, incompatibile cu bunul exemplu pe care trebuie să-l dea ofiţerii într-un regiment. Îşi preveni subordonatul, apoi îl pedepsi aspru; şi Renoldi îşi dădu demisia.

Cei doi se mutară într-o vilă, pe ţărmul Mediteranei, marea clasică a îndrăgostiţilor.

Şi mai trecură încă trei ani. Renoldi, încovoiat sub jug, era învins, obişnuit cu tandreţea aceea perseverentă. Ea avea acum părul alb.

El se considera un om terminat, doborât. Orice speranţă, orice pas înainte în carieră, orice satisfacţie, orice bucurie îi erau acum interzise.

Dar, într-o dimineaţă, i se înmână o carte de vizită: „Joseph Poinçot, armator. Le Havre". Soţul! Soţul care nu zisese nimic, înţelegând că nu poţi lupta contra îndârjirii disperate a femeilor. Ce voia oare?

Îl aştepta în grădină, refuzând să intre în vilă. Salută politicos, nevoind să se aşeze, nici măcar pe o bancă de pe alee, şi începu să vorbească desluşit şi domol.

— Domnule, n-am venit nicidecum să vă fac reproşuri; ştiu prea bine cum s-au petrecut lucrurile. Eu am suferit... noi am suferit... un soi de... de... de fatalitate. Nu v-aş fi deranjat niciodată dacă situaţia nu s-ar fi schimbat. Am două fiice, domnule. Una dintre ele, cea mare, iubeşte un tânăr şi este iubită. Dar familia acestui băiat se opune căsătoriei invocând situaţia... mamei fiicei mele. Nu sunt nici furios, nici ranchiunos, dar îmi ador copiii, domnule. Am venit aşadar să vă cer să-mi daţi înapoi... soţia. Sper că astăzi va consimţi să se întoarcă la mine... la ea acasă. În ce mă priveşte, mă voi preface c-am dat uitării totul de... de dragul fiicelor mele.

Renoldi simţi o lovitură violentă în inimă şi se trezi inundat de un delir de bucurie, ca un condamnat care primeşte vestea graţierii.

Bolborosi:

— Da... bineînţeles, domnule... chiar eu... credeţi-mă... fără îndoială... e just, cât se poate de just.

Îi venea să ia mâinile acelui bărbat, să-l strângă în braţe, să-l sărute pe amândoi obrajii.

Reluă:

— Dar intraţi. O să vă simţiţi mai bine în salon; mă duc s-o caut.

De data asta, domnul Poinçot nu mai rezistă şi luă loc.

Renoldi urcă scara ţopăind, apoi, în faţa uşii metresei, se calmă şi intră cu o mină gravă:

— Eşti aşteptată jos, zise el. E o înştiinţare legată de fetele tale.

Ea se ridică în picioare:

— De fetele mele? Ce? Ce e? Doar n-au murit?

— Nu, reluă el. Dar e o situație încurcată pe care numai tu poți s-o dezlegi.

Ea n-ascultă mai mult și dădu buzna pe scări.

Atunci, el se prăbuși, foarte tulburat, pe un scaun și așteptă.

Așteptă mult, mult. Apoi, cum niște voci iritate urcau până la el, prin plafon, se hotărî să coboare.

Doamna Poinçot era în picioare, nervoasă, gata să iasă, în timp ce soțul o ținea de rochie, repetând:

— Dar înțelegeți că o să le dezonorați pe fetele noastre, fetele dumneavoastră, copiii noștri!

Ea răspundea cu încăpățânare:

— N-o să mă întorc la dumneata.

Renoldi înțelese totul, se apropie clătinându-se și îngăimă:

— Ce? Refuză?

Femeia se întoarse spre el și, cuprinsă de un soi de pudoare, nemaitutuindu-l în fața soțului legitim, zise:

— Știți ce-mi cere? Vrea să mă întorc sub acoperișul lui!

Și rânji cu un imens dispreț la adresa acelui bărbat aproape îngenuncheat care o implora.

Atunci, Renoldi, cu hotărârea unui disperat care-și joacă ultima carte, începu la rându-i să vorbească, pledă cauza bietelor fete, cauza soțului, cauza lui. Iar când se întrerupea, căutând vreun argument nou, domnul Poinçot, nemaiștiind cum s-o înduplece, murmura, tutuind-o printr-o întoarcere instinctivă la vechea obișnuință:

— Haide, Delphine, gândește-te la fiicele tale.

Ea îi învălui pe amândoi într-o privire plină de un dispreț suveran, apoi, luând-o la fugă spre scară, le aruncă:

— Sunteți doi mizerabili!

Rămași singuri, ei se priviră pentru o clipă la fel de abătuți, la fel de dezolați și unul, și celălalt. Domnul Poinçot își ridică pălăria căzută la picioare, își scutură cu mâna genunchii albiți de praful de pe podea, apoi, cu un gest disperat, în timp ce Renoldi îl conducea spre ușă, rosti salutând:

— Ne-am nenorocit amândoi, domnule.

Apoi se îndepărtă cu pași greoi.

Întâlnirea

Cu pălăria pe cap, cu mantoul pe spate, cu un voal negru pe față, și un altul, cu care avea să-l dubleze pe primul când se va urca în birja vinovată, în buzunar, doamna Haggan bătea cu capătul umbrelei în vârful botinei și rămânea așezată pe scaun în camera ei, neputând să se hotărască dacă să iasă pentru a se duce la acea întâlnire.

De câte ori totuși, de doi ani încoace, nu se îmbrăcase astfel în timpul orelor de Bursă ale soțului ei, un agent de schimb foarte monden, pentru a se întâlni cu frumosul viconte de Martelet, amantul ei, în apartamentul lui de burlac.

Pendula din spatele său bătea secundele cu repeziciune. O carte pe jumătate citită stătea căscată pe micuțul birou din lemn de trandafir aflat între ferestre, și un puternic parfum de violete, răspândit de două buchete puse pe șemineu, în două vaze mici din porțelan de Saxa, se contopea cu un vag miros de verbină pătruns prin ușa de la toaletă care rămăsese întredeschisă.

Când orologiul bătu orele trei, se ridică în picioare. Se întoarse pentru a privi cadranul, apoi zâmbi, gândind: „Mă așteaptă deja. O să se enerveze." După care ieși, își anunță valetul că se va întoarce în cel mult o oră – ceea ce era o minciună –, coborî scara și se aventură în stradă, pe jos.

Era în ultimele zile din mai, acea perioadă delicioasă când aerul primăvăratic de la țară se pare că poposește

în Paris şi-l cucereşte, revărsându-se peste acoperişuri, intrând în case prin pereţi, făcând oraşul să înflorească, mângâindu-i jucăuş pietrele faţadelor, asfaltul trotuarelor şi caldarâmul şoselelor, scăldându-l, îmbătându-l cu sevă ca pe o pădure care înverzeşte.

Doamna Haggan făcu câţiva paşi la dreapta cu intenţia de a o lua, ca întotdeauna, pe strada Provence, unde avea să cheme o birjă, dar blândeţea aerului, acea emoţie a verii care ne copleşeşte în unele zile, o cuprinse atât de brusc, încât, răzgândindu-se, o luă pe strada Chaussée-d'Antin fără să ştie de ce, atrasă în mod misterios de dorinţa de a vedea copacii din scuarul Trinité. Se gândea: „Ei, şi ce?! O să mă mai aştepte zece minute în plus." Ideea asta o bucura şi mai mult şi, în timp ce mergea cu paşi mici prin mulţime, şi-l imagina impacientându-se, uitându-se la ceas, deschizând fereastra, ascultând la uşă, aşezându-se pentru câteva clipe, ridicându-se şi, neîndrăznind să fumeze, căci ea i-o interzisese în zilele când aveau întâlnire, aruncând priviri disperate la cutia cu ţigări.

Mergea încet, amuzată de tot ce întâlnea, de figurile oamenilor şi de magazine, încetinind pasul din ce în ce mai mult şi atât de puţin dornică să ajungă, încât căuta prin vitrine pretexte pentru a se opri.

La capătul străzii, în faţa bisericii, verdeaţa din micuţul scuar o atrase atât de tare, încât traversă piaţa, intră în grădină, care părea o colivie plină de copii, şi făcu de două ori turul stratului îngust de gazon, printre doici împopoţonate cu panglici, radioase, împestriţate, îmbujorate. Apoi se aşeză pe o bancă şi, ridicând ochii spre cadranul rotund ca o lună de pe clopotniţă, privi cum se mişcă limba ceasului.

Chiar în acel moment se făcu trei și jumătate și inima îi tresăltă de ușurare auzind cum bat clopotele bisericii. Jumătate de oră era câștigată, plus un sfert de oră ca să ajungă în strada Miromesnil și alte câteva minute de plimbare - se făcea o oră! O oră furată din întâlnire! O să mai rămână acolo doar patruzeci de minute și gata, se va isprăvi și de data asta.

Dumnezeule! Cât de tare o plictisea să meargă la el! Ca un pacient care se duce la dentist, păstra în suflet amintirea insuportabilă a tuturor întâlnirilor trecute, una pe săptămână, în medie, de doi ani încoace, și gândul că încă una urma să aibă loc imediat o paraliza de groază din creștet până-n tălpi. Nu că ar fi fost ceva dureros, dureros ca o vizită la dentist, dar era atât de plictisitor, atât de plictisitor, atât de complicat, atât de lung, atât de penibil, încât ar fi preferat orice altceva, orice, chiar și o operație. Se ducea totuși, foarte încet, cu pași foarte mici, oprindu-se, așezându-se, hoinărind peste tot, dar se ducea. Oh! bineînțeles c-ar fi vrut să-i tragă clapa, dar îl mai făcuse pe bietul viconte s-o aștepte de două ori la rând în ultima lună și nu îndrăznea să repete figura așa repede. De ce se întorcea acolo? Ah, de ce?! Pentru că se obișnuise și pentru că nu găsea niciun motiv plauzibil pe care să i-l dea acestui nefericit Martelet atunci când o să vrea să știe de ce? De ce începuse? De ce? Nu mai știa! Îl iubise? Tot ce-i posibil! Nu foarte tare, ci un pic, dar trecuse atâta timp! Arăta bine, era rafinat, elegant, galant și, la prima vedere, părea amantul perfect pentru o femeie de lume.

Îi făcuse curte trei luni - perioadă normală, luptă onorabilă, rezistență suficientă -, apoi ea încuviințase - cu ce emoție, cu ce crispare, cu ce teamă cumplită dar și

plăcută – acea primă întâlnire urmată de atâtea altele, în acel micuț apartament de burlac de la mezanin, din strada Miromesnil. Inima ei? Ce simțise inimioara ei de femeie sedusă, învinsă, cucerită, când intrase pentru prima oară în acea casă de coșmar? Drept să spună, nu mai știa! Uitase! Îți amintești un fapt, o dată, un lucru, dar nu-ți amintești nicicum, după doi ani, o emoție care s-a risipit foarte repede, fiindcă era foarte ușoară. Oh, de pildă, nu le uitase pe celelalte, acel șir de întâlniri, acel veritabil drum al crucii iubirii, cu opriri atât de obositoare, de monotone, de asemănătoare, încât simțea că i se face greață, gândindu-se la ce avea să urmeze imediat.

Dumnezeule! Trăsurile astea pe care trebuia să le cheme pentru a se duce acolo, nu semănau cu alte trăsuri, de care te servești pentru plimbările obișnuite! Fără îndoială, birjarii își dădeau seama. O simțea numai din felul cum o priveau, iar ochii birjarilor din Paris sunt cumpliți! Când te gândești că recunosc în orice moment, în fața tribunalului, după mai mulți ani, criminali pe care i-au condus o singură dată, în plină noapte, de la o stradă oarecare la gară, și că au de-a face cu aproape tot atâția călători câte ore are ziua, fiind destul de siguri pe memoria lor încât să afirme: „Ăsta-i bărbatul pe care l-am luat din strada Martyrs și l-am lăsat la gara Lyon la orele doisprezece și patruzeci de minute noaptea, pe 10 iulie anul trecut!", n-ai motiv să tremuri când riști ce riscă o femeie tânără care se duce la o întâlnire, încredințându-și reputația primului venit dintre birjari?! De doi ani încoace, folosise, pentru această călătorie în strada Miromesnil, cel puțin între o sută și o sută douăzeci de birjari, dacă socotea câte unul pe săptămână. Erau tot atâția martori care puteau la

o adică să depună mărturie împotriva ei, într-un moment critic.

Imediat ce urca în birjă, își scotea din buzunar celălalt voal, gros și negru ca pana corbului, și i-l punea pe ochi. Ăsta îi ascundea fața, da, dar restul, rochia, pălăria, umbrela, nu puteau fi ele remarcate, nu fuseseră văzute deja? Oh, ce supliciu să se ducă în strada Miromesnil! Avea senzația că o recunosc toți trecătorii, toți servitorii, toată lumea. Imediat ce trăsura se oprea, sărea din ea și trecea în fugă prin fața portarului care stătea mereu în picioare în pragul gheretei lui. Iată unul care trebuie că știa tot despre ea, tot - adresa, numele, profesia bărbatului ei - tot, căci portarii ăștia sunt cei mai iscoditori polițiști! De doi ani voia să-i cumpere tăcerea, să-i dea, să-i arunce într-o zi, trecând prin fața lui, o bancnotă de o sută de franci. Dar niciodată nu îndrăznise să facă acel gest discret de a-i azvârli la picioare bucățica de hârtie rulată! Îi era frică! De ce? Nu știa! Să nu fie chemată înapoi în caz că nu înțelegea? De un scandal? De o adunare pe scară? De o arestare, poate? Ca să ajungă la ușa vicontelui, nu avea de urcat decât o jumătate de etaj, dar i se părea înalt ca turnul Saint-Jacques! Abia intrată în vestibul, se simțea prinsă într-o capcană, și cel mai mic zgomot în fața sau în spatele ei o făcea să se sufoce. Era imposibil să se ducă înapoi, cu portarul și strada care îi blocau retragerea; și, dacă cineva cobora chiar în acel moment, ea nu îndrăznea să sune la Martelet și trecea prin fața ușii lui ca și cum ar fi mers în altă parte! Urca, urca, urca! Ar fi urcat și patruzeci de etaje! Apoi, când totul părea că s-a liniștit în casa scării, dădea fuga înapoi cu spaima în suflet că nu va recunoaște mezaninul!

El o aştepta într-un costum elegant din catifea căptuşită cu mătase, foarte cochet, dar cam caraghios, şi, de doi ani, nu schimbase nimic din felul de a o primi, dar nimic, nici măcar un gest!

Îndată ce închidea uşa, îi zicea: „Daţi-mi voie să vă sărut mâinile, draga mea, dragă prietenă!" Apoi o urma în cameră unde erau obloanele trase şi luminile aprinse, atât iarna cât şi vara, ca să fie mai şic fără îndoială, şi îngenunchia în faţa ei privind-o de jos în sus cu un aer de adoraţie. În prima zi, gestul ăsta fusese foarte drăguţ, foarte reuşit! Acum, i se părea că-l vede pe domnul Delaunay jucând pentru a o sută douăzecea oară actul al cincilea dintr-o piesă de succes. Trebuia să-şi schimbe interpretarea.

Şi după, oh, Dumnezeule! După era cel mai greu! Nu, bietul băiat nu-şi schimba interpretarea! Acel băiat atât de bun, dar banal!...

Doamne, cât de greu era să se dezbrace fără cameristă! O dată, treacă-meargă, dar s-o facă în fiecare săptămână era oribil! Nu, sincer, un bărbat n-ar trebui să-i ceară unei femei o asemenea corvoadă! Dar, dacă era greu să se dezbrace, să se îmbrace devenea aproape imposibil şi atât de enervant, că-i venea să urle şi să-l pălmuiască pe domnul care zicea, învârtindu-se în jurul ei cu un aer stânjenit: „Vreţi să vă ajut?" Auzi, să o ajute! Ah, da?! La ce?! Era în stare de ceva? Ajungea să-l vezi cum ţine un ac de păr între degete ca să-ţi dai seama.

Poate că în momentul ăla începuse să nu-l mai sufere. Când îl auzea zicând: „Vreţi să vă ajut?", l-ar fi omorât. Şi apoi, era oare posibil ca o femeie să nu deteste până la urmă un bărbat care, de doi ani, o obligase, de

mai bine de o sută douăzeci de ori, să se îmbrace fără cameristă?

Cu siguranță, nu erau mulți bărbați așa de neîndemânatici ca el, așa de mototoli, așa de anoști. Micuțul baron de Grimbal n-ar fi întrebat cu aerul ăla de prostănac: „Vreți să vă ajut?“ El, care era atât de plin de viață, atât de nostim, de spiritual, ar fi ajutat-o. Ei, da! Dar el era diplomat; cutreierase lumea în lung și-n lat, umblase peste tot, dezbrăcase și îmbrăcase fără îndoială femei înțolite după toate modele din lume!...

Orologiul bisericii bătu iar, anunțând că trecuseră trei sferturi de ceas. Ea se ridică, privi cadranul și începu să râdă murmurând: „Oh, trebuie să fie furios!“, apoi plecă în pas mai vioi și ieși din scuar. Nu făcuse nici zece pași, când se trezi nas în nas cu un domn care o salută cu o plecăciune adâncă.

— Ia te uită, dumneata, baroane? zise ea surprinsă. Tocmai se gândise la el.

— Da, doamnă.

El o întrebă de sănătate, apoi, după vreo câteva vorbe nedeslușite, reluă:

— Știți că sunteți singura - îmi permiteți să spun dintre prietenele mele, nu-i așa? - care n-a venit încă să-mi vadă colecțiile japoneze?

— Dar, dragul meu baron, o femeie nu poate să se ducă așa netam-nesam la un bărbat neînsurat!

— Cum nu! Cum nu! Asta-i o greșeală când e vorba de vizitarea unei colecții rare!

— În tot cazul, nu poate să se ducă singură.

— Și de ce nu, mă rog? Dar am primit o mulțime de femei singure, care au venit doar pentru galeria mea! Primesc în fiecare zi. Vreți să vi le spun pe nume? Nu,

n-o voi face. Trebuie să fii discret, chiar și când e vorba despre cineva care nu e vinovat. În principiu, nu este necuviincios să mergi, într-o anume situație, acasă la un bărbat serios, cunoscut. Nu e ca atunci când te duci pentru o chestiune inavuabilă!

— La urma urmei, e destul de corect ce spuneți.

— Atunci, veniți să-mi vedeți colecția.

— Când?

— Imediat.

— Imposibil, sunt grăbită.

— Ei, aș! De o jumătate de oră stați pe bancă în scuar.

— Mă spionați?

— Vă priveam.

— Dar sunt grăbită de-adevăratelea.

— Sunt sigur că nu. Recunoașteți că nu sunteți foarte grăbită.

Doamna Haggan începu să râdă și mărturisi:

— Nu... nu... nu foarte...

O birjă trecu pe lângă ei, mai-mai să-i atingă. Baronul strigă: „Birjar!“ și trăsura se opri. Apoi, deschizând portiera:

— Urcați, doamnă!

— Dar, baroane, nu, e imposibil, nu pot astăzi.

— Doamnă, e imprudent ceea ce faceți, urcați! Începe să se uite lumea la noi, o să se strângă grămadă în jurul nostru, o să creadă că vă răpesc și o să ne aresteze pe amândoi, urcați, vă rog!

Doamna Haggan urcă tulburată, uluită. Baronul se așeză lângă ea, zicându-i birjarului: „Strada Provence“.

— Oh, Dumnezeule! strigă ea deodată, era să uit că am de trimis o telegramă foarte urgentă, vreți să mă conduceți mai întâi la cel dintâi birou telegrafic?

Birja se opri puţin mai departe, pe strada Châteaudun şi ea îi zise baronului:

— Puteţi să-mi luaţi un formular de cincizeci de centime? I-am promis soţului meu că-l invit pe domnul Martelet mâine la cină şi am uitat complet.

Când baronul se întoarse cu formularul albastru în mână, ea scrise cu creionul:

„Dragul meu prieten, sunt foarte bolnavă. Am o nevralgie care mă ţine la pat. Mi-e imposibil să ies. Ca să vă fac să mă iertaţi, veniţi mâine seară la cină.

Jeanne"

Umezi marginea cu lipici, închise cu grijă, scrise adresa: „Vicontelui de Martelet, strada Miromesnil nr. 240", apoi, înapoindu-i baronului formularul, zise:

— Acum, vreţi să binevoiţi să-l aruncaţi în cutia cu telegrame?

Patroana

Doctorului Baraduc

Locuiam pe atunci, povestește Georges Kervelen, într-o casă mobilată din strada Saints-Pères. Când părinții au hotărât să mă duc să studiez dreptul la Paris, au avut loc lungi discuții menite să pună la punct toate lucrurile. Suma alocată pentru întreținerea mea fusese mai întâi fixată la două mii cinci sute de franci, dar pe biata mama a cuprins-o o temere pe care i-a împărtășit-o lui taică-meu: „Dacă o să-și prăpădească banii și n-o să-și cumpere mâncare de ajuns, va avea probleme de sănătate. Tinerii ăștia sunt în stare de orice."

Atunci, s-a hotărât să mi se caute o pensiune, una modestă și confortabilă, și familia mea să plătească direct prețul pentru cazare și masă, în fiecare lună.

Nu ieșisem niciodată din Quimper. Îmi doream tot ceea ce-și dorește un tânăr de vârsta mea și eram dispus să mă bucur de toate plăcerile vieții.

Niște vecini cărora li s-a cerut sfatul ne-au recomandat o compatrioată, doamna Kergaran, care primea studenți în pensiunea ei. Așadar, tatăl meu a tratat prin scrisori cu această persoană respectabilă la care am ajuns într-o seară, cu o valiză în mână.

Doamna Kergaran avea în jur de patruzeci de ani. Era robustă, foarte robustă, vorbea cu o voce de căpitan de instrucție și hotăra asupra tuturor problemelor în mod clar și categoric. Neavând decât o singură deschidere

spre stradă la fiecare etaj, locuința ei foarte îngustă părea o scară de ferestre sau mai degrabă o felie de casă pusă, ca într-un sandviș, între altele două.

Patroana locuia la primul etaj împreună cu slujnica ei, la al doilea se făcea mâncarea și se lua masa, iar la al treilea și al patrulea stăteau patru studenți bretoni. Mie mi s-au dat cele două camere de la etajul al cincilea.

O micuță scară neagră, răsucită ca un tirbușon, ducea la încăperile de la mansardă. În fiecare zi, doamna Kargaran urca și cobora fără încetare acea spirală, ocupată în locuința ei cu sertare ca un căpitan la bordul navei lui. Intra de zece ori la rând în fiecare apartament, supraveghea totul făcând un tămbălău extraordinar, se uita dacă paturile erau bine făcute, dacă hainele erau bine periate, dacă nu cumva curățenia lăsa de dorit. În sfârșit, avea grijă de studenții din pensiune ca o mamă, mai ceva ca o mamă.

În curând, am făcut cunoștință cu cei patru compatrioți ai mei. Doi studiau medicina, iar ceilalți doi făceau dreptul, dar toți suportau jugul despotic al patroanei. Le era frică de ea, așa cum unui hoț de cereale îi e frică de paznicul câmpului.

Cât despre mine, am simțit imediat nevoia de independență, căci din fire sunt un revoltat. Întâi de toate, am declarat că vreau să mă întorc la ce oră am chef, căci doamna Kergaran fixase miezul nopții ca limită ultimă. La această pretenție, m-a țintuit cu ochii ei verzi preț de câteva secunde, apoi a declarat:

— Nu se poate. Nu vă pot îngădui s-o treziți pe Annette toată noaptea. N-aveți nimic de făcut în oraș după o anumită oră.

Am răspuns cu fermitate:

— Conform legii, doamnă, sunteţi obligată să-mi deschideţi la orice oră. Dacă refuzaţi, o să-i pun pe sergenţii care patrulează prin oraş să constate faptul, şi o să mă duc să mă culc la hotel pe cheltuiala dumneavoastră, aşa cum am dreptul. Veţi fi aşadar constrânsă să-mi deschideţi sau să mă daţi afară din pensiune. Uşa sau la revedere. Alegeţi.

Îi râdeam în nas punând aceste condiţii. După un prim moment de stupoare, a vrut să discutăm, dar m-am arătat inflexibil şi a cedat. Am convenit că voi avea o cheie a mea, dar condiţia obligatorie era să nu ştie nimeni.

Curajul meu i-a făcut o impresie bună şi, de atunci, m-a tratat cu o bunăvoinţă evidentă. Mă copleşea cu atenţii, cu amabilităţi, cu delicateţe şi chiar cu o oarecare tandreţe subită care nu-mi displăcea deloc. Uneori, în momentele mele de veselie, o pupam pe neaşteptate, doar pentru scatoalca zdravănă pe care mi-o trăgea imediat după aceea. Când reuşeam s-o sărut rapid pe frunte, mâna ei trecea pe deasupra mea cu viteza unui glonţ, iar eu râdeam ca un nebun şi fugeam, în timp ce ea striga: „Ah, ticălosule! O să ţi-o plătesc."

Devenisem prieteni la cataramă.

Dar iată că am cunoscut întâmplător, pe stradă, o fată care lucra într-un magazin.

Ştiţi cum sunt aventurile astea amoroase la Paris. Într-o zi, în drum spre şcoală, întâlneşti o tânără cu capul gol care se plimbă la braţul unei prietene, în pauza de lucru. Vă uitaţi unul la altul şi simţi în tine acea înfiorare pe care o provoacă privirea anumitor femei. Ăsta-i unul dintre aspectele încântătoare ale vieţii, aceste rapide simpatii fizice din care se naşte o întâlnire, această

uşoară şi delicată seducţie la care eşti supus imediat ce atingi o fiinţă menită să-ţi placă şi să fie iubită de tine. Că vei fi iubit puţin sau mult, ce contează? E în firea ei să răspundă nevoii tale secrete de dragoste. De prima dată când îi vezi chipul, gura, părul, zâmbetul, simţi cum farmecul lor te pătrunde cu o bucurie blândă şi delicioasă, te simţi cuprins de un soi de fericire şi de o tandreţe încă nedesluşită care te împinge spre acea femeie necunoscută. Parcă are în ea o chemare la care răspunzi, o atracţie care te stârneşte, ţi se pare că o cunoşti de mult timp, că ai mai văzut-o, că ştii ce gândeşte.

A doua zi, la aceeaşi oră, treci iar pe acea stradă. O revezi. Apoi revii în ziua următoare, şi din nou în ziua următoare. Vă vorbiţi în sfârşit. Şi aventura îşi urmează cursul, întocmai ca o boală.

Aşadar, după trei săptămâni, mă aflam cu Emma în perioada de dinaintea păcatului. Păcatul în sine ar fi avut loc mai devreme dacă aş fi ştiut unde să-l săvârşesc. Prietena mea stătea cu familia şi refuza cu o tărie neobişnuită să treacă pragul unui hotel. Îmi storceam creierii ca să găsesc un mijloc, un vicleşug, o ocazie. În cele din urmă, am luat o hotărâre disperată şi m-am decis s-o invit la mine, într-o seară, pe la orele unsprezece, sub pretextul unei ceşti de ceai. Doamna Kergaran se culca în toate zilele la orele zece. Puteam aşadar să intru pe tăcute cu cheia mea, fără să atrag atenţia cuiva. Coboram în acelaşi fel după o oră sau două.

Emma mi-a acceptat invitaţia după ce s-a lăsat puţin rugată.

Am avut o zi proastă. Nu eram deloc liniştit. Mă temeam de complicaţii, de o catastrofă, de vreun scandal înspăimântător. A venit seara. Am ieşit şi m-am dus

într-o braserie, unde am băut două ceşti de cafea şi patru-cinci păhărele ca să prind curaj. Apoi am dat o raită pe bulevardul Saint-Michel. Am auzit bătând orele zece, zece şi jumătate. Şi m-am îndreptat cu paşi lenţi spre locul întâlnirii noastre. Mă aştepta deja. M-a luat de braţ cu o expresie calină şi am plecat, încetişor, spre locuinţa mea. Pe măsură ce mă apropiam de uşă, neliniştea mea creştea. Mă gândeam: „Numai de s-ar fi culcat doamna Kergaran."

I-am zis Emmei de vreo două-trei ori:

— Aveţi grijă, să nu cumva să faceţi zgomot pe scară.

Ea a început să râdă:

— Carevasăzică, vă e frică să nu fiţi auzit.

— Nu, dar nu vreau să-l trezesc pe vecinul meu, care e grav bolnav.

Am ajuns în strada Saints-Pères. M-am apropiat de locuinţa mea cu acea teamă pe care o ai când te duci la dentist. Toate ferestrele erau întunecate. Dormeau, fără îndoială. Am răsuflat uşurat. Am deschis uşa cu precauţii de hoţ. Am lăsat-o să intre pe însoţitoarea mea, apoi am încuiat la loc şi am urcat scara în vârful picioarelor, ţinându-mi răsuflarea şi aprinzând beţe de chibrit pentru ca fata să nu facă vreun pas greşit.

Când am trecut prin faţa camerei patroanei, mi-am simţit inima bătând nebuneşte. În sfârşit, iată-ne ajunşi la etajul al doilea, apoi la al treilea, apoi la al cincilea. Am intrat la mine. Victorie!

Totuşi, nu îndrăzneam să vorbesc decât în şoaptă şi mi-am scos ghetele ca să nu fac niciun zgomot. Ceaiul, preparat pe o spirtieră, a fost băut pe colţul comodei. Apoi am devenit stăruitor... stăruitor... şi încet-încet, ca într-un joc, i-am scos una câte una hainele prietenei

mele, care ceda, îmbujorată, stânjenită, tot întârziind clipa fatală și plăcută.

Nu mai avea, pe legea mea, decât un scurt jupon alb, când ușa s-a deschis dintr-odată și doamna Kergaran a apărut, cu o lumânare în mână, exact în același costum ca Emma.

Făcusem un salt înapoi și stăteam în picioare înspăimântat, uitându-mă la cele două femei care se măsurau din priviri. Ce avea să se întâmple?

Patroana a rostit pe un ton disprețuitor pe care nu i-l știam:

— Nu vreau fufe în casa mea, domnule Kervelen.

Am bolborosit:

— Dar, doamnă Kergaran, domnișoara nu este decât o prietenă. A venit să bea o ceașcă de ceai.

Femeia durdulie a ripostat:

— Nu te dezbraci în cămașă ca să bei o ceașcă de ceai. O să-i cereți acestei persoane să plece imediat.

Consternată, Emma a început să plângă, ascunzându-și fața în jupă. Eu îmi pierdusem capul, nemaiștiind nici ce să fac, nici ce să spun. Patroana a adăugat cu o autoritate irezistibilă:

— Ajutați-o pe domnișoara să se îmbrace și conduceți-o afară imediat.

Cu siguranță, n-aveam ce altceva să fac, așa că am luat rochia căzută grămadă pe parchet, ca un balon spart, i-am trecut-o fetei peste cap și m-am străduit, cu mare cazną, s-o prind cu agrafe, s-o aranjez. Ea mă ajuta, continuând să plângă, înnebunită, grăbită, făcând tot felul de greșeli, nemaiștiind pe unde sunt cordoanele sau butonierele. Iar doamna Kergaran, impasibilă, în

picioare, cu lumânarea în mână, ne lumina cu o figură severă de justițiar.

Emma făcea mișcări grăbite, se acoperea îngrozită, înnoda, prindea în ace, strângea șnururile, lega cu furie, chinuită de o imperioasă nevoie de a fugi. Și, fără a se mai încheia la botine, trecu val-vârtej prin fața patroanei și se năpusti pe scară. Mă luasem după ea în papuci, eu însumi pe jumătate dezbrăcat, repetând:

— Domnișoară, ascultați, domnișoară.

Simțeam că trebuie să-i spun ceva, dar habar n-aveam ce. Am ajuns-o din urmă chiar la ușa care dădea în stradă și am vrut s-o apuc de braț, dar ea m-a respins cu brutalitate, bolborosind cu o voce șoptită și nervoasă:

— Lăsați-mă... lăsați-mă... nu mă atingeți.

M-am întors. Doamna Kergaran rămăsese în capul scărilor de la primul etaj și am urcat cu pași lenți, așteptându-mă la orice și pregătit de orice.

Camera patroanei avea ușa deschisă și ea m-a poftit înăuntru, rostind pe un ton sever:

— Trebuie să vă vorbesc, domnule Kervelen.

Am trecut prin fața ei cu capul plecat. Ea și-a pus lumânarea pe șemineu, apoi, încrucișându-și brațele peste pieptul generos, abia acoperit de o cămașă subțire, albă, a zis:

— Deci așa, domnule Kervelen, luați casa mea drept bordel!

Nu eram mândru de ce se întâmplase. Am bălmăjit:

— Nicidecum, doamnă Kergaran. Nu trebuie să vă supărați, haideți, știți foarte bine cum sunt tinerii.

A răspuns:

— Ştiu că nu vreau paraşute aici, înţelegeţi? Ştiu că voi face să mi se respecte acoperişul şi reputaţia casei mele, înţelegeţi? Ştiu...

A vorbit cel puţin douăzeci de minute, înşirându-mi motive de indignare, bătându-mă la cap cu onorabilitatea *casei* ei, copleşindu-mă cu reproşuri usturătoare.

Eu (bărbatul este un animal ciudat), în loc s-o ascult, o priveam. Nu mai auzeam niciun cuvânt, dar niciun cuvânt. Avea nişte sâni superbi, zdrahoanca, tari, albi şi mari, poate puţin prea mari, dar atât de ispititori, încât te treceau fiorii. Chiar n-aş fi bănuit niciodată că există asemenea lucruri sub rochia de lână a patroanei. În neglijeu, părea cu zece ani mai tânără. Şi iată că mă simţeam foarte ciudat, foarte... Cum să spun?... Foarte tulburat. Regăseam brusc în faţa ei situaţia... întreruptă cu un sfert de oră mai înainte în camera mea.

Și, în spatele ei, în alcov, priveam patul. Era desfăcut, mototolit, atrăgându-ţi atenţia prin gaura lăsată în aşternut de greutatea corpului care se culcase acolo. Și mă gândeam că trebuie să fie foarte bine și foarte cald în el, mai cald decât în alt pat. De ce mai cald? Habar n-am, fără îndoială din cauza trupului cu forme pline care se odihnise acolo.

Ce poate fi mai tulburător şi mai ispititor decât un pat desfăcut? Chestia asta mă ameţea, de la depărtare, îmi făcea pielea de găină.

Continua să vorbească, dar încetişor acum, îmi vorbea ca o prietenă aspră şi binevoitoare care nu mai vrea decât să ierte.

— Ei haideţi... haideţi... doamnă Kergaran... haideţi..., bâiguiam eu.

Şi cum tăcuse ca să-mi audă răspunsul, am luat-o în braţe şi am început s-o sărut, dar s-o sărut cu nesaţ, ca un bărbat care aşteaptă asta de mult timp.

Ea se zbătea, întorcea capul, fără a se supăra prea tare, repetând automat după cum îi era obiceiul:

— Oh! Ticălosule... ticălosule... ti...

N-a mai apucat să termine cuvântul, o ridicasem dintr-o sforţare şi o duceam în braţe, strângând-o la piept. Trebuie să recunoaşteţi că suntem tare viguroşi în unele momente!

Am dat de marginea patului şi m-am prăvălit în el fără să-i dau drumul...

Era într-adevăr foarte bine şi cald în patul ei.

O oră mai târziu, s-a stins lumânarea, şi patroana s-a ridicat să aprindă alta. Şi, când s-a întors să se strecoare lângă mine, băgându-şi sub cearşaf coapsa rotundă şi puternică, a rostit cu o voce calină, satisfăcută, recunoscătoare poate:

— Oh!...Ticălosule!... Ticălosule!...

Fereastra

Am cunoscut-o pe doamna de Jadelle la Paris, astă-iarnă. Mi-a plăcut enorm, pe loc. De altfel, o cunoașteți la fel de bine ca mine..., adică nu... pardon... aproape la fel de bine ca mine... Știți cât este de ciudată și de poetică în același timp. Liberă în purtări și simțitoare, voluntară, emancipată, dârză, întreprinzătoare, îndrăzneață, tandră și pudică.

Era văduvă, iar eu ador văduvele, din lene. Căutam pe atunci să mă însor, așa că i-am făcut curte. Cu cât o cunoșteam mai bine, cu atât îmi plăcea mai mult; și am socotit că venise momentul să mă încumet s-o cer în căsătorie. Eram deja îndrăgostit de ea și aveam să devin și mai îndrăgostit. Când te însori, nu trebuie să-ți iubești prea mult nevasta, fiindcă atunci faci prostii: te tulburi, ajungi să fii nătâng și brutal în același timp. Trebuie să te controlezi. Dacă-ți pierzi capul din prima seară, riști să ți se pună coarne un an mai târziu.

Așadar, într-o zi, m-am prezentat la ea cu niște mănuși albe și i-am zis:

— Doamnă, am fericirea să vă iubesc și vin să vă întreb dacă, străduindu-mă din răsputeri, pot avea vreo speranță să vă plac și să vă dau numele meu.

Ea mi-a răspuns cu calm:

— Depinde cum vă descurcați, domnule! Nu știu absolut deloc dacă o să-mi plăceți mai devreme sau mai târziu; dar nu cer altceva decât să mă conving de asta. Ca

bărbat, găsesc că nu arătați rău. Rămâne de văzut ce fel de inimă aveți, ce caracter și ce obișnuințe. Majoritatea căsătoriilor devin furtunoase sau criminale fiindcă cei doi nu se cunosc destul atunci când se iau. Ajunge un fleac, o manie înrădăcinată, o opinie încăpățânată asupra unui punct oarecare al moralei, religiei sau al cine știe ce, un gest care displace, un tic, un defect cât de mic sau chiar o calitate dezagreabilă pentru a face din cei mai tandri și mai pasionați logodnici doi dușmani de neîmpăcat, înverșunați și înlănțuiți unul de altul până la moarte.

N-o să mă mărit, domnule, fără să-l cunosc în amănunt, până în străfundurile sufletului, pe bărbatul cu care îmi voi împărți existența. Vreau să-l studiez pe îndelete, de aproape, timp de câteva luni.

Iată ce vă propun, așadar. Veți veni să petreceți vara la mine, pe proprietatea mea de la Lauville, și vom vedea acolo, în liniște, dacă suntem făcuți unul pentru altul...

Văd că râdeți! Vă gândiți la prostii. Oh, domnule, dacă n-aș fi fost sigură de mine, nu v-aș fi făcut această propunere. Am pentru iubire, așa cum o înțelegeți voi, bărbații, un asemenea dispreț și un asemenea dezgust, încât mi-e imposibil să cad în păcat. Acceptați?

I-am sărutat mâna.

— Când plecăm, doamnă?

— Pe 10 mai. Ne-am înțeles?

— Ne-am înțeles.

O lună mai târziu, mă mutam la ea. Era într-adevăr o femeie ciudată. Mă studia de dimineața până seara. Întrucât adora caii, petreceam în fiecare zi ore în șir plimbându-ne prin păduri, vorbind despre toate, căci căuta să-mi ghicească cele mai intime gânduri tot așa cum se străduia să-mi observe cele mai mici mișcări.

Cât despre mine, eram îndrăgostit nebunește de ea și nu-mi făceam deloc griji cu privire la potrivirea caracterelor noastre. Mi-am dat seama în curând că până și somnul îmi era supravegheat. Cineva se culca într-o cameră mică situată lângă a mea, unde nu intra decât foarte târziu și cu infinite precauții. Această spionare permanentă a ajuns să mă agaseze. Am vrut să grăbesc deznodământul și, într-o seară, am devenit întreprinzător. M-a primit într-un asemenea mod, încât m-am abținut de la orice altă tentativă. Dar m-a cuprins o dorință nestăpânită de a i-o plăti, într-un fel sau altul, pentru regimul polițienesc la care eram supus, și mi-a venit o idee.

O cunoașteți pe Césarine, camerista ei, o fată drăguță din Granville, unde toate femeile sunt frumoase, dar care e la fel de blondă pe cât e stăpână-sa de brunetă.

Așadar, într-o după-amiază, am atras-o pe slujnică în camera mea, i-am pus o sută de franci în mână și i-am zis:

— Draga mea, nu vreau să-ți cer nimic rău, dar doresc să-i fac stăpânei tale ceea ce-mi face ea mie.

Micuța servitoare zâmbea cu un aer perfid. Am continuat:

— Sunt supravegheat zi și noapte, o știu. Sunt privit când mănânc, când beau, când mă îmbrac, când mă bărbieresc și când îmi pun șosetele, o știu.

Fata a articulat:

— Conița, domnule..., apoi a tăcut.

Am continuat:

— Tu te culci în camera de alături ca să tragi cu urechea dacă sforăi sau dacă vorbesc în somn, nu tăgădui!...

Ea a început să râdă de-a binelea și a zis:

— Conița, domnule..., apoi a tăcut iar.

M-am ambalat:

— Ei bine, înțelegi, fata mea, că nu e drept să se știe totul despre mine, iar eu să nu știu nimic despre persoana care o să-mi fie soție. O iubesc din tot sufletul. Are chipul, inima și mintea la care visam, sunt cel mai fericit bărbat în această privință; totuși, mai sunt niște lucruri pe care aș vrea să le știu...

Césarine s-a hotărât să bage în buzunar bancnota de la mine. Am înțeles că târgul era încheiat.

— Ascultă, fata mea, noi bărbații, ținem mult la unele... la unele... detalii... fizice care nu împiedică o femeie să fie încântătoare, dar care îi pot schimba valoarea în ochii noștri. Nu-ți cer s-o vorbești de rău pe stăpâna ta, nici măcar să-mi dezvălui defectele ei, dacă are așa ceva. Răspunde-mi doar cu franchețe la patru-cinci întrebări pe care o să ți le pun. O cunoști pe doamna de Jadelle ca pe tine însăți, fiindcă o îmbraci și o dezbraci în fiecare zi. Ei bine, haide, spune-mi, de pildă, este la fel de plinuță pe cât pare?

Micuța servitoare n-a răspuns. Am insistat:

— Haide, copila mea, doar știi că unele femei își pun vată, știi tu, vată pe ici, pe colo... în fine, vată în locul ăla unde își hrănesc bebelușii, și acolo unde se așază. Spune-mi, ea își pune vată?

Césarine plecase ochii. A rostit cu timiditate:

— Mai întrebați-mă, domnule, voi răspunde la toate odată.

— Ei bine, fata mea, există și femei care au genunchii atât de apropiați, încât și-i freacă unul de altul la fiecare pas pe care-l fac. Altele îi au depărtați, ceea ce face ca picioarele lor să semene cu arcadele unui pod.

Vezi peisajul prin mijloc. Sunt foarte drăguțe în ambele moduri. Spune-mi, cum sunt picioarele stăpânei tale?

Micuța servitoare n-a răspuns. Am continuat:

— Sunt unele care au pieptul atât de frumos, încât formează un pliu gros deasupra. Altele au brațe groase și o talie subțire. Unele sunt foarte robuste în față și deloc în spate, iar altele, foarte robuste în spate și deloc în față. Toate sunt foarte drăguțe, foarte drăguțe, dar eu aș vrea să știu cum e clădită stăpâna ta. Spune-mi sincer și-o să-ți dau și mai mulți bani...

Césarine m-a privit drept în ochi și a răspuns râzând din toată inima:

— Domnule, în afară de faptul că e brunetă, conița este făcută exact ca mine.

Apoi a fugit.

Își bătuse joc de mine.

De data asta, m-am simțit ridicol și m-am hotărât să mă răzbun măcar pe servitoarea aia obraznică.

O oră mai târziu, am intrat cu grijă în odaia de unde mă asculta când dormeam și am tras zăvorul de la ușa ce dădea în camera mea.

Pe la miezul nopții, a venit la postul ei de observație. Am intrat peste ea imediat. Văzându-mă, a vrut să țipe, dar i-am pus mâna pe gură și m-am convins, fără prea mari eforturi, că, dacă nu mințise, doamna de Jadelle era foarte bine făcută.

Ba chiar am prins gust de această constatare, care, de altfel, împinsă puțin mai departe, nu mai părea să-i displacă lui Césarine.

Era, pe legea mea, un încântător eșantion al rasei din Normandia de Jos, vânjoasă și delicată în același timp. Îi lipseau poate unele rafinamente de îngrijire, cărora

Henric al IV-lea nu le-ar fi dat importanță. I-am dezvăluit rapid acest lucru și, cum ador parfumurile, i-am făcut cadou, chiar în acea seară, un flacon de lavandă ambrată.

Am ajuns în curând chiar mai legați decât mi-aş fi închipuit, aproape prieteni. A devenit o metresă încântătoare, spirituală din fire și perfidă din capriciu. La Paris, ar fi fost o curtezană apreciată.

Plăcerile pe care mi le oferea îmi permiteau să aştept netulburat sfârșitul probei la care mă supunea doamna de Jadelle. Am ajuns să am un caracter fără seamăn, flexibil, docil, amabil.

Cât despre logodnica mea, mă găsea fără îndoială delicios și am înțeles, după unele semne, că aveam să fiu agreat în curând. Eram desigur cel mai fericit bărbat din lume şi aşteptam liniştit sărutul legal al unei femei pe care o iubeam în brațele unei fete tinere și frumoase pentru care simțeam tandrețe.

Aici, doamnă, trebuie vă tulbur un pic; ajung la momentul delicat.

Într-o seară, cum ne întorceam noi de la plimbarea călare, doamna de Jadelle s-a plâns că rândașii care se ocupă de cai nu respectă deloc unele precauții față de animal pretinse de ea:

— Ar face bine să bage de seamă, da, să bage de seamă, fiindcă am eu un mijloc să-i prind asupra faptului.

Am petrecut o noapte calmă, în patul meu. M-am trezit devreme, plin de ardoare și bine-dispus. Și m-am îmbrăcat.

Căpătasem obişnuința să mă duc în fiecare dimineață să fumez o țigară pe un turnuleț al castelului, la care se ajungea urcând o scară în spirală, luminată de o fereastră mare, situată la primul etaj.

Înaintam fără zgomot, încălţat cu papucii mei din marochin cu tălpi de fetru, şi urcasem deja primele trepte, când am văzut-o pe Césarine aplecată peste fereastră, privind afară.

N-am văzut-o pe Césarine în întregime, ci doar o jumătate de Césarine, a doua jumătate din ea; ce-mi mai plăcea jumătatea asta! La doamna de Jadelle, aş fi preferat-o poate pe cea de sus. Era fermecătoare, aşa rotunjoară, acoperită doar cu un mic jupon alb, jumătatea asta care mi se oferea privirii.

M-am apropiat atât de încet, încât fata n-a auzit nimic. M-am pus în genunchi, am apucat cu mii de precauţii cele două margini ale juponului subţire şi le-am ridicat brusc. Am recunoscut imediat, plină, proaspătă, durdulie şi dulce, faţa secretă a metresei mele şi i-am dat, iertaţi-mă, doamnă, i-am dat un sărut tandru, un sărut de amant care poate îndrăzni orice.

Am fost surprins. Mirosea a verbină! Dar n-am prea avut timp să mă gândesc la asta. Am primit o lovitură zdravănă sau mai degrabă un ghiont în figură, care era cât pe ce să-mi spargă nasul. Am auzit un ţipăt care mi-a zbârlit părul. Persoana se întorsese cu faţa – era doamna de Jadelle!

A agitat mâinile în aer ca o femeie care leşină; a gâfâit câteva secunde, a făcut gestul de a mă lovi cu cravaşa, apoi a fugit.

Zece minute mai târziu, uluită, Césarine îmi aducea o scrisoare. Am citit: „Doamna de Jadelle speră că domnul de Brives o va scuti imediat de prezenţa lui."

Am plecat.

Ei bine, nici acum nu sunt pe deplin consolat. Am încercat toate mijloacele şi toate explicaţiile ca s-o fac

să mă ierte pentru această confuzie. Toate demersurile mele au eşuat.

Din clipa aceea, vedeţi dumneavoastră, am în... în inimă un gust de verbină care îmi dă o dorinţă nemăsurată de a mai simţi din nou acel parfum.

Allouma

I

Unul dintre prietenii mei îmi spusese: „Dacă treci din întâmplare prin apropiere de Bordj-Ebbaba, în timpul voiajului tău în Algeria, du-te să-l vezi pe fostul meu camarad Auballe, care este colon acolo."

Uitasem de Auballe și de Ebbaba și nu mă gândeam deloc la acel colon, când am ajuns la el din pură întâmplare.

De o lună, hoinăream pe jos prin regiunea aceea magnifică ce se întinde de la Alger la Cherchell, Orléansville și Tiaret. Este, în același timp, împădurită și dezgolită vastă și intimă. Între doi munți, întâlnești păduri dese de pin, în văi înguste, prin care iarna curg torente. Copaci înalți căzuți peste râpă servesc drept pod arabilor și lianelor care se înfășoară pe trunchiurile moarte și le împodobesc cu o viață nouă. În cutele necunoscute ale muntelui se ascund scobituri de o frumusețe teribilă și maluri de pârâiașe, plate și pline de leandri, de o neînchipuită eleganță.

Dar cea mai de preț amintire din această excursie mi-au lăsat-o în suflet marșurile de după-amiază, pe drumurile cu păduri mai rare de pe culmile ondulate de unde cuprinzi cu privirea o imensă țară vălurită și roșiatică, de la marea albăstrie până la lanțul muntos

Ouarsenis, care poartă pe crestele lui pădurea de cedri de la Teniet-el-Haad.

Într-o zi, m-am rătăcit. Tocmai urcasem un pisc de unde văzusem, pe deasupra unui şir de coline, marea câmpie Mitidja, apoi în spate, pe creasta unui alt lanţ muntos, într-o depărtare aproape invizibilă, ciudatul monument numit Mormântul Creştinei - sepultură a unei familii de regi ai Mauritaniei, din câte se spune. Coboram, mergând spre sud, descoperind în faţa mea până la culmile înălţate pe cerul senin, în pragul deşertului, un ţinut deformat, accidentat şi sălbatic, sălbatic ca şi cum toate acele coline ar fi fost acoperite cu piei de leu cusute una de cealaltă. Uneori, în mijlocul lor, se ivea câte o ridicătură mai înaltă, ascuţită şi galbenă, asemănătoare cocoaşei unei cămile.

Mergeam cu paşi repezi, şi mă simţeam foarte uşor, cum eşti când urmezi cărările întortocheate ale pantelor de munte. Nimic nu te apasă în aceste curse grăbite prin aerul tare al înălţimilor, nici corpul, nici sufletul, nici gândurile, nici chiar grijile. În acea zi, nu mai aveam în mine nimic din ceea ce ne striveşte şi ne chinuie viaţa, nu aveam nimic altceva decât bucuria acelei coborâri. În depărtare, zăream tabere arabe, corturi cafenii, ascuţite, agăţate de sol ca nişte scoici de mare pe stânci, sau bordeie şi colibe de crengi din care ieşea un fum cenuşiu. Nişte forme albe, bărbaţi sau femei, umblau agale în jurul lor, iar clopoţeii turmelor răsunau vag în aerul serii.

Arbuştii din calea mea se aplecau, ciudat de încărcaţi cu fructe purpurii care se împrăştiau pe drum. Păreau nişte arbori martiri din care curgea o sudoare sângerie, la capătul fiecărei rămurele atârnând o bobiţă roşie ca o picătură de sânge.

Pământul din jurul lor era acoperit de această ploaie a supliciului şi, când piciorul strivea fructele, lăsa pe sol urmele crimei. Uneori, dintr-un salt, în fugă, le culegeam ca să le mănânc pe cele mai coapte.

Toate vâlcelele se umpleau acum de vapori gălbui care se ridicau încet ca aburul din flancurile unui bivol şi, pe lanţul de munţi care bara orizontul, la frontiera cu Sahara, strălucea un cer care te ducea cu gândul la un misal[1]. Dâre lungi de aur alternau cu dâre de sânge - iar sânge, sânge şi aur, la asta se reduce toată istoria umană! - şi, uneori, între ele, se căsca o spărtură subţire pe un albastru-verzui, extrem de îndepărtat, ca un vis.

Oh! Cât de departe eram, cât de departe eram de toate lucrurile şi de toţi oamenii pe care-i întâlneşti pe bulevarde, departe de mine însumi, devenit un soi de pribeag, fără conştiinţă şi fără gânduri, un ochi care trece, căruia-i place să vadă, departe chiar de drumul meu la care nu mă mai gândeam, căci, la apropierea întunericului, mi-am dat seama că mă pierdusem.

Întunericul cădea pe pământ ca o aversă de tenebre şi nu mai desluşeam nimic în faţa mea, doar munte cât vedeai cu ochii. Am zărit nişte corturi într-o vâlcea şi am coborât, încercând să-l fac să înţeleagă, pe primul arab întâlnit, direcţia pe care o căutam.

A ghicit oare ce voiam? Habar n-am; dar mi-a răspuns printr-o turuială din care n-am înţeles nimic. În disperare de cauză, mă hotărâsem să-mi petrec noaptea înfăşurat într-un covor, în apropierea taberei, când mi

---

[1] Carte religioasă conţinând textul liturghiei catolice (mesa) şi care, de obicei, avea tranşa (suprafaţa formată de marginile tăiate ale foilor) vopsite în auriu.

s-a părut că aud, printre cuvintele bizare care-i ieşeau din gură, numele Bordj-Ebbaba.

Am repetat:

— Bordj-Ebbaba.

— Da, da.

I-am arătat doi franci, o avere. A luat-o din loc şi l-am urmat. Oh! Am mers mult prin noaptea adâncă, în urma acelei fantome palide care alerga cu picioarele goale în faţa mea, pe cărările pline de pietre în care eu mă împiedicam fără încetare.

Deodată, a strălucit o lumină. Ajunsesem în faţa unei case albe, un soi de fortăreaţă cu ziduri drepte şi fără ferestre exterioare. Am bătut la poartă, câinii au început să latre înăuntru. O voce m-a întrebat în franceză:

— Cine-i acolo?

Am răspuns:

— Aici locuieşte domnul Auballe?

— Da.

Mi s-a deschis. Eram chiar în faţa domnului Auballe, un tânăr înalt şi blond, în papuci, cu pipa în gură, cu aerul unui zdrahon cumsecade.

M-am prezentat, iar el a întins mâinile spre mine zicând:

— Simţiţi-vă ca acasă, domnule.

Un sfert de oră mai târziu, înfulecam cina în faţa gazdei mele care continua să fumeze.

Îi cunoşteam povestea. După ce prăpădise o groază de bani pe femei, îşi investise restul în terenuri algeriene şi plantase viţă-de-vie.

Viile mergeau bine; era fericit şi avea în sfârşit aerul calm al unui om satisfăcut. Nu puteam să înţeleg cum

de reuşise chefliul ăsta parizian să se deprindă cu acea viață monotonă, în singurătate, așa că l-am întrebat.

— De cât timp sunteți aici?

— De nouă ani.

— Şi nu v-apucă o tristețe cumplită câteodată?

— Nu, te obişnuieşti cu țara asta şi apoi ajungi s-o iubeşti. Nici n-ați crede cum îi prinde pe oameni printr-o grămadă de mici instincte animalice de care habar n-avem că există în noi. Ne ataşăm de ea mai întâi prin organele noastre cărora le dă satisfacții secrete la care nici nu ne gândim. Aerul şi climatul ne încântă pielea în ciuda voinței noastre, iar lumina veselă de care e inundată ne ține mintea limpede şi mulțumită, fără multă osteneală. Intră în noi în valuri, prin ochi, şi ai zice într-adevăr că spală toate ungherele întunecate ale sufletului.

— Dar femeile?

— Ah!... Asta ne lipseşte puțin!

— Numai puțin?

— Dumnezeule, da... puțin. Căci găseşti oricând, chiar în triburi, indigene amabile care visează să-şi petreacă nopțile cu un european.

S-a întors spre arabul care ne servea, un tânăr brunet ai cărui ochi negri străluceau sub turban, şi i-a zis:

— Du-te, Mohammed, o să te chem eu când o să am nevoie de tine.

Apoi, către mine:

— Înțelege franceza şi o să-ți povestesc o întâmplare în care joacă un rol important.

După ce a plecat bărbatul, a început:

— Eram aici de aproape patru ani, încă puțin, instalat, în toate privințele, în această țară a cărei limbă

începeam s-o bolborosesc, şi obligat să fac, din când în când, câte-o călătorie la Alger, ca să n-o rup de tot cu pasiunile care-mi fuseseră fatale în altă parte.

Cumpărasem ferma, acest *bordj*[1], un fost post fortificat, la câteva sute de metri de o tabără indigenă ai cărei bărbaţi îi angajez să muncească la culturile mele. Din tribul ăsta, fracţiune a Oulad-Taadja, am ales când am sosit, pentru serviciul meu personal, un tânăr, cel pe care l-aţi văzut, Mohammed ben Lam'har, care mi-a devenit curând extrem de devotat. Întrucât nu voia să se culce într-o casă, nefiind deloc obişnuit cu aşa ceva, şi-a ridicat cortul la câţiva paşi de uşă, ca să-l pot striga de la fereastră.

Vă închipuiţi cum era viaţa mea? În fiecare zi, supravegheam terenurile defrişate şi plantaţiile, vânam puţin, apoi mă duceam să cinez cu ofiţerii posturilor vecine sau veneau ei să cineze acasă la mine.

Cât despre... plăceri - v-am zis. Algerul mi le oferea pe cele mai rafinate şi, din când în când, câte un arab amabil şi compătimitor mă oprea în mijlocul unei plimbări pentru a-mi propune să aducă la mine, noaptea, o femeie din trib. Câteodată acceptam, dar, de cele mai multe ori, refuzam de teama problemelor pe care acest lucru putea să mi le creeze.

Într-o seară, la începutul verii, întorcându-mă dintr-o inspecţie a câmpurilor şi având nevoie de Mohammed, am intrat în cortul lui fără să-l strig. Mi se întâmpla tot timpul.

Pe unul dintre acele covoare mari, roşii, din lână cu fir lung de la Djebel-Amour, groase şi moi ca nişte

[1] Fort de mici dimensiuni (arabă în original).

saltele, o femeie, o fată, aproape goală, dormea cu brațele încrucișate peste ochi. Trupul ei alb, de un alb strălucitor sub jetul de lumină care intra prin pânza ridicată, mi-a apărut ca unul dintre cele mai desăvârșite exemplare ale rasei umane pe care le văzusem. Pe aici, femeile sunt frumoase, înalte, cu trăsături și linii foarte armonioase.

Puțin jenat, am lăsat marginea cortului să cadă la loc și am intrat în casă.

Iubesc femeile! Această viziune m-a străfulgerat, reaprinzându-mi în vene vechea ardoare redutabilă datorită căreia mă aflu aici. Era cald, era în iulie și am petrecut aproape toată noaptea la fereastră, cu ochii la pata întunecată pe care o făcea pe pământ cortul lui Mohammed.

Când a intrat în camera mea, a doua zi, l-am privit drept în ochi și el și-a plecat capul ca un om stânjenit, vinovat. Bănuia oare ce știam?

L-am întrebat brusc:

— Carevasăzică, te-ai însurat, Mohammed?

L-am văzut roșind și a bâiguit:

— Nu, *moussié*!

Îl forțam să vorbească franțuzește și să-mi dea lecții de arabă, ceea ce producea adesea o limbă intermediară, dintre cele mai incoerente.

Am continuat:

— Atunci, de ce e o femeie la tine în cort?

A murmurat:

— El e din Sud.

— Ah, e din Sud! Asta nu-mi explică de ce se află în cortul tău.

Fără să-mi răspundă la întrebare, a continuat:

— El e foarte frumos.

— Ah, într-adevăr! Ei bine, altădată, când mai primești așa o femeie foarte frumoasă din Sud, să ai grijă s-o faci să intre în coliba mea și nu într-a ta. Înțelegi, Mohammed?

A răspuns foarte serios.

— Da, *moussié*.

Mărturisesc că toată ziua am fost stăpânit de emoția violentă a amintirii acestei fete arabe întinsă pe un covor roșu și, întorcându-mă acasă, la ora cinei, am simțit o dorință puternică de a intra din nou în cortul lui Mohammed. În timpul serii, acesta și-a făcut serviciul ca de obicei, învârtindu-se pe lângă mine cu figura lui impasibilă, și a fost cât pe ce să-l întreb de câteva ori dacă avea s-o mai păstreze mult timp în cortul lui din păr de cămilă pe acea domnișoară din Sud, care era foarte frumoasă.

Pe la orele nouă, chinuit în continuare de pofta de a avea o femeie, care este la fel de stăruitoare ca instinctul de vânătoare la câini, am ieșit să iau o gură de aer și să mă plimb un pic prin preajma conului de pânză cafenie prin care zăream un punct de lumină.

Apoi m-am îndepărtat ca să nu fiu surprins de Mohammed în apropierea locuinței lui.

Întorcându-mă după o oră, i-am văzut clar profilul în cort. Apoi, scoțându-mi cheia din buzunar, am intrat în *bordj*, unde mai dormeau intendentul meu, două muncitoare din Franța și o bucătăreasă bătrână culeasă din Alger.

Am urcat scara și am fost surprins să remarc un firicel de lumină sub ușa de la camera mea. Am deschis-o și am văzut în fața mea, așezată pe un scaun de paie, lângă

masa pe care ardea o lumânare, o fată cu chip de idol, care părea să m-aştepte liniştită, împodobită cu toate bijuteriile de argint pe care femeile din Sud le poartă la picioare, la braţe, la gât şi chiar pe pântec. Ochii ei măriţi cu khol[1] aruncau asupra mea o privire avidă şi patru semne mici, albăstrii, tatuate cu fineţe pe piele, îi înstelau fruntea, obrajii şi bărbia. Mâinile, pline de brăţări, i se odihneau pe coapse, care îi erau acoperite cu un soi de *jebba*[2] de mătase roşie, căzând de pe umeri, cu care era îmbrăcată.

Văzându-mă că intru, s-a ridicat şi a rămas în picioare în faţa mea, acoperită de bijuteriile ei sălbatice, într-o atitudine de supunere mândră.

— Ce faci aici? am întrebat-o în arabă.

— Sunt aici fiindcă mi s-a ordonat să vin.

— Cine ţi-a ordonat?

— Mohammed.

— Bine. Aşază-te.

S-a aşezat, a plecat ochii şi am rămas în faţa ei, examinând-o.

Avea o faţă ciudată, regulată, fină şi cam sălbatică, dar mistică precum cea a unui Buddha. Buzele, cărnoase şi colorate într-un roşu floral, pe care-l regăseai şi în alte părţi ale corpului, indicau un uşor amestec de sânge negru, deşi mâinile şi braţele îi erau de un alb ireproşabil.

---

[1] Khol sau kohl (din ar. *kuhl*) - pudră minerală neagră obţinută dintr-un amestec de sulfură de plumb, sulf şi grăsime animală, folosită ca fard de ochi încă de pe vremea egiptenilor.

[2] Haină amplă şi lungă, piesă principală a costumului tradiţional tunisian (arabă în original).

Tulburat, ispitit şi confuz, nu prea ştiam ce trebuie să fac. Ca să câştig timp şi să-mi ofer răgaz de gândire, i-am pus alte întrebări, despre originea ei, sosirea în această ţară şi relaţiile cu Mohammed. Dar n-a răspuns decât la cele care mă interesau cel mai puţin şi mi-a fost imposibil să aflu de ce venise, cu ce intenţie, din ordinul cui, de când şi nici ce se întâmplase între ea şi servitorul meu.

Aveam de gând să-i spun: „Întoarce-te în cortul lui Mohammed", dar ea mi-a ghicit probabil intenţia, s-a sculat brusc şi, ridicându-şi braţele descoperite de pe care toate brăţările zornăitoare au alunecat împreună spre umeri, şi-a pus mâinile, cu degetele încrucişate, pe după gâtul meu, şi m-a tras spre ea cu un aer de dorinţă rugătoare şi irezistibilă.

Ochii ei, aprinşi de pofta de a seduce, de acea nevoie de a învinge bărbatul care face privirea lascivă a femeilor la fel de fascinantă ca cea a felinelor, mă chemau, mă înlănţuiau, îmi luau orice putere de a mă opune, mă stârneau cu o ardoare năvalnică. A fost o luptă scurtă, fără cuvinte, violentă, doar între pupile, eterna luptă dintre cele două brute umane, masculul şi femela, în care masculul este întotdeauna învins.

Mâinile din spatele capului meu mă trăgeau cu o presiune lentă, crescândă, irezistibilă ca o forţă mecanică, spre zâmbetul senzual al buzelor ei roşii peste care le-am lipit deodată pe ale mele, înlănţuind acel trup aproape gol şi plin de inele de argint care au răsunat, de la gât până-n picioare, sub îmbrăţişarea mea.

Era energică, suplă şi robustă ca un animal, cu alură, mişcări, graţie şi un soi de miros de gazelă, care m-au

făcut să descopăr în săruturile ei o savoare rară și necunoscută, străină simțurilor mele precum gustul unui fruct tropical.

În curând... vorba vine în curând, căci era probabil spre dimineață, am vrut s-o trimit înapoi, gândindu-mă că va pleca așa cum venise și neîntrebându-mă încă ce-o să fac din ea sau ce-o să facă ea din mine.

Dar, de cum mi-a înțeles intenția, a murmurat:

— Dacă mă izgonești, unde vrei să mă duc acum? Va trebui să dorm pe pământ, în noapte. Lasă-mă să mă culc pe covor, la piciorul patului tău.

Ce puteam să răspund? Ce puteam să fac? M-am gândit că, fără îndoială, Mohammed privea la rându-i fereastra luminată de la camera mea; și tot felul de întrebări, pe care nu mi le pusesem în tulburarea primelor clipe, s-au formulat cu claritate.

— Rămâi aici, am zis, o să discutăm.

Hotărârea mea a fost luată într-o secundă. Fiindcă fata asta îmi fusese aruncată așa în brațe, aveam s-o păstrez, să fac din ea un fel de metresă sclavă, ascunsă în fundul casei mele, asemenea femeilor din haremuri. În ziua în care n-avea să-mi mai placă, urma să fie ușor să mă descotorosesc de ea într-un fel sau altul, căci, pe pământ african, creaturile astea ne aparțin aproape trup și suflet.

I-am zis:

— Vreau să fiu bun cu tine. Te voi trata în așa fel încât să nu fii nefericită, dar vreau să știu cine ești și de unde vii.

A înțeles că trebuie să vorbească și mi-a spus povestea vieții ei, sau mai degrabă o poveste, căci probabil a mințit de la un capăt la altul, așa cum mint toți arabii, întotdeauna, cu sau fără motiv.

Ăsta e unul dintre semnele cele mai surprinzătoare și mai de neînțeles ale caracterului indigen: minciuna. Acești oameni în care islamismul s-a încarnat într-o asemenea măsură, încât face parte din ei, le modelează instinctele, modifică rasa întreagă și o diferențiază de altele din punct de vedere moral, tot așa cum culoarea pielii diferențiază negrul de alb, sunt mincinoși până în măduva oaselor, astfel că niciodată nu te poți încrede în spusele lor. Oare de la religia lor li se trage? Habar n-am. Trebuie să fi trăit printre ei ca să-ți dai seama cât de mult face minciuna parte din ființa lor, din inima lor, din sufletul lor, a devenit la ei un fel de a doua natură, o necesitate a vieții.

Mi-a povestit așadar că era fata unui caid[1] din Ouled-Sidi-Cheik și a unei femei răpite de el în timpul unei razii a tuaregilor. Această femeie trebuie că era o sclavă neagră sau provenea cel puțin dintr-o primă încrucișare de sânge arab cu sânge negru. Negresele, se știe, sunt foarte prețuite în haremuri, unde joacă rolul de afrodisiace.

De altfel, nimic nu trăda această origine în afară de culoarea purpurie a buzelor și de fragii întunecați ai sânilor ei alungiți, ascuțiți și supli de parcă ar fi fost ridicați de niște arcuri. Dacă te uitai cu atenție la asta, nu te puteai înșela. Restul însă aparținea frumoasei rase din Sud, albă, zveltă, a cărei figură delicată este făcută din linii drepte și simple ca un cap de zeitate indiană. Ochii foarte depărtați accentuau și mai mult aerul un pic divin al acestei vagaboande a deșertului.

---

[1] Titlu purtat în trecut de guvernatorul unei provincii din statele musulmane ale Africii de Nord.

Despre viaţa ei reală, n-am aflat nimic precis. Mi-a povestit-o cu detalii incoerente care păreau să ţâşnească la întâmplare dintr-o memorie în dezordine; amesteca în ea observaţii delicios de puerile, o întreagă viziune a lumii nomade născută într-un creier de veveriţă care sărise din cort în cort, din tabără în tabără, din trib în trib.

Şi toate astea erau debitate cu aerul sever pe care-l păstrează mereu acest popor drapat în alb, cu expresii de idol care cleveteşte şi cu gravitate uşor comică.

Când a terminat, mi-am dat seama că nu reţinusem nimic din acea lungă poveste plină de întâmplări neînsemnate, înmagazinate în tărtăcuţa ei, și m-am întrebat dacă nu cumva îşi bătuse pur şi simplu joc de mine prin acea vorbărie goală şi serioasă care nu-mi spunea nimic despre ea sau despre vreun fapt din viaţa ei.

Şi mă gândeam la acest popor învins, în mijlocul căruia ne-am instalat tabăra sau mai degrabă care și-a instalat tabăra în mijlocul nostru, căruia începem să-i vorbim limba, pe care îl vedem trăind în fiecare zi sub pânza transparentă a corturilor lui, căruia îi impunem legile, regulile şi obiceiurile noastre şi despre care nu ştim, de fapt, nimic, dar nimic, înţelegeţi, ca şi cum n-am fi aici, căci nu facem altceva decât să stăm cu ochii pe el, de aproape şaizeci de ani. Nu ştim aproape nimic despre ce se petrece în această colibă de crengi şi în acest con mic de pânză ţintuită de pământ cu ţăruși, la douăzeci de metri de porţile noastre, aşa cum nu ştim încă ce fac, ce gândesc, ce sunt arabii aşa-zis civilizaţi care locuiesc în casele maure din Alger. Dincolo de zidul dat cu var al locuinţei lor de oraş, dincolo de peretele de ramuri al bordeiului lor sau dincolo de aceste subţiri draperii cafenii din păr

de cămilă pe care le scutură vântul, ei trăiesc lângă noi, necunoscuţi, misterioşi, mincinoşi, prefăcuţi, supuşi, zâmbitori, impenetrabili. Dacă v-aş spune că, privind de departe, cu binoclul, tabăra vecină, îmi dau seama că au superstiţii, ceremonii, mii de obiceiuri pe care noi încă nu le ştim, nici măcar nu le bănuim! Poate că niciodată un popor cucerit prin forţă n-a ştiut să scape atât de bine de dominaţia reală, de influenţa morală şi de investigarea îndârjită, dar inutilă a învingătorului.

Or, această barieră secretă şi de netrecut pe care natura misterioasă a pus-o între rase, eu o simţeam brusc, aşa cum n-o mai simţisem niciodată, ridicată între mine şi această fată arabă, între mine şi această femeie care tocmai se dăruise, cedase, îşi oferise trupul mângâierilor mele, şi pe care o posedasem.

Am întrebat-o, gândindu-mă la asta pentru prima oară:

— Cum te cheamă?

Rămăsese câteva clipe fără să vorbească şi am văzut-o tresărind ca şi cum ar fi uitat că eram acolo, chiar lângă ea. Atunci, şi-a ridicat privirea spre mine şi mi-am dat seama că minutul acela fusese suficient să o cuprindă somnul, un somn irezistibil şi subit, aproape fulgerător, ca tot ce pune stăpânire pe simţurile nestatornice ale femeilor.

A răspuns cu nonşalanţă, înăbuşindu-şi un căscat:

— Allouma.

Am continuat:

— Vrei să dormi?

— Da, a zis ea.

— Ei bine, dormi!

S-a lungit liniştită alături de mine, s-a întins pe burtă, cu fruntea pusă pe braţele încrucişate şi am simţit

aproape imediat cum spiritul ei efemer de sălbatică dispare în somn.

Cât despre mine, începusem să meditez, culcat alături de ea, încercând să înțeleg. De ce mi-o dăduse Mohammed? Se purtase ca un servitor mărinimos care se sacrifică într-atât pentru stăpânul său, încât îi cedează femeia ademenită în cortul lui pentru el însuși, sau se gândise la ceva mai complex, mai practic, mai puțin generos aruncând-o în patul meu pe această fată care îmi plăcuse? Când vine vorba de femei, arabul are tot felul de rigori pudibonde și tot felul de amabilități inavuabile; și nu-i mai înțelegi deloc morala riguroasă și simplă și nici restul sentimentelor. Poate că, intrând întâmplător în cortul lui, devansasem intențiile binevoitoare ale acestui servitor prevăzător care-mi hărăzise această femeie, prietena lui, complicea, poate chiar ibovnica.

Toate supozițiile astea m-au asaltat și m-au obosit atât de mult, încât ușor-ușor am alunecat la rându-mi într-un somn adânc.

Am fost trezit de scârțâitul ușii; Mohammed intra, ca în fiecare dimineață, pentru a mă trezi. A deschis fereastra prin care a năvălit un șuvoi de lumină ce a dezvăluit pe pat trupul Alloumei încă adormită, apoi a adunat de pe covor pantalonii mei, jiletca și jacheta pentru a le peria. N-a aruncat nici măcar o privire înspre femeia culcată alături de mine, nu părea să știe sau să observe că e acolo, avea seriozitatea lui obișnuită, aceeași expresie, aceeași figură. Dar lumina, mișcarea, zgomotul ușor făcut de picioarele goale ale bărbatului, aerul curat simțit pe piele și în plămâni au scos-o pe Allouma din toropeala ei. Și-a întins brațele, s-a întors, a deschis ochii, m-a

privit, s-a uitat la Mohammed cu aceeași indiferență și s-a ridicat în capul oaselor. Apoi a murmurat:

— Mi-e foame azi.

— Ce vrei să mănânci? am întrebat.

— *Kahoua.*

— Cafea și pâine cu unt?

— Da.

Mohammed, în picioare lângă patul nostru, cu hainele mele în brațe, aștepta poruncile.

— Adu micul dejun pentru mine și Allouma, i-am zis eu.

Și a ieșit fără ca figura lui să trădeze nici cea mai mică mirare ori supărare.

După ce-a plecat, am întrebat-o pe tânăra arăboaică:

— Vrei să locuiești în casa mea?

— Da, vreau.

— O să-ți dau un apartament numai al tău și o femeie ca să te servească.

— Ești generos, îți sunt recunoscătoare.

— Dar, dacă nu te porți frumos, o să te dau afară.

— Voi face tot ce-mi ceri.

Mi-a luat mâna și a sărutat-o în semn de supunere.

Mohammed s-a întors, aducând un platou cu micul dejun. I-am zis:

— Allouma o să rămână în casă. Să pui covoare în camera de la capătul culoarului și s-o chemi aici pe femeia lui Abd el-Kader el-Hadara ca s-o servească.

— Da, *moussié.*

Asta a fost tot.

O oră mai târziu, frumoasa mea arăboaică era instalată într-o cameră mare, luminoasă. Când m-am dus să mă

asigur că totul era bine, mi-a cerut, pe un ton rugător, să-i fac cadou un şifonier cu oglindă. I-am promis, apoi am lăsat-o ghemuită pe un covor de la Djebel-Amour, cu o ţigară în gură, sporovăind cu bătrâna arăboaică după care trimisesem, ca şi cum s-ar fi cunoscut de ani de zile.

II

Timp de o lună, am fost foarte fericit cu ea şi m-am ataşat într-un mod bizar de această creatură de altă rasă, care aproape că mi se părea dintr-o altă specie, născută pe o planetă vecină.

N-o iubeam – nu – nu iubeşti fetele acestui continent primitiv. Între ele şi noi, ba chiar între ele şi masculii lor naturali, arabii, nu înfloreşte niciodată micuţa floare albastră a ţărilor din Nord. Ele sunt mult prea aproape de animalitatea umană, au o inimă prea rudimentară, o sensibilitate prea puţin rafinată, pentru a trezi în sufletele noastre exaltarea sentimentală care e poezia iubirii. Nimic intelectual, nicio beţie a gândirii nu se amestecă în beţia senzuală pe care ne-o provoacă aceste fiinţe încântătoare şi ignorante.

Ele ne subjugă totuşi, pun stăpânire pe noi, ca şi celelalte, dar într-un mod diferit, mai puţin stăruitor, mai puţin crud, mai puţin dureros.

N-aş putea încă să explic în mod clar ce nutream faţă de femeia asta. Vă spuneam adineauri că această ţară, această Africă goală, fără artă, lipsită de toate bucuriile inteligenţei, ne cucereşte încet-încet trupul printr-un farmec misterios şi sigur, prin mângâierea aerului, prin blândeţea constantă a răsăriturilor şi a înserărilor, prin

lumina ei delicioasă, prin plăcerea discretă în care ne scaldă toate organele! Ei bine, Allouma m-a subjugat în același fel, prin mii de farmece ascunse, captivante și fizice, prin seducția iscusită nu a sărutărilor ei, nu, nicidecum, căci era de o nonșalanță tipic orientală, ci prin blândele ei abandonuri.

O lăsam absolut liberă să plece și să vină după bunu-i plac și își petrecea cel puțin o după-amiază din două în tabăra vecină, cu femeile agricultorilor mei indigeni. De asemenea, adesea, petrecea aproape o zi întreagă oglindindu-se în șifonierul din lemn de mahon pe care-l adusesem de la Miliana. Se admira foarte meticulos, în picioare, în fața ușii mari de sticlă în care își urmărea mișcările cu o atenție profundă și gravă. Mergea cu capul un pic dat pe spate pentru a-și scoate în evidență șoldurile și șalele, se întorcea, se îndepărta, se apropia iar, apoi, obosită să se tot miște atâta, se așeza pe o pernă și rămânea față în față cu ea însăși, privindu-se în ochi, cu o figură serioasă, cu sufletul pierdut în această contemplare.

În curând, mi-am dat seama că ieșea aproape în fiecare zi după masa de dimineață și că dispărea cu totul până seara.

Puțin îngrijorat, l-am întrebat pe Mohammed dacă știe ce putea să facă în timpul acelor lungi ore de absență. El mi-a răspuns calm:

— Nu te frământa, se apropie Ramadanul. Trebuie să se roage.

Și el părea încântat de prezența Alloumei în casă; dar nici măcar o dată n-am surprins între ei vreun semn câtuși de puțin suspect, nici măcar o dată nu mi-au dat

senzaţia că se ascund de mine, că sunt înţeleşi, că-mi tăinuiesc ceva.

Am acceptat aşadar situaţia aşa cum era fără s-o înţeleg, lăsându-mă în voia timpului, a hazardului şi a vieţii.

Adeseori, după ce-mi inspectam pământurile, viile, terenurile defrişate, făceam lungi plimbări pe jos. Cunoaşteţi superbele păduri din această parte a Algeriei, acele râpe aproape de nepătruns unde brazii prăbuşiţi barează torentele şi acele vâlcele micuţe cu leandri care, din înaltul munţilor, par nişte covoare orientale întinse de-a lungul cursurilor de apă. Ştiţi că, în orice moment, în aceste păduri şi pe aceste coaste, unde ai crede că nimeni n-a pătruns vreodată, dai brusc peste domul de zăpadă al vreunei *koubba*[1] care adăposteşte osemintele unui umil *marabu*[2], ale unui marabu izolat, abia vizitat din când în când de niscaiva credincioşi habotnici, veniţi din tabăra de corturi vecină cu o lumânare în buzunar, pentru a o aprinde pe mormântul sfântului.

Or, într-o seară, pe când mă întorceam acasă, am trecut pe lângă una dintre aceste capele mahomedane şi, aruncând o privire prin uşa mereu deschisă, am văzut o femeie care se ruga în faţa relicvei. Era un tablou încântător, acea arăboaică aşezată pe pământ, în încăperea părăginită, unde vântul intra când poftea şi aduna prin colţuri, în grămăjoare galbene, măruntele ace uscate căzute din pini. M-am apropiat ca să mă uit mai bine şi am recunoscut-o pe Allouma. Ea nu m-a văzut, nu m-a auzit deloc, absorbită cu totul de grija sfântului; vorbea cu voce

---

[1] Monument ridicat pe mormântul unui ascet musulman (arabă în original).

[2] Ascet musulman care era venerat ca un sfânt.

scăzută, îi vorbea, crezându-se singură cu el, îi povestea servitorului Domnului toate preocupările ei. Uneori, tăcea puțin ca să mediteze, ca să caute ce mai avea de zis, ca să nu uite nimic din provizia ei de confidențe. Alteori, se însuflețea ca și când el i-ar fi răspuns, ca și cum i-ar fi dat un sfat pe care ea nu voia nicidecum să-l urmeze și împotriva căruia aducea argumente.

M-am îndepărtat fără zgomot, așa cum venisem, și m-am întors acasă pentru cină.

Seara, am chemat-o și am văzut-o intrând cu un aer îngrijorat pe care nu-l avea de obicei.

— Așază-te aici, i-am zis, arătându-i locul pe divan, lângă mine.

S-a așezat și, întrucât mă aplecam spre ea ca s-o sărut, și-a ferit capul cu repeziciune.

Am fost uluit și am întrebat-o:

— Ei bine, ce este?

— E Ramadanul, a zis ea.

Am început să râd.

— Și *marabu* ți-a interzis să te săruți în timpul Ramadanului?

— Oh da, eu sunt arăboaică și tu ești creștin!

— Ar fi un păcat mare?

— Oh da!

— Atunci înseamnă că n-ai mâncat nimic toată ziua, până la apusul soarelui?

— Nu, nimic.

— Dar după apusul soarelui ai mâncat?

— Da.

— Ei bine, fiindcă e noapte de-a binelea, nu poți să fii mai severă cu restul decât cu mâncatul.

Părea crispată, ofensată, şi a continuat cu o semeţie pe care nu i-o cunoşteam:

— Dacă o fată arabă s-ar lăsa atinsă de un creştin în timpul Ramadanului, ar fi blestemată pentru totdeauna.

— Şi asta o să dureze toată luna?

A răspuns cu convingere:

— Da, toată luna Ramadanului.

Am făcut-o pe supăratul şi i-am zis:

— Ei bine, n-ai decât să te duci să petreci Ramadanul în familia ta.

Mi-a apucat mâinile şi le-a pus pe inima ei:

— Oh! Te rog, nu fi rău, o să vezi ce drăguţă o să fiu. O să facem Ramadanul împreună, vrei? O să am grijă de tine, o să te răsfăţ, dar nu fi rău.

Nu m-am putut abţine să zâmbesc, într-atât era de nostimă şi dezolată, şi am trimis-o la culcare în camera ei.

O oră mai târziu, taman când voiam să mă bag în pat, cineva a ciocănit de două ori în uşa mea, atât de uşor că abia am auzit.

Am strigat: „Intră!" şi am văzut-o pe Allouma aducând un platou mare plin de prăjiturele arăbeşti, de crochete dulci, prăjite şi coapte, o întreagă patiserie bizară de nomadă.

Râdea, arătându-şi dinţii frumoşi, şi repeta:

— O să facem Ramadanul împreună.

Ştiţi că postul, început în zori şi terminat la apus, în momentul în care ochiul nu mai distinge un fir alb de un fir negru, este urmat în fiecare seară de mici petreceri intime unde se mănâncă până dimineaţa. De aici rezultă, pentru indigenele mai scrupuloase, că Ramadanul constă

în a face din zi noapte și din noapte zi. Dar Allouma mergea și mai departe cu scrupulele. A pus platoul între noi doi, pe divan, și luând cu degetele ei subțiri un bulgăraș pudrat cu zahăr, mi l-a pus în gură murmurând:

— E bună, mănâncă.

Am înfulecat prăjitura pufoasă care era într-adevăr excelentă și am întrebat-o:

— Tu ai făcut asta?

— Da, eu.

— Pentru mine?

— Da, pentru tine.

— Ca să mă faci să suport Ramadanul?

— Da, nu fi rău! O să-ți aduc bunătăți în fiecare zi.

Oh! Ce lună teribilă am petreceut! O lună de zahăr, de miere, înnebunitoare, o lună de dulciuri și de tentații, de furie și de eforturi zadarnice împotriva unei rezistențe invincibile.

Apoi, când au venit cele trei zile ale Bairamului, le-am sărbătorit în felul meu, și Ramadanul a fost dat uitării.

Vara a trecut repede, a fost foarte cald. În primele zile de toamnă, Allouma mi-a părut a fi preocupată, distrată, dezinteresată de tot.

Dar, într-o seară, am trimis s-o cheme și n-a fost găsită în camera ei. M-am gândit că era pe undeva prin casă și am poruncit să fie căutată. Nu se întorsese însă. Am deschis fereastra și am strigat:

— Mohammed.

Vocea bărbatului care dormea în cort mi-a răspuns:

— Da, *moussié*.

— Nu știi unde-i Allouma?

— Nu, *moussié* - nu se poate - Allouma pierdut?

Câteva secunde mai târziu, arabul intra în camera mea, atât de emoţionat, încât nu-şi putea stăpâni tulburarea:

— Allouma pierdut?

— Da, Allouma pierdut.

— Cum e posibil?

— Caut-o, i-am zis.

A rămas în picioare, gândindu-se, căutând, neînţelegând. Apoi, a intrat în camera goală unde hainele Alloumei zăceau aruncate într-o dezordine orientală. S-a uitat peste tot ca un poliţist, sau mai degrabă a adulmecat ca un câine, apoi, nefiind în stare de un efort îndelungat, a murmurat cu resemnare:

— Plecat, el a plecat.

Eu mă temeam de vreun accident, o cădere, o entorsă în fundul vreunei râpe şi am pus să fie mobilizaţi toţi bărbaţii din tabără cu ordinul de a o căuta până o vor găsi.

Au căutat-o toată noaptea, au căutat-o şi a doua zi, au căutat-o toată săptămâna. N-au descoperit niciun semn care să ne pună pe urmele ei. Eu sufeream, îi simţeam lipsa, casa mi se părea goală şi viaţa pustie. Apoi mi-au trecut prin cap idei înfricoşătoare. Mă temeam să nu fi fost răpită, sau poate asasinată. Tot încercam să-l descos pe Mohammed şi să-i comunic temerile mele, dar el îmi răspundea în acelaşi fel.

— Nu, plecat.

Apoi adăuga cuvântul arab *r'ezal* care înseamnă „gazelă“, vrând să spună că fata alerga repede şi că era departe.

Au trecut trei săptămâni şi nu mai speram s-o văd vreodată pe metresa mea arabă, când, într-o dimineaţă,

Mohammed a intrat în camera mea cu chipul luminat de bucurie și mi-a zis:

— *Moussié*, Allouma întors.

Am sărit din pat și l-am întrebat:

— Unde este?

— Nu-ndrăznește să vină! Acolo, sub copac! Și cu brațul întins, mi-a arătat pe fereastră o pată alburie la piciorul unui măslin.

M-am sculat și am ieșit. În timp ce mă apropiam de pachetul ăla de rufe care părea aruncat lângă trunchiul răsucit, am recunoscut ochii mari și negri, stelele tatuate, figura alungită cu trăsături regulate ale fetei sălbatice care mă sedusese. Pe măsură ce înaintam, mă cuprindea furia, creștea în mine dorința de a o lovi, de a o face să sufere, de a mă răzbuna.

Am strigat de departe:

— De unde vii?

N-a răspuns și a rămas nemișcată, inertă, ca și cum mai avea puțin și-și dădea duhul, resemnată în fața violenței mele, pregătită să încaseze loviturile.

Eram acum în picioare foarte aproape de ea, contemplând cu stupoare zdrențele de pe ea, niște cârpe de mătase și de lână, negre de praf, rupte, sordide.

Am repetat, cu mâna ridicată ca asupra unui câine:

— De unde vii?

A murmurat:

— De acolo!

— De unde?

— Din trib!

— Din care trib?

— Dintr-al meu.

— De ce ai plecat?

Văzând că n-o băteam, a mai prins un pic de curaj și a zis cu voce scăzută:

— Trebuia... trebuia... nu mai puteam să trăiesc în casă.

Am văzut cum i s-au umplut ochii de lacrimi și, deodată, m-am înduioșat ca un prost. M-am aplecat spre ea și, întorcându-mă ca să m-așez, l-am zărit pe Mohammed care ne spiona de departe.

Am reluat cu blândețe:

— Ei haide, spune-mi de ce ai plecat?

Atunci, mi-a povestit că, deja de mult timp, simțea în inima ei de nomadă dorința irezistibilă de a se întoarce în cort, de a se culca, de a alerga, de a se tăvăli pe nisip, de a umbla din loc în loc cu turmele, din câmpie în câmpie, de a nu mai simți deasupra capului, între stelele galbene ale cerului și stelele albăstrii de pe fața ei, decât perdeaua subțire de pânză destrămată și cusută la loc prin care se zăreau, odată trezit în timpul nopții, boabe de foc.

M-a făcut să înțeleg asta în vorbe simple și convingătoare, atât de potrivite, încât am simțit că nu mă mințea. Mi s-a făcut milă de ea și am întrebat-o:

— De ce nu mi-ai spus că îți doreai să pleci pentru o perioadă?

— Pentru că n-ai fi vrut...

— Mi-ai fi promis că te întorci și aș fi fost de acord.

— Nu m-ai fi crezut.

Văzând că nu eram supărat, a început să râdă și a adăugat:

— Vezi, s-a terminat, m-am întors la ai mei și iată-mă înapoi. Îmi trebuia doar câteva zile acolo. Mi-e de ajuns

acum, s-a terminat, a trecut, m-am vindecat. Am revenit, nu mă mai simt rău. Sunt foarte mulţumită. Tu nu eşti rău.

— Vino acasă, i-am zis.

S-a ridicat. Am luat-o de mână, de mâna-i delicată cu degete subţiri, şi, triumfătoare în zdrenţele ei, în zornăitul inelelor, al brăţărilor, al colierelor şi al tinichelelor, a mers cu gravitate spre locuinţa mea, unde ne aştepta Mohammed.

Înainte de a intra, i-am mai zis:

— Allouma, de câte ori o să vrei să te întorci la ai tăi, să mă anunţi şi o să-ţi dau voie.

A întrebat neîncrezătoare:

— Promiţi?

— Da, promit.

— Şi eu îţi promit. Când o să-mi fie rău - şi şi-a pus amândouă mâinile pe frunte cu un gest impresionant - o să-ţi spun: „Trebuie să mă duc acolo" şi tu o să mă laşi să plec.

Am însoţit-o în camera ei, urmat de Mohammed care îi ducea apă, căci nevasta lui And el-Kader el-Hadara nu putuse fi anunţată încă de întoarcerea stăpânei sale.

Ea a intrat, a văzut şifonierul cu oglindă şi, luminându-se la chip, a alergat spre el aşa cum te repezi spre o mamă regăsită. S-a privit câteva secunde, s-a strâmbat, apoi, cu o voce uşor supărată, a zis către oglindă:

— Stai, am nişte haine de mătase în dulap. O să mă fac frumoasă imediat.

Şi am lăsat-o singură, să cocheteze în faţa oglinzii.

Viaţa noastră a început să fie iar ca înainte, iar eu înduram din ce în ce mai mult atracţia bizară, pe

de-a-ntregul fizică, a acestei fete față de care încercam totodată un soi de dispreț patern.

Timp de șase luni, totul a mers bine, apoi am simțit că redevenea nervoasă, agitată, cam tristă. I-am zis într-o zi:

— Vrei să te întorci la ai tăi?

— Da, vreau.

— Nu îndrăzneai să mi-o spui?

— Nu îndrăzneam.

— Du-te, îți dau voie.

Mi-a apucat mâinile și mi le-a sărutat, așa cum făcea de fiecare dată în elanurile ei de recunoștință, și a doua zi a dispărut.

S-a întors, ca și prima oară, după aproape trei săptămâni, tot zdrențăroasă, neagră de praf și de soare, sătulă de viața nomadă, de nisip și de libertate. În doi ani, s-a dus de patru ori la ai ei.

O primeam înapoi vesel, fără gelozie, căci pentru mine gelozia nu se poate naște decât din iubire, așa cum o înțelegem la noi, în Europa. Desigur, puteam foarte bine s-o ucid dacă aș fi suprins-o înșelându-mă, dar aș fi ucis-o cam așa cum omori, din pură violență, un câine care nu te ascultă. N-aș fi simțit acele tulburări, acel foc mistuitor, acea suferință îngrozitoare, gelozia celor din Nord. Cum ziceam, aș fi putut s-o ucid așa cum omori un câine care nu te ascultă! O iubeam într-adevăr, cam așa cum iubești un animal foarte prețios, un câine sau un cal, imposibil de înlocuit. Era un animal admirabil, un animal senzual, un animal de plăcere, care avea un corp de femeie.

N-aş putea să vă spun ce distanţe incomensurabile ne despărţeau sufletele, deşi poate că inimile noastre se atinseseră, se încălziseră una pe alta din când în când. Ea era ceva din casa mea, din viaţa mea, o obişnuinţă foarte plăcută la care ţineam şi care iubea în mine bărbatul carnal, cel care n-avea decât ochi şi simţuri.

Dar, într-o dimineaţă, Mohammed a intrat în camera mea cu o figură ciudată, cu acea privire îngrijorată a arabilor, care seamănă cu privirea fulgerătoare a unei pisici în faţa unui câine.

Când i-am văzut faţa, i-am zis:

— Hei, ce s-a întâmplat?

— Allouma plecat.

Am început să râd.

— A plecat, unde?

— Plecat cu totul, *moussié*!

— Cum adică plecat cu totul?

— Da, *moussié*.

— Eşti nebun, băiete?

— Nu, *moussié*.

— De ce a plecat? Cum? Haide, lămureşte-mă!

Stătea înţepenit, refuzând să vorbească; apoi, deodată, a avut una dintre acele explozii de furie arabă care ne fac să ne oprim pe străzile oraşelor în faţa a doi descreieraţi, care trec brusc de la tăcerea şi gravitatea lor orientală la gesturi exagerate şi la vociferări dintre cele mai violente.

Şi am înţeles în toiul acelor ţipete că Allouma fugise cu păstorul meu.

A trebuit să-l calmez pe Mohammed şi să-i scot amănuntele cu cleştele, unul câte unul.

A durat mult, dar am aflat în cele din urmă că, de opt zile, o spiona pe metresa mea care avea întâlniri în spatele pădurilor de cactuşi vecine sau în valea râpoasă cu leandri, cu un soi de vagabond, angajat ca păstor de intendentul meu la sfârşitul lunii precedente.

Noaptea trecută, Mohammed o văzuse ieşind din casă, dar nu o mai văzuse întorcându-se; şi repeta cu un aer exasperat:

— Plecat, *moussié*, plecat.

Nu ştiu de ce, dar convingerea lui, convingerea că fugise cu vagabondul, intrase în mine într-o secundă, absolută, irezistibilă. Era ceva absurd, de necrezut şi sigur tocmai în virtutea ilogicului, care e singura logică a femeilor.

Cu inima strânsă, cu sângele clocotind de furie, încercam să-mi amintesc trăsăturile acelui bărbat şi brusc mi-am adus aminte că îl văzusem cu o săptămână în urmă, stând în picioare pe o movilă de pământ, în mijlocul turmei lui, privindu-mă. Era un soi de beduin înalt ale cărui membre goale aveau aceeaşi culoare cu cea a zdrenţelor de pe el, tipul de brută barbară cu pomeţi proeminenţi, nas coroiat, bărbie teşită, picioare uscate, un ditamai scheletul în zdrenţe cu ochi vicleni de şacal.

Nu mai aveam nicio îndoială - da, fugise cu sărăntocul ăla. De ce? Pentru că era Allouma, o fiică a nisipului. Alta în locul ei, la Paris, fiică a trotuarului, ar fi fugit cu birjarul meu sau cu vreun boschetar.

— Bine, i-am zis lui Mohammed. Dacă a plecat, cu atât mai rău pentru ea. Acum am nişte scrisori de scris. Lasă-mă singur.

A plecat, surprins de calmul meu. M-am ridicat, am deschis fereastra și am început să trag în piept, cu lăcomie, aerul sufocant venit din Sud, căci sufla sirocoul.

Apoi m-am gândit: „Oh, Doamne, e doar o... o femeie, ca multe altele. Cine ştie... cine ştie ce le face să acţioneze, ce le face să iubească, să urmeze sau să abandoneze un bărbat?"

Da, câteodată ştii, adeseori, nu ştii. Din când în când, te îndoieşti.

De ce dispăruse cu bruta aceea respingătoare? De ce? Poate pentru că, de o lună, vântul sufla din Sud aproape cu regularitate.

O boare e de-ajuns! Ştie ea, ştiu ele, cel mai adesea, chiar şi cele mai rafinate şi mai complicate, de ce acţionează într-un anumit fel? Nu mai mult decât o giruetă care se răsuceşte după cum bate vântul. O adiere insensibilă face să se învârtă săgeata de fier, de aramă, de tablă sau de lemn, la fel cum o influenţă imperceptibilă, o impresie insesizabilă mişcă şi împinge la hotărâri inima schimbătoare a femeilor, fie că sunt din oraşe, de pe câmpuri, din suburbii sau din deşert.

Ele pot simţi mai pe urmă, dacă judecă şi înţeleg, de ce au făcut asta și nu ailaltă; dar pe moment, habar n-au, căci sunt jucăriile propriei lor sensibilităţi luate pe nepregătite, sclavele necugetate ale evenimentelor, mediilor, emoţiilor, întâlnirilor şi ale tuturor atingerilor care le fac sufletul şi trupul să tresalte!

Domnul Auballe se ridicase. A făcut câţiva paşi, s-a uitat la mine şi a zis zâmbind:

— Iată o iubire în deşert!

Am întrebat:

— Și dacă s-ar întoarce?

A murmurat:

— Stricata!... Mi-ar face plăcere totuși.

— Și ați ierta-o pentru păstor?

— Dumnezeule, da. Cu femeile, trebuie întotdeauna să ierți... sau să ignori.

Cuprins

7 – *Domnişoara Fifi*
24 – *Doamna Baptiste*
32 – *Rugina*
41 – *Marroca*
54 – *Buturuga*
61 – *Relicva*
68 – *Patul*
73 – *Nebun?*
79 – *Deşteptarea*
86 – *Un vicleşug*
94 – *Cuvinte de iubire*
99 – *O aventură pariziană*
109 – *Noaptea de Crăciun*
116 – *Înlocuitorul*
121 – *Clar de lună*
126 – *Doamna Parisse*
136 – *Soţia mea*
145 – *O pasiune*
155 – *Întâlnirea*
164 – *Patroana*
173 – *Fereastra*
181 – *Allouma*

Iubiri de altădată

1. Anton Pavlovici Cehov, *O mică glumă*
2. Joachim Maria Machado de Assis, *Dom Casmurro*
3. Alphonse Daudet, *Soţii de artişti*
4. Edmondo de Amicis, *Iubire şi gimnastică*
5. Jane Austen, *Dragoste şi prietenie*
6. Edith Wharton, *Ethan Frome*
7. Ivan Turgheniev, *Prima iubire*
8. Ford Madox Ford, *Un soldat de nădejde*
9. Gib Mihăescu, *Femeia de ciocolată*
10. Şalom Alehem, *Poveste de dragoste*
11. Henryk Sienkiewicz, *Fără dogmă, vol. 1*
12. Henryk Sienkiewicz, *Fără dogmă, vol. 2*
13. Guy de Maupassant, *Cuvinte de iubire*
14. Kurban Said, *Ali şi Nino*
15. Matilde Serao, *Floarea pasiunii*
16. *Dragostea în spaniolă*
17. Jacques-Henri Bernardin de Saint-Pierre, *Paul şi Virginia*
18. George Sand, *Ea şi el*
19. Louisa May Alcott, *Micuţele doamne*, vol. 1
20. Louisa May Alcott, *Micuţele doamne*, vol. 2
21. Munson Aldrich Havens, *Iubiri de altădată*

EDITURA ALLFA

Iubiri de altădată

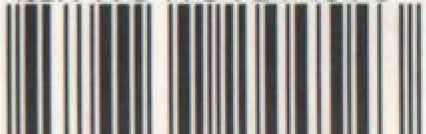
Guy de Maupassant aduce de această dată în fața cititorului douăzeci și două de povești de dragoste, scene de viață decupate din tulburătorul secol XIX francez. Și în acestea, la fel ca în textele sale mai cunoscute publicului românesc, Maupassant rămâne un fin analist al moravurilor, un scriitor lipsit de prejudecăți, reușind totuși să nu cadă pradă idealismului.

Fie că surprind iubirea interzisă, pe cea pătimașă, iubirea naivă sau pe cea născută din capriciu, fie că vorbesc despre fidelitate sau adulter, despre gelozie sau statornicie, istorisirile sale ne prezintă, pe rând, câte o fațetă a sufletului omenesc. Maupassant, care nu s-a sfiit niciodată să abordeze cele mai controversate teme pentru vremea sa, are marele merit de a sonda în interioritatea spiritului uman fără să-l judece și fără să-l exalte, cu acea privire pătrunzătoare, clinică aproape, a marilor prozatori.

www.all.ro

ISBN 978-973-724-454-3

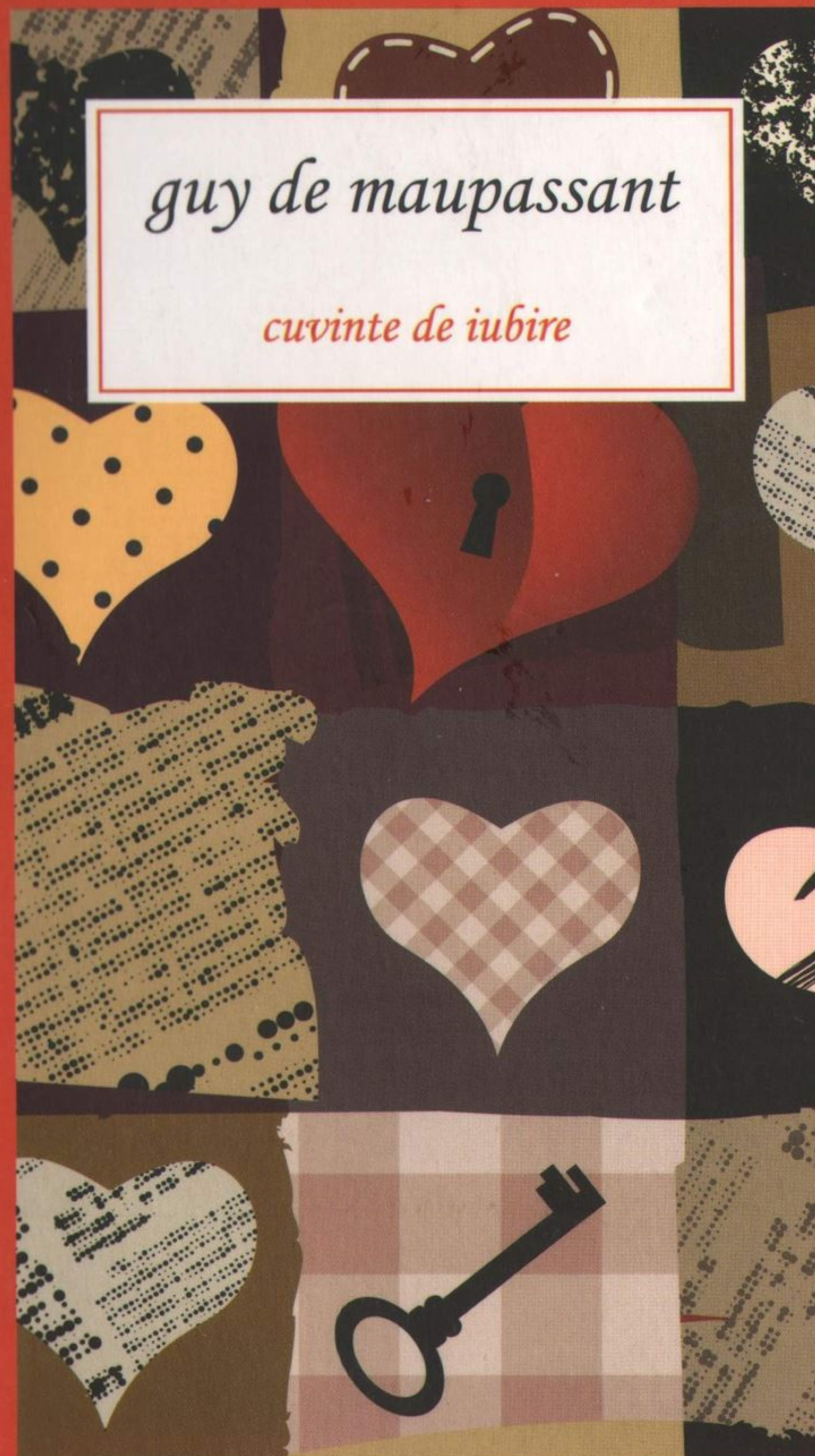

13

Iubiri de altădată

guy de maupassant

guy de maupassant

cuvinte de iubire

Iubiri de altădată